Η ΟΔΟΣ

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». (Ἰωάν. 14,6)

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 21 ΕΤΟΣ 6ο • 2011

ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ὁ ὀρθόδοξος λαός μας στίς δύσκολες στιγμές του δέν ἐπικαλεῖται μόνον τόν Χριστό γιά βοήθεια μέ τά λόγια «Χριστέ μου», ἀλλά καί τήν Παναγία μέ τήν ἔκφραση «Παναγία μου». Ἡ Παναγία καθώς καί ἡ ἴδια πέρασε πολλά βάσανα καί ταλαιπωρίες κοντά στόν Χριστό μέ ἀποκορύφωμα τήν σταύρωση μεσιτεύει στόν Υἱό της καί Θεό γιά τήν προστασία τῶν πονεμένων καί βασανισμένων ἱκετῶν της.

Οἱ Παρακλητικοί κανόνες ψάλλονται ἐνώπιον τῶν εἰκόνων τῆς Παναγίας (Παρηγορήτρια, Παραμυθία, Γοργοεπήκοος, Γιάτρισσα, Βοήθεια, Ἐλευθερώτρια, Ἐλεοῦσα, ...) κατά τή νηστεία τοῦ Δεκαπενταυγούστου σέ ὅλες τίς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες τῆς οἰκουμένης. Οἱ πιστοί ἐκ βάθους ψυχῆς συμψάλλουν μέ τόν χορό τῶν ψαλτῶν τά γνωστά τροπάρια δοξάζοντας τήν Παναγία καί ζητώντας της νά τούς βοηθήσει στόν πνευματικό ἀγώνα καί στίς βιοτικές ἀνάγκες καί στά ποικίλα προβλήματα τῆς ζωῆς τους.

Ἡ αἴσθηση ὅτι ἡ Παναγία ἀποτελεῖ καταφυγή στίς δυσκολίες τῆς ζωῆς ἐνδυναμώνει τόν ψυχισμό τῶν πιστῶν, αἰσθάνονται ἀσφάλεια καί δέν τούς συνθλίβουν τά βάσανα τῆς ζωῆς. Πολλοί μάλιστα βλέπουν τήν ἄμεση ἐκπλήρωση τῆς ἱκεσίας τους ἀπό τήν Παναγία καί τήν εὐγνωμονοῦν μέ πολλές καί θερμές εὐχαριστίες.

Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καί οἱ ἔντονες ποιητικές ἐκφράσεις τῶν τροπαρίων τῶν Παρακλήσεων παρωθοῦν τούς πιστούς στόν ἀγώνα γιά τόν ἁγιασμό τους. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τῶν Παρακλήσεων γλυκαίνει τήν καρδιά καί ἡμερώνει τό φρόνημα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΛΕΓΧΟΣ

Δέν εἶναι παράδοξο ἄν πεῖ κανείς πώς πολλά παράξενα καί ἀντιφατικά μποροῦν νά βροῦν τήν κατάφασή τους στήν Χριστιανική διδασκαλία. Ὁ κόσμος μιλᾶ γιά ἀξίες, γιά τήν οἰκογένεια, τήν πολιτεία, τήν Ἐκκλησία, τήν κοινωνία μέ δικά του κριτήρια καί δικές του, βέβαια, ἀξιολογικές ἀναγωγές καί ἐκτιμήσεις. Ὁ Χριστός, ὅμως, τά γκρεμίζει σέ πολλές περιπτώσεις ὅλα αὐτά, γιά νά χτίσει ἕναν δικό του, καινούργιο κόσμο ἀξιῶν, πού στηρίζεται σέ ἄλλες βάσεις καί διαφορετικές ἀξιολογήσεις.

Ποιά μορφή οἰκογένειας μποροῦμε νά ἔχομε σήμερα σάν πρότυπο, καί ποῦ νά στηρίξομε τίς ἐλπίδες μας, προκειμένου νά φτιάξομε μιά ὑγιῆ κοινωνία; Ὅταν ἡ οἰκογένεια χτίζει ἕνα κάστρο ἐγωκεντρισμοῦ καί κλείνεται μέσα σ' αὐτό, ἐπιδιώκοντας μόνο τήν εὐδαιμονία τῶν μελῶν της, τήν καλοπέραση καί τήν ὑλική αὔξηση καί πρόοδό τους τότε, τί καλό μποροῦμε νά περιμένομε γιά τό εὐρύτερο κοινωνικό σύνολο; Ἰδιαίτερα σήμερα μέσα στήν οἰκονομική καί εὐρύτερα πνευματική κρίση πού μᾶς μαστίζει, χρειάζεται μιά ἐπανεξέταση τῶν πραγμάτων. Νά δοῦμε τόν ἑαυτό μας μέ τιμιότητα στόν καθρέπτη τῆς αὐτογνωσίας. Καί στό σημεῖο αὐτό ἡ φράση πού εἰπώθηκε, μέσα στό ἀκατάσχετο ἀλαλούμ τῶν κάθε λογῆς γνωμῶν καί ἀπόψεων, πού ἀναφέρονται στήν σημερινή οἰκονομική κρίση, ἡ φράση: «ὅλοι τά φάγαμε» μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὡς φράση αὐτογνωσίας.

«Ὅλοι τά φάγαμε», στήν κυριολεξία, γιατί ὅλοι ἤμαστε συμ-

μέτοχοι καί συνυπεύθυνοι σ᾽ αὐτή τήν κατρακύλα πού βρίσκεται ἡ χώρα μας σήμερα. Κανείς ποτέ δέν παίζει ἕνα παιγνίδι μόνος του. Χρειάζεται συμπαίκτης. Καί ὁ συμπαίκτης στό παιγνίδι ξεπουλήματος τῆς χώρας μας μέ τήν πολιτική ἐξουσία, εἶναι ὁ καθένας ἀπό ἐμᾶς. Ἡ συναλλαγή μέ τούς ἑκάστοτε κυβερνῶντες. Ἡ ἀνταλλαγή ψήφων μέ ρουσφέτι. Ἡ ἀθλιότητα τοῦ πολιτικοῦ μας βίου δέν εἶναι κατόρθωμα τῶν πολιτικῶν, εἶναι ἀπότοκο τῆς ἀνευθυνότητας τῶν πολιτῶν, καί ἡ πρακτική τοῦ βολέματος.

Διαβάζοντας τό Εὐαγγέλιο πού ἐξιστορεῖ τήν κλήση τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων διαπιστώνουμε μέσα ἀπό τήν διήγηση μιά πλήρη ἀνατροπή. Ἐκεῖ στήν ὄμορφη ἀκρογιαλιά τῆς Γαλιλαίας δύο νέοι καταρτίζουν τά δίχτυα τους γιά νά ψαρέψουν. Εἶναι ἡ δουλειά τους αὐτή. Καί πιό κάτω ἄλλοι δύο νέοι, τά παιδιά τοῦ Ζεβεδαίου, ἑτοιμάζουν τά δίκτυα τους κι αὐτοί γιά τόν ἴδιο σκοπό. Νά δουλέψουν, βοηθώντας τόν γέρο πατέρα τους, νά θρέψουν τήν οἰκογένειά τους. Μέχρις ἐδῶ, καλά. Ὅλα ὅμως ἀλλάζουν ἀπό τήν ὥρα πού ἔρχεται ὁ Χριστός. Ἐλᾶτε κοντά μου, τούς λέει. «Δεῦτε ὀπίσω μου»! «Οἱ δέ εὐθέως ἠκολούθησαν αὐτῷ», σημειώνει ὁ εὐαγγελιστής. Δέν ρωτᾶνε τίποτε, ἀλλά οὔτε καί ὁ Χριστός τούς τάζει τίποτα, προκειμένου νά τούς πάρει μαζί Του! Τούς ἐμπιστεύεται καί Τόν ἐμπιστεύονται. Τίποτε ἄλλο. Κι αὐτοί οἱ λίγοι, οἱ ἀγράμματοι, οἱ ψαράδες, μαζί μέ ἄλλους πού ψάρεψε ὁ μεγάλος Ψαράς κι ἔφτιαξε τήν ἁγία Δωδεκάδα Του, ἄλλαξαν τόν κόσμο.

Δυστυχῶς ἐμεῖς διώξαμε τόν Χριστό ἀπό τή σκέψη μας καί τήν καρδιά μας, ἐπομένως καί ἀπό τή ζωή μας. Αὐτό πού μᾶς λείπει δέν εἶναι οὔτε τά χρήματα οὔτε τά πράγματα. Ἕνα μᾶς λείπει γι᾽ αὐτό μείναμε, κατά τό δή λεγόμενο, ταπί καί αὐτό εἶναι ὁ Χριστός. Εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἐπαναστατήσομε ἐνάντια σέ ὁποιοδήποτε ἐμπόδιο μᾶς στήνουν οἱ ἄλλοι, γιατί θεωροῦμε ὡς ὑπαίτιους τούς ἄλλους, βγάζοντας τόν ἑαυτό μας ἀπέξω. Μπαίνομε κι ἐμεῖς στόν χορό τῶν ἀγανακτισμένων, γιατί νομίζομε πώς ἀπειλεῖται ἡ εὐημερία μας καί τά συμφέροντά μας καί ἀγνοοῦμε πώς τό συμφέρον μας εἶναι τό συμφέρον τοῦ διπλανοῦ μας. Γιατί δέν πιστεύομε σ᾽ αὐτό πού εἶπε ὁ Χριστός, ὅτι καλύτερο εἶναι νά δίνει κανείς παρά νά παίρνει καί ν᾽ ἀδικεῖται παρά νά ἀδικεῖ. Κι ἀλίμονο, ἄν μᾶς κρίνει ὁ Θεός μέ τή δικαιοσύνη Του!

Ὅμως, ἄν ἀκούαμε τόν Χριστό θά μᾶς ἔλεγε: «Ἐπαναστατῆστε πρῶτα ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σας καί ὕστερα ἐνάντια στούς ἄλλους»! Γιά ν᾽ ἀποκτήσομε τό δικαίωμα τοῦ ἐπαναστάτη, πρέπει πρῶτα νά ξεσηκωθοῦμε κατά τοῦ ἑαυτοῦ μας καί ὕστερα κατά τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας. Ὁ γνήσιος ἐπαναστάτης ἔχει τά χαρακτηριστικά: τοῦ ἀθώου, τοῦ καθαροῦ, τοῦ ἀγνοῦ, τοῦ ἁγίου. Καί αὐτά δέν τά κερδίζει κανείς μέ κάποιο πτυχίο ἤ κάποιες ἐμπορεύσιμες γνώσεις ἤ μέ τήν «φιλοσοφία» τοῦ καναπέ, ἀλλά ὅσοι τά ὑπερβαίνουν αὐτά καί θητεύσουν στό σχολεῖο τοῦ Χριστοῦ. Διαφορετικά, κανείς δέν εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπό τή «μομφή»: «ὅλοι τά φάγαμε»!

Πρωτοπρεσβυτέρου
Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπέζης
461/296168-79

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Προσέγγιση στὴ θεολογία τῶν παρακλητικῶν κανόνων

τοῦ Ἀρχιμ. Νικοδήμου Σκρέττα
Ἐπικούρου Καθηγητοῦ τοῦ Α.Π.Θ.

Ὑμνος καὶ μέλος, ὑμνογραφία καὶ μελουργία συνταίριασαν δημιουργικὰ στὴ λειτουργικὴ τέχνη τῆς ψαλλόμενης προσευχῆς τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὴ λογικὴ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ»[1] λατρεία της.

Καιριότατη θέση στὴν ὀρθόδοξη λατρεία κατέχουν οἱ πολυσύνθετες ὑμνογραφικὲς δημιουργίες τῶν κανόνων. Οἱ κανόνες συγκροτοῦνται στὴ βάση ἀφ᾽ ἑνὸς τῶν ἐννέα βιβλικῶν ὠδῶν καὶ ἀφ᾽ ἑτέρου στὸ θεολογικό, ἑορταστικό, ὑμνητικό, ἐγκωμιαστικό, ἱκετήριο ἢ παρακλητικὸ περιεχόμενο ποὺ κατὰ περίπτωση λαμβάνουν. Ἔτσι οἱ κανόνες κατατάσσονται: α) ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο, σὲ Τριαδικούς, Ἀναστάσιμους, Σταυροαναστάσιμους, Σταυρώσιμους, Νεκρώσιμους ἢ Ἀναπαύσιμους, Δογματικούς, Παρακλητικούς, Εὐχαριστήριους κ.λπ., β) ὡς πρὸς τὴν περίσταση, ὀνοματίζονται π.χ. τοῦ ἁγιασμοῦ, τοῦ εὐχελαίου, τῆς μετανοίας, «εἰς φόβον σεισμοῦ» κ.λπ., γ) ὡς πρὸς τὸ πρόσωπο, στὸ ὁποῖο ἀπευθύνονται, καλοῦνται Δεσποτικοὶ (στὸν Δεσπότην Χριστόν), Θεομητορικοὶ (στὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον), Εἰς Ἀσωμάτους (Ἀγγέλους), Εἰς τὸν Τίμιον Σταυρόν, Εἰς τὸν Τίμιον Πρόδρομον, Εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, Εἰς Προφήτας καὶ Μάρτυρας, Εἰς πάντας τοὺς Ἁγίους κ.λπ.

Οἱ Παρακλητικοὶ κανόνες διαφοροποιοῦνται ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους: α) ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται σὲ «περιστάσεις καὶ θλίψεις καὶ ἀνάγκες» τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ σὲ πόνους, κακοπάθειες, νόσους καὶ ἀσθένειες τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων τους, γιὰ τὶς ὁποῖες αἰτοῦνται τὴν ἴαση, β) ὡς πρὸς τὴ δομὴ καὶ τὴ μορφὴ ποὺ προσλαμβάνουν αὐτοί, ἀπαρτιζόμενοι ἁπλῶς ἀπὸ τοὺς εἱρμοὺς καὶ τὰ τροπάρια τῶν ὀκτὼ ᾠδῶν, ἐνῶ σχεδὸν πάντοτε σχηματίζουν μιὰ μικρὴ ἀκολουθία ποὺ μιμεῖται τὸν ὄρθρο (Θεὸς Κύριος, ἀπολυτίκια, πεντηκοστὸς ψαλμός, μεσώδιες μνημονεύσεις καὶ καθίσματα, κοντάκιο, τάξη ἀναγνώσεως ὀρθρινοῦ εὐαγγελίου, ἄξιόν ἐστί, μεγαλυνάρια).

Ἡ ἀμέτρητη σειρὰ τῶν κανόνων, παλαιῶν καὶ νεωτέρων, ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Παναγία Τριάδα, τὸν Κύριο, τὴν Θεοτόκο, τοὺς ἀσωμάτους Ἀγγέλους, τὸν πανσεβάσμιο Σταυρό, τὸν Τίμιο Πρόδρομο, τοὺς ἰαματικοὺς καὶ θαυματουργοὺς ἁγίους, τοὺς ἀναργύρους ἰατρούς[2], ἀλλὰ καὶ σὲ μεγαλομάρτυρες, σὲ ὁσίους, σὲ ἱεράρχες, ἱερομάρτυρες καὶ ὁμολογητές, σὲ νεομάρτυρες, σὲ τοπικοὺς πολιούχους, σὲ σεβάσμια προσκυνήματα, σὲ θαυματουργὲς εἰκόνες[3], σὲ ἄφθαρτα σκηνώματα καὶ χαριτόβρυτα λείψανα, σὲ ἁγιάσματα προσκυνημάτων[4]. Τέλος ἐδῶ μνημονεύουμε τοὺς κανόνες τοῦ εὐχελαίου καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀπόλυτα παρακλητικὸ χαρακτήρα.

Ὅλη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίηση, ἀλλὰ ἰδιαίτερα ἡ κανονογραφία τῶν μεγάλων ὑμνογράφων καὶ μελουργῶν, ἐπλούτισε τὴ θεία λατρεία τῶν Ὀρθοδόξων μὲ τὶς ἀκένωτες πηγὲς τοῦ καθαροῦ προσευχητικοῦ πνεύματος, καταθέτοντας κείμενα θεολογικά, ἑορταστικά, ὑμνητικά, ἐγκωμιαστικὰ, ἱκετήρια καὶ παρακλητικά.

Μὲ θαυμαστὸ καὶ ἀνυπέρβλητο τρόπο, στὰ κείμενα τῶν παρακλητικῶν κανόνων συμπλέκονται καὶ συνυφαίνονται ἡ ἐξομολόγηση, ἡ ἱκεσία, ἡ δέηση καὶ ἡ παράκληση πρὸς τὰ θεῖα καὶ τὰ ἅγια πρόσωπα, μὲ τὸν ἐγκωμιασμό, τὴν ἐξύμνηση, τὴ δοξολογία καὶ τὴν εὐχαριστία τῶν εὐεργετουμένων πιστῶν.

Ἡ ποίηση τῶν παρακλητικῶν κανόνων μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς ἕνας κρυστάλλινος καὶ καθαρὸς ποταμὸς πνευματικῶν ὁρμημάτων[5], ποὺ εὐφραίνουν τὶς καρδιὲς καὶ θεραπεύουν τὴν ὕπαρξη. Ἡ βιωματικὴ ἐκφραστικότητα, ἡ ψυχικὴ εὐαι-

σθησία, ἡ εὐλαβικὴ πρόσψαυση τῶν θείων, ἡ ἐξομολογητικὴ ταπεινότητα τῶν ἱκεσιῶν, ἡ ὁλοθυμία τῆς ἀκραδάντου πίστεως στὴν κατάθεση τῶν παρακλήσεων χαρακτηρίζουν τὸν προσευχητικὸ τρόπο τῆς ὀρθοδόξου λειτουργικῆς παραδόσεως καὶ διαζωγραφοῦν μὲ συγκλονιστικὴ ἐνάργεια τὴν ἀγωνιστικὴ ἄρση τοῦ σταυροῦ τῶν δεινῶν πειρασμῶν, τοῦ πολέμου τῶν παθῶν καὶ τῶν θλιπτικῶν ἐπιφορῶν τῶν ποικίλων ψυχοσωματικῶν ἀσθενειῶν. Τὴν ἴδια ὅμως στιγμὴ ὑψώνουν τὴν ὕπαρξη ἀπὸ τὸν ἀπογνωστικὸ βυθὸ στὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας, στὰ ἰαματικὰ βιώματα καὶ στὶς ἐκστάσεις τῆς εὐχαριστιακῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐγνώμονος δοξολογίας τοῦ Κυρίου, τοῦ *«ἰατροῦ καὶ θεραπευτοῦ τῶν ψυχῶν* (καὶ τῶν σωμάτων) *ἡμῶν»*[6].

Ἐκρηκτικὰ κατατίθενται τὰ αἰτήματα μὲ τὰ δεητικὰ ρήματα, ὅπως τὰ «ἐκλιπαρῶ, καταφεύγω, ἐπικαλοῦμαι, κράζω, δοξολογῶ, ὑμνῶ, δυσωπῶ, δέομαι, προσπίπτω, μεγαλύνω, κηρύττω, προστρέχω, λιτάζω, λιτανεύω, παρακαλῶ, (καθ) ἱκετεύω, βοῶ», ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν προστακτικὴ ἐπίκληση τῆς λυτρωτικῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας, τῶν ἁγίων πάντων, ὅπως «ἀπάλλαξον, ἀνάσπασον, ἆρον, ἀπέλασον, ἀνάστειλον, (ἐξ)(δι)ανάστησον, ἀνάκτησον, ἀνέλκυσον, ἀντιλαβοῦ, ἀνάπλασον, ἀνόρθωσον, ἀξίωσον, ἁγίασον, ἀγάθυνον, ἀνάγαγε, ἀφάνισον, κλπ.».

Ἄλλος ποταμὸς μυρίων εὐαισθησιῶν εἶναι τὰ ὀνόματα, τὰ ἐπίθετα καὶ οἱ περιφραστικοὶ χαρακτηρισμοὶ τοῦ Κυρίου, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν παρακαλουμένων ἁγίων τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τὰ ἄνθη τῆς ταπεινῆς πρόσπτωσης καὶ τὰ μύρα τῆς εὐγνωμοσύνης. Εἶναι ἡ χαρμόσυνη ἔκρηξη τῆς ἀκαταισχύντου ἐλπίδος μέσα στὴν ἄβυσσο τῶν μαρτυρικῶν πυκτευμάτων καὶ μέσα στὴ θλίψη τῶν βασανιστικῶν ἐνίοτε πειρασμῶν. Εἶναι, θὰ μποροῦσε νὰ πεῖ κανείς, μιὰ καλολογία Τιρταιϊκὴ -ἐγκωμιαστικὴ-ἡρωϊκὴ-παρακλητική, εὐαίσθητη καὶ καρδιακή, μιὰ ποίηση στιβαρὴ καὶ χαρισματική, μὲ πνοὴ ἀφελότητας Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ θεολογικὲς ἀναγωγές, μὲ ἀκόμπαστες ἐμπειρικὲς καὶ βιωματικὲς προσψαύσεις, μιὰ μεμετρημένη φιλοκαλικὴ καλλιτεχνία καὶ μιὰ ἐκπλήττουσα καὶ εὑρηματικὴ λεξιπλασία.

Οἱ παρακλητικοὶ κανόνες εἶναι μιὰ ἀκένωτη ἱκετηρία εὐλαβῶν ψυχῶν, ποὺ ἐκφράζουν τὸ κοινὸ αἴσθημα τῶν λατρευτῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν προσκυνητῶν τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων, χωρὶς φτιασιδώματα καὶ ἐπιτηδεύσεις, ἀλλὰ μὲ συγκλονιστικὴ ἀμεσότητα καὶ γνήσια εὐαγγελικὴ ἀγαθωσύνη, ὅπου πόνος, θλίψη, πειρασμός, στενοχωρία, διωγμός, κίνδυνοι, περιστάσεις τοῦ βίου καὶ ἀνάγκες, θλιπτικὲς ἐπιφορὲς καὶ νοσημάτων παντοίων καταπονήσεις βρίσκουν διέξοδο ὑπαρξιακὴ στὴν παρηγορία τῆς προσευχητικῆς κοινωνίας μὲ τὰ ἐπικαλούμενα καὶ παρακαλούμενα θεῖα καὶ ἅγια πρόσωπα.

«Ὁ ἐχθρός,
μὲ θηριώδεις ὁρμές,
μὲ ληστρικὲς κυκλώσεις,
μὲ συνεχεῖς κατατοξεύσεις,
μὲ ἀφειδεῖς θλιπτικὲς
ἐπιφορές, ζητεῖ νὰ ἁρπάσει,
νὰ κατασπαράξει
καὶ νὰ κατακρημνίσει
τὴν ψυχὴ στὸν βυθὸ
τῶν φθοροποιῶν παθῶν».

Ἡ πολυποίκιλος ἁμαρτία καὶ ὁ σκοτασμὸς τῆς ἐμπαθείας, ἐπιτεινόμενος ἀπὸ φθόνους δαιμονικούς, πολλαχοῦ ἐπανέρχονται στοὺς παρακλητικοὺς κανόνες, θεωρούμενα ὡς αἴτια τῆς ψυχοσωματικῆς ἀσθένειας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ μέγιστη καὶ κατ᾽ ἐξοχὴν κινδυνώδης ἀσθένεια, ἡ ὁποία, μένοντας ἀθεράπευτη, ποιεῖ ὑπαρκτικὰ καὶ ἠθικὰ στὸν ἄνθρωπο *«μέγα τραῦμα»*[7].

Ἀπαρχὴ τοῦ κακοῦ, τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀσθένειας, γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση, ἔγινε ἡ ἐξ ἀπάτης δαιμονικῆς παρακοὴ τοῦ γενάρχου στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ προαιρέσεώς του ἀνταρσία ἀπὸ τὴν ἀγαπητικὴ κοινωνία τοῦ Δημιουργοῦ του, γινόμενος αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκ παραχρήσεως *«αἰτία τῆς ἑαυτοῦ ἀπωλείας»*[8]. Τὴ νέκρωση τοῦ Ἀδὰμ προξένησε τὸ παράπτωμα τῆς ἐκούσιας ἐπαναστάσεώς του ἐναντίον τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς.

Ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτὴ ἁμαρτία καὶ ἐξῆς, ἡ μισάνθρωπη κακουργία τοῦ πολεμήτορος διαβόλου, συμμαχούσης τῆς ἀνθρωπίνης ραθυμίας, γίνεται αἰτία τῶν ψυχικῶν ἰδιαίτερα νοσημάτων. Οἱ ἐπήρειες τῶν δαιμόνων παρομοιάζονται μὲ ληστρικὲς ἐφόδους καὶ φαρμακερὰ δαγκώματα, ποὺ δηλητη-

ριάζουν καὶ τραυματίζουν τὴν ψυχή, ἀλλὰ καὶ κατακρημνίζουν τὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ προσβολές, οἱ ἐπιβουλὲς καὶ οἱ ἐνέδρες τοῦ «παλαιοῦ πτερνιστοῦ» καὶ δεινοῦ ἀντιμάχου τῆς σωτηρίας ἐξασθενοῦν καὶ καταπληγώνουν τὴν ψυχὴ προξενώντας ὀσμὴ θανάτου καὶ νεκρωτικὲς καταστάσεις σ᾽ αὐτήν[9]. Ὁ ἐχθρός, μὲ θηριώδεις ὁρμές, μὲ ληστρικὲς κυκλώσεις, μὲ συνεχεῖς κατατοξεύσεις, μὲ ἀφειδεῖς θλιπτικὲς ἐπιφορές, ζητεῖ νὰ ἁρπάσει, νὰ κατασπαράξει καὶ νὰ κατακρημνίσει τὴν ψυχὴ στὸν βυθὸ τῶν φθοροποιῶν παθῶν[10].

Ἡ ἁμαρτία, ὡς νόσος λοιμική, ἐμποιεῖ πλέον θάνατο ψυχικὸ καὶ σωματικό[11], ἀλλὰ γίνεται καὶ αἰτία (κατὰ τὴ γνωστὴ συγκλονιστικὴ φράση τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνα: *«Ἀπὸ τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν, ἀσθενεῖ τὸ σῶμα, ἀσθενεῖ μου καὶ ἡ ψυχὴ»*[12]) νὰ ἀσθενεῖ καὶ νὰ πάσχει ἡ σύνολη ὕπαρξη. Ἡ ψυχὴ καταφθείρεται καὶ νεκρώνεται καὶ ἀνιάτως νοσεῖ καὶ καταπνίγεται στὴν πλημμύρα καὶ κατατήκεται στὸν καύσωνα τῶν πολλῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν ποικίλων πταισμάτων[13]. Ἡ πονηρία καὶ ἡ κακὴ συνήθεια, ἡ καθ᾽ ὑπερβολὴν ἀνεξέλεγκτη πτώση σὲ σφάλματα καὶ ἡ κατατρύγηση τῶν ἁμαρτωλῶν ἡδονῶν ἀμβλύνουν τὰ πνευματικὰ αἰσθητήρια, μολύνουν καὶ ξηραίνουν τὴν καρδιά, ἀναισθητοῦν τὰ νεῦρα τῆς ψυχῆς καὶ τὴν παραλύουν, τὴν παγώνουν καὶ τὴν πληγώνουν, δημιουργώντας νοσηρὸ καὶ ἀνίατο ἄλγος καὶ ὑποδουλώνοντάς την *«φρενοβλαβῶς»*[14].

Ἡ ζωὴ τῆς ἁμαρτίας προσθέτει στοὺς μώλωπες τραύματα καὶ γυμνώνει τὸν ἄνθρωπο *«τῆς πρὶν θεοϋφάντου στολῆς»*[15]. Οἱ ὑμνογράφοι, ὡς ἐξ ὀνόματος τῶν πιστῶν, παρακαλοῦν γιὰ τὴ θεραπεία καὶ τῆς αἰτίας (ἁμαρτία) καὶ τοῦ ἀποτελέσματος (νόσος, ἀσθένεια, ἀρρωστία). Ἡ σύμφυρση μὲ τὰ πταίσματα καὶ τὰ παραπτώματα καὶ ἡ πλήξη τῆς φύσεως ἀπὸ τὴ θανατηφόρο ρομφαία τῆς ἁμαρτίας ποιεῖ τὸν βίο τοῦ ἀνθρώπου *«μοχθηρὸν καὶ ἐπώδυνον», «ἀσθενῆ καὶ δυσειδῆ»*[16]. Εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποσκιρτήσεως ἐκ τῆς ζωῆς τῆς χάριτος, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς χώραν μακρὰν *«πόρρω Θεοῦ»*[17], μέσα στὴν παραζάλη τῆς ψυχικῆς τρικυμίας, τὴν ἀθεοφοβία, τὴν ποικίλη κάκωση, τοὺς ἀμέτρους πειρασμοὺς καὶ τὶς πτώσεις. Ἡ ἄκρως, ἐπίσης, νοσογόνος λειτουργία τῶν παθῶν ἐπισημαίνεται ἐξιδιασμένα καὶ σὲ ὅλους τοὺς τόνους καὶ χρωματισμοὺς στὰ κείμενα τῶν παρακλητικῶν ὑμνογραφημάτων. Λύμη ἀληθινὴ τῆς ὡραιότητος τοῦ νοὸς γίνεται ἡ ἐκτύπωση σ᾽ αὐτὸν τῆς ἀμορφίας τῶν φιληδόνων καὶ ὁρμητικῶν στὴν καταλυτική τους δύναμη παθῶν[18].

Μέσα στὸν πλοῦτο τῆς ὑμνογραφίας τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων παρακλητικῶν κανόνων γινόμαστε μέτοχοι δωρεοδοσίας φιλαδέλφου προβληματισμοῦ καὶ στοχασμοῦ ἠθικῆς θεολογίας, ποὺ διαλύουν τὸν ἐγωτικὸ ἀπομονωτισμὸ τῶν συγχρόνων καιρῶν καὶ ἀνοίγουν διαφυγὲς ἀπὸ τοὺς σκοτεινοὺς λαβυρίνθους τῆς καταλυτικῆς ἀτομοκρατίας τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Τὸ νῆμα τῆς ἐξόδου εἶναι ἡ διὰ τῆς χάριτος τῶν μυστηρίων οἰκείωση μὲ τὸν Σωτήρα Χριστό, ἀλλὰ καὶ τὸ θάρσος τῆς σκέπης, τῆς προστασίας, τῆς βοηθείας, τῆς μεσιτείας καὶ τῆς πρεσβείας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ. Καὶ τοῦτο πάντοτε μέσα στὴν ἰσόρροπη χαρμολυπική, ἀσκητική, κατανυκτική, ἀγωνιστικὴ καὶ σταυροαναστάσιμη πορεία ζωῆς, μέσα στὸ εὐλογημένο κλίμα τοῦ λειτουργικὰ μυσταγωγούμενου ὀρθοδόξου ἤθους.

Οἱ παρακλητικοὶ κανόνες, τελούμενοι τακτικὰ καὶ εὐλαβικά, ἐνεπίγνωστα καὶ συμμετοχικά, ἐμποιοῦν παιδαγωγία πνευματικὴ ἀπρόσμενα ὠφέλιμη γιὰ τὶς ψυχὲς τῶν χριστιανῶν. Ἐκεῖ προσευχόμενοι ὑμνητικὰ καὶ παρακλητικά, καταθέτοντας ἱκετευτικὰ καὶ ἔμπονα, καρδιακὰ καὶ ὁλόθυμα τὰ αἰτήματά τους σπουδάζουν στὸν τρόπο ποὺ ὁ πιστός ἄνθρωπος αἴρει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἀντιμετωπίζει τὰ θλιπτικὰ τοῦ βίου, ὑπομένει τοὺς πόνους καὶ τὶς ἀσθένειες, προσφεύγει στὴν παραμυθία, τὴ βοήθεια καὶ τὴ σκέπη τοῦ Κυρίου, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων. Ἐκεῖ κατανοοῦν τὸ νόημα τῆς τελείας παραιτήσεως στὸ ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ προετοιμάζονται γιὰ τὶς δύσκολες ὧρες τῶν δεινῶν συμφορῶν καὶ ἀναγκῶν καὶ περιστάσεων τοῦ κόσμου τούτου.

Ὡς θεραπεία ψυχῆς, μέσα στὸν σύγχρονο καταιγισμὸ τῶν πλαδαρῶν προτύπων, μέσα σὲ ἕνα κόσμο ἐγωτικῆς αὐτοεπιβεβαίωσης καὶ ταυτόχρονα μίζερης καὶ τραγικῆς αὐτοαναίρεσης, μέσα στὸ ζοφερὸ ἦθος τοῦ «ἔχειν» καὶ τὸ παντελὲς ἔλλειμα τοῦ «εἶναι», μέσα σὲ ἕνα περιβάλλον ποὺ θεωρεῖ τὴν ἀρετὴ πανεύκολη ἰδεαλιστικὴ ἁρπαγὴ καὶ ὄχι αὐτοπροαίρετη ἀγαπητικὴ κατάθεση μαρτυρίας καὶ μαρτυρίου, ἡ λειτουργικὴ καὶ λατρευτικὴ πνευματικότητα τῆς Ὀρθοδοξίας, στηριζόμενη στὰ

ἁγιασμένα προσευχητικά, παρακλητικὰ καὶ ἱκετευτικά της κείμενα τολμᾶ νὰ προτείνει στὸν κάθε καλοπροαίρετο σύγχρονο ἄνθρωπο τὸν δικό της θεοφώτιστο δρόμο, τὸ δικό της ἀσκητικὸ ἦθος ζωῆς. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἰωάν. δ΄ 23, 24.

2. Βλ. σχετικὴ ἀναφορὰ στοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ (ἀρχιμ.), «Ἰατροὶ-Ἰατρεῖον: Οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι καὶ ἡ ἐκκλησία τους στὴ Θεσσαλονίκη», Πρακτικὰ 1ου ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου: Ἡ ἱστορία τῆς ἰατρικῆς στὴν πόλη τῆς Θεσσαλονίκης. Θεσμοί, πρακτικὲς καὶ πρόσωπα ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς ὑγείας, Θεσσαλονίκη 2005 (ἀνάτυπο).

3. Πρβλ. τὸ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τῆς Παναγίας Πορταϊτίσσης τῆς Ἱ. Μ. Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἢ ἐκείνο τοῦ ἀρχαγγέλου στὴν Ἁγιάσο τῆς Λέσβου. Ἄξια μνείας θεωροῦμε τὴν ὕπαρξη σεβασμίας Θεομητορικῆς εἰκόνος στὴ Μονὴ Δουσίκου, ἐπωνυμούμενης «Εἰκὼν τῆς ἁγίας Παρακλήσεως», ἀφοῦ ἐκεῖ μὲ κατάνυξη ψαλλόταν ἡ Παράκληση τῆς Παναγίας. Βλ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ζ. ΣΟΦΙΑΝΟΥ, «Χατζη-Γερασίμου Ἱερομονάχου Δουσικιώτη, Τὰ χρέη τοῦ ἐκκλησιάρχου. Χρ. Κῶδ. Δουσίκου 76 (ἔτους 846), σσ. 5- 36 (ὑπὸ ἔκδοσιν στὸ Ἀντίδωρον. Τόμος τιμῆς καὶ μνήμης εἰς τὸν μακαριστὸν Καθηγητὴν τῆς Λειτουργικῆς Ἰωάννην Φουντούλην (1927-2007) [Ἐπιμελείᾳ Παναγιώτου Σκαλτσῆ-Ἀρχιμ. Νικοδήμου Σκρέττα].

4. Δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ μὴ μνημονεύσουμε τὸ θαυματουργὸ ἁγίασμα τῆς Παναγίας Ζωοδόχου Πηγῆς στὸ Μπαλουκλὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Βλ. μάλιστα τὸν θαυμάσιο σχετικὸ κανόνα τοῦ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ, Κανὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ψαλλόμενος τῇ Παρασκευῇ τῆς Διακαινησίου. Πεντηκοστάριον, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1994, σσ. 55-63.

5. Πρβλ. Ψαλμ. με΄, 5.

6. Βλ. τὴ Β΄ εὐχὴ τοῦ Λυχνικοῦ. Ἐπίσης Λειτουργία Χρυσοστόμου, Εὐχὴ κεφαλοκλισίας, πρὸ τῆς ὑψώσεως.

7. Βλ. Δοξαστικὸν ἑσπερινοῦ Κυριακῆς ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ. Πεντηκοστάριον, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1994, σ. 7 .

8. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ, Κανὼν Θεοτόκου (Δραματοποιητικός), ᾠδὴ δ΄, τρ. δ΄. Θεοτοκάριον, σ. 4α-β. Βλ. καὶ μ.Π.Κ., μετὰ τὸ «Θεὸς Κύριος...», τρ. α΄.

9. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Ἦχος α΄. Πέμπτη. Κανὼν Ἁγίου Νικολάου, ᾠδὴ η΄, τρ. γ΄. Σάββατον. Κανὼν εἰς πάντας Ἁγίους, ᾠδὴ θ΄, τρ. γ΄. Μαρτυρικόν. Παρακλητική, σσ. 00, 32. Ἦχος β΄. Δευτέρα. Κανὼν Κατανυκτικός, ᾠδὴ ζ΄, τρ. γ΄. Μαρτυρικόν. ᾠδὴ η΄, τρ. ε΄. Θεοτοκίον. Τρίτη. Κανὼν Προδρόμου, ᾠδὴ ε΄, τρ. ε΄. Θεοτοκίον. Παρακλητική, σσ. 69, 70, 83. ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Ἦχος α΄. Τετάρτη. Κανὼν Θεοτόκου, ᾠδὴ ζ΄, τρ. γ΄, Παρακλητική, σ. 83. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Ἦχος βαρύς. Τρίτη. Κανὼν Προδρόμου, ᾠδὴ ζ΄, τρ. δ΄. Θεοτοκίον. Παρακλητική, σ. 754. [ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ], Κανὼν Παρακλητικὸς Ἁγ. Γερασίμου, ᾠδὴ ε΄, τρ. δ΄. Θεοτοκίον. Βλ. στὸ Παρακλητικοὶ Κανόνες εἰς Ἁγίους, ἐκδ. «Ἀστήρ», Ἀθῆναι 98 , σσ. 72- 83 (στὸ ἑξῆς Π.Κ.Α.).

10. Βλ. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Κανὼν ἱκετήριος εἰς τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ᾠδὴ η/, τρ. δ/. Θεοτοκίον. Ὡρολόγιον, σσ. 586-590. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΠΟΔΟΣ, Κανὼν ἱκετήριος εἰς τὸν Ἄγγελον τὸν φύλακα τῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς. Ὡρολόγιον, σσ. 578-585, ᾠδὴ στ΄, τρ. α΄. ᾠδὴ ζ΄, τρ. α΄. [ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ], Παρακλητικὸς Ἁγίας Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας, ᾠδὴ στ΄, τρ. α΄. Π.Κ.Α., σσ. 442-45. Πρβλ. καὶ Α΄ Πέτρ. ε΄ 8.

11. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Ἦχος δ΄. Πέμπτη. Κανὼν Ἀποστόλων, ᾠδὴ α΄, τρ. β΄. Παρακλητική, σ. 436. Πρβλ. καὶ Ρωμ. στ΄ 23: «τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος».

12. Μεγαλυνάριον β΄.

13. Ἦχος πλ. δ΄. Παρασκευή. Κανὼν Θεοτόκου, ᾠδὴ η΄, τρ. δ΄. Παρακλητική, σ. 93. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Κανὼν Ἁγίου Νικολάου, ᾠδὴ στ΄, τρ. δ΄. Θεοτοκίον. Παρακλητική, σ. 780. Βλ. ἐπίσης καὶ Ἦχος βαρύς. Τετάρτη. Κανὼν Θεοτόκου, ᾠδὴ α΄, τρ. γ΄. Παρακλητική, σ. 763.

14. Βλ. Ἦχος γ΄. Τετάρτη. Κανὼν Θεοτόκου, ᾠδὴ ζ΄, τρ. γ΄. Παρασκευή. Κανὼν Θεοτόκου, ᾠδὴ θ΄, τρ. β΄. Παρακλητική, σσ. 3 , 342. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Ἦχος α΄. Πέμπτη. Κανὼν Ἁγίου Νικολάου, ᾠδὴ α΄ , τρ. γ΄. ᾠδὴ στ΄, τρ. α΄. Ἦχος β΄. Δευτέρα. Κανὼν Κατανυκτικός, ᾠδὴ δ΄, τρ. β΄. ᾠδὴ ζ΄, τρ. β΄. Τρίτη. Κανὼν Κατανυκτικός, ᾠδὴ α΄, τρ. β΄. Ἦχος γ΄. Τρίτη. Κανὼν Κατανυκτικός, ᾠδὴ στ΄, τρ. α΄. Ἦχος δ΄. Πέμπτη. Κανὼν Ἀποστόλων, ᾠδὴ θ΄, τρ. γ΄. Ἦχος πλ. β΄. Πέμπτη. Κανὼν Ἀποστόλων, ᾠδὴ στ΄, τρ. β΄. Παρακλητική, σσ. 93, 97, 67, 69, 78- 79, 294, 443, 67 . ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΧΑΪΤΩΝ, Κανὼν Θεοτόκου, Προσόμοιον δ΄. Θεοτοκάριον, σ. 86α.

15. Βλ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ, Μέγας Κανών, ᾠδὴ β΄, τρ. ιβ΄. ᾠδὴ ζ΄, τρ. α΄.

16. Βλ. ΙΩΣΗΦ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ, Ἦχος α΄. Τρίτη. Κανὼν Κατανυκτικός, ᾠδὴ α΄, τρ. β΄. Παρακλητική, σ. 6. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ, Κανὼν Τιμίου Σταυροῦ, ᾠδὴ δ΄, τρ. γ΄. Π.Κ.Α., σσ. 93- 0 . [ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ;], Κανὼν Ἁγ. Θεράποντος, ᾠδὴ α΄, τρ. δ΄. Θεοτοκίον. Π.Κ.Α., σσ. 246-254, Κανὼν Ἁγ. Ἀποστόλων, ᾠδὴ α΄, τρ. γ΄. Π.Κ.Α., σσ. 2 - 3 .

17. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΠΟΔΟΣ, Κανὼν ἱκετήριος εἰς τὸν Ἄγγελον..., ὅπ.π., ᾠδὴ δ΄, τρ. δ΄. [ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ;], Κανὼν Ἁγ. Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας, ᾠδὴ δ΄, τρ. α΄. Π.Κ.Α., σσ. 442-45 .

18. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ, Μέγας Κανών, ᾠδὴ β΄, τρ. κ΄.

Οἱ τοῦ Δεκαπενταυγούστου Παρακλητικοί κανόνες

τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ
Ἀναπλ. Καθηγητή Α.Π.Θ.

Στόν πλοῦτο τῆς ὑμνογραφικῆς λειτουργικῆς μας παράδοσης ἀνήκουν καί οἱ δύο πρός τή Θεοτόκο Παρακλητικοί Κανόνες (μικρή καί μεγάλη Παράκληση), οἱ ὁποῖοι ἀρχῆς γενομένης ἀπό τή μικρή Παράκληση, ψάλλονται σέ καθημερινή βάση μετά τόν Ἑσπερινό ἀπό τήν 1η μέχρι καί τήν 13η Αὐγούστου, ἐκτός ἀπό τά Σάββατα καί τόν Ἑσπερινό τῆς Μεταμορφώσεως.

Τά δύό αὐτά ὑμνογραφικά δημιουργήματα ἀνήκουν στό συλλογικοῦ χαρακτήρα ποιητικό εἶδος πού ὀνομάζεται «Κανών» καί μετά τόν 9ο αἰώνα ἀντικαθιστᾶ τό Κοντάκιο. Σπουδαῖοι ὑμνογράφοι, πατέρες καί θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως οἱ ἅγιοι Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, Κοσμᾶς ὁ Μαϊουμᾶ κ..ἄ., συνέβαλαν στήν ἐξέλιξη αὐτή τῆς ὑμνογραφίας, τήν ὁποία ἐπέβαλε ἡ μετά τήν εἰκονομαχία ὡς πρός τή θεολογία καί τή διατύπωση τῶν δογμάτων πραγματικότητα καί συνέγραψαν Κανόνες ἀναφορικά μέ τίς ἑορτές τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Θεοτόκου, τίς μνῆμες τῶν ἁγίων καί τίς διάφορες περιστάσεις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Στήν τελευταία κατηγορία ἀνήκουν καί οἱ Παρακλητικοί Κανόνες στήν Παναγία Τριάδα, τόν Κύριο, τούς Ἀγγέλους, τήν Παναγία καί διάφορους ἁγίους. Ἡ δομή τούς εἶναι ἡ αὐτή μέ τούς Κανόνες τῶν μεγάλων ἑορτῶν ἐφόσον δομοῦνται σέ ὀκτώ ὁμάδες-ὠδές (ἡ δεύτερη ὠδή γιά διάφορους λόγους δέν ψάλλεται) ἡ κάθε μία ἀπό τίς ὁποῖες ἔχει ἐπικεφαλῆς ἕνα τροπάριο ὡς ποιητικό καί μουσικό πρότυπο, τόν εἱρμό, καί ἐν συνέχειᾳ ἄλλα τρία ἤ τέσσερα τροπάρια ἐκ τῶν ὁποίων τά δύό πρῶτα συνοδεύονται μέ τό στίχο «Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς» καί τά δύό τελευταῖα μέ τό *«Δόξα Πατρί..»* καί τό *«Καί νῦν ..»* ἀντίστοιχα. Βασικό ἐπίσης γνώρισμα ὅλων τῶν Κανόνων εἶναι καί ἡ ἀκροστιχίδα ἡ ὁποία ἀπαρτιζόμενη ἀπό τά πρῶτα γράμματα τῶν τροπαρίων κάθε ὠδῆς καταγράφει μία πρόταση μέ θεολογικό περιεχόμενο ἤ τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα τοῦ συγκεκριμένου Κανόνα.

Οἱ τοῦ Δεκαπενταύγουστου δύό Παρακλητικοί Κανόνες ἔχουν ἀπό (8Χ4) 32 τροπάρια ὁ καθένας χωρίς ἀκροστιχίδα. Στό μικρό ἀλλά καί στό μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα, οἱ εἱρμοί εἶναι δάνειο ἀπό ἄλλους Κανόνες κυρίως τῆς Ὀκτωήχου. Γι᾽ αὐτό κατά τήν ψαλμωδία παραλείπονται. Ἔχει ἰδιαίτερη σημασία νά τονίσουμε ὅτι ὡς πρός τό περιεχόμενο ἐκεῖνο πού διακρίνει τούς Παρακλητικούς Κανόνες ἀπό τούς Τριαδικούς, Νεκρώσιμους, Ἀναστάσιμους, δογματικούς, Δεσποτικούς κ.ἄ. εἶναι ὁ ἱκετήριος χαρακτήρας των. Οἱ δυσκολίες τῆς ζωῆς, οἱ θλίψεις, οἱ προσβολές τῶν πειρασμῶν, οἱ τῶν ψυχῶν ἀρρώστιες καί τῆς σαρκός οἱ ὀδύνες, γίνονται ἀντικείμενο ἀναφορᾶς πρός τή Θεοτόκο ἀπό τήν ὁποία ἐκζητεῖται ἡ σκέπη καί μεσιτεία, ἡ βοήθεια καί προστασία, ἡ κραταιά ἀντίληψη καί ἡ μητρική παρρησία.

Ἕνα ἄλλο χαρακτηριστικό τῶν δύο ὡς ἄνω Κανόνων καί γενικότερα τῶν Παρακλητικῶν Κανόνων, ὁ ἀριθμός τῶν ὁποίων εἶναι τεράστιος καθόσον δέν ἔχουν ἀκόμη καταγραφεῖ καί μελετηθεῖ, εἶναι τό γεγονός ὅτι ψάλλονται στά πλαίσια μίας Ἀκολουθίας, ἡ ὁποία δομεῖται κατά μίμηση τοῦ Ὄρθρου. Ἀρχίζουν δηλαδή μέ τό *«Εὐλογητός ὁ Θεός…»* καί ἀκολουθοῦν ὁ 142ος Ψαλμός *(Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου…)* ὡς συντετμημένη μορφή τοῦ ἑξάψαλμου, τό *«Θεός Κύριος...»* μέ τούς σχετικούς στίχους καί τά θεομητορικά τροπάρια *(Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν…, Οὐ σιωπήσομέν ποτε Θεοτόκε...)*. Ἐν συνεχείᾳ διαβάζεται ὁ 50ός ψαλμός καί ψάλλεται ὁ Κανόνας. Μετά τήν γ΄ καί στ΄ ὠδή γίνεται ἡ μνημόνευση τῶν ὀνομάτων τῶν πιστῶν καί ψάλλονται τό *«Πρεσβεία θερμή…»* μετά τήν γ΄ ὠδή καί τό Κοντάκιο *«Προστασία τῶν Χριστιανῶν...»* μετά τήν στ΄ ὠδή. Ἀκολουθοῦν οἱ ἀναβαθμοί τοῦ δ΄ ἤχου *(Ἐκ νεότητός μου …)*, τό Προκείμενο, τό Εὐαγγέλιο, κάποια τροπάρια Θεοτοκία, ἡ Ἐκτενής δέηση *«Σῶσον Κύριε τόν λαόν σου..»* καί τά ὑπόλοιπα τροπάρια τοῦ Κα-

νόνα. Μετά τά μεγαλυνάρια τῆς Θεοτόκου καί ἄλλων ἁγίων, τό Τρισάγιο καί τή μνημόνευση πάλι τῶν πιστῶν, γίνεται ἡ ἀπόλυση.

Ἡ μέ τήν πρό τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σύνδεση τῶν δυό Παρακλητικῶν Κανόνων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μικρός ἀποδίδεται στόν μοναχό Θεοστήρικτο ἤ τόν Θεοφάνη καί ὁ μεγάλος πού ἔχει ἐκτενέστερα Τροπάρια, συνεγράφη ἀπό τόν τελευταῖο αὐτοκράτορα τῆς Νικαίας Θεόδωρο Δούκα τόν Λάσκαρι (1222-1258), δέν εἶναι τυχαία. Ὅπως κάθε μεγάλη ἑορτή ἔχει τά προεόρτια καί τά μεθεόρτιά της, ἔτσι καί ἡ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἡ ὁποία εἶναι καί ἡ παλαιότερη ἐκ τῶν Θεομητορικῶν ἑορτῶν, καθόσον καθιερώθηκε τόν 5ο αἰώνα πρῶτα στά Ἱεροσόλυμα καί μετέπειτα σέ ὅλο τόν χριστιανικό κόσμο.

Γεγονός εἶναι ὅτι ὁ Αὔγουστος θεωρεῖται ὁ μήνας τῆς Παναγίας καί ἡ ἑορτή τῆς Κοιμήσεως εἶναι τό Πάσχα τοῦ καλοκαιριοῦ μιά καί ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου εἶναι αὐτή πού τό ἀνθρώπινον ἔγινε συνεργός στό μυστήριο τῆς ἐνσαρκώσεως καί συνέβαλε στήν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν ἁμαρτία καί τόν θάνατο. Εἶναι ἡ κυήσασα *«Θεόν καί Σωτῆρα τοῦ κόσμου», «ἡ διά λόγου τόν Λόγον ἀνερμηνεύτως, ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τεκοῦσα».* Εἶναι εὔλογο λοιπόν ἡ Παναγία νά τιμᾶται περισσότερο τήν περίοδο αὐτή, μέ προεόρτια νηστεία καί μέ τήν κάθ᾽ ἡμέραν ψαλμωδία τῶν Παρακλητικῶν Κανόνων, ἀλλά καί μέ τήν μεθεόρτιον ἀπόδοσή της, τά λεγόμερα Ἐννιαήμερα. Παλαιότερα ἡ ἑορτή σέ μοναστήρια τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀποδιδόταν τήν 28ην Αὐγούστου. Δέν εἶναι μάλιστα τυχαῖο τό ὅτι στό τέλος τοῦ μήνα καί δή τήν 31η τοῦ Αὐγούστου τοποθετήθηκε ἡ ἑορτή τῆς τιμίας ζώνης τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἑορτή αὐτή ξεκίνησε ἀπό τόν Ναό τῆς Θεοτόκου, τόν λεγόμενο Ἁγία Σορό, στήν περιοχή τῶν Χαλκοπρατείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οἱ Παρακλητικοί Κανόνες εἰδικότερα ὡς προεόρτιο λειτουργικό στοιχεῖο ἀποδεικνύουν τήν περί τήν Θεοτόκο ἑορτολογική τιμή καί συνδέουν τόν κάθε πιστό μέ τή μάνα τοῦ κόσμου, τή λογική κλίμακα, πού ἔνωσε τόν οὐρανό μέ τή γῆ, τή μεσίτρια κάθε θλιμμένου καί τήν ἀμετάθετο προστασία ὅλων τῶν χειμαζομένων ἀπό τούς πειρασμούς, τίς ἀνάγκες καί τίς περιπέτειες αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Κατανυκτικοί καί οἱ δυό Κανόνες διεισδύουν στήν ἀνθρώπινη ψυχή καί τήν ἀποκαλύπτουν. Περιγράφουν τόν «ταλαίπωρο ἄνθρωπο» (Ρωμ. 7,24), ὁ ὁποῖος βιώνει τίς συνέπειες τῆς πτώσεως καί τῆς ἀλλοτρίωσής του ἀπό τή ζωή τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ ὑποδεικνύουν τό μόνο δρόμο λύτρωσης καί σωτηρίας μέσα στήν Ἐκκλησία «σύν τοῖς ἁγίοις πᾶσι» (Α΄ Κορ. 1,1) κάτω ἀπό τήν χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν σκέπη τῆς Παναγίας.

Ἡ Θεοτόκος ὡς παρρησίαν ἔχουσα πρός τόν Υἱό της, ἀλλά καί χαρά τῶν θλιβομένων μπορεῖ νά δώσει διέξοδο στά ψυχοσωματικά τραύματα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Ὁριακές καταστάσεις πού ὁδηγοῦν σέ ἀπόγνωση εἶναι δυνατόν μέ τήν προσευχή καί τήν πίστη νά ξεπεραστοῦν καί νά δώσουν τή θέση τους στήν παραμυθία, τή χαρά, τήν ἐσωτερική ἐλευθερία καί εἰρήνη. Ὡς δοχεῖον τοῦ φωτός ἡ Παναγία ἀνοίγει τό δρόμο γιά μία πορεία ἀπαλλαγμένη ἀπό τό ἀλλότριον σκότος τῶν παθῶν, τῆς πλάνης καί τῶν λυπηρῶν πού χειμάζουν τήν ψυχή. Ἡ περίοδος τοῦ Δεκαπενταύγουστου μᾶς δίδει ἀκριβῶς αὐτή τήν εὐκαιρία. Νά φωτίσουμε τή ζωή μας, μακριά ἀπό τούς κλυδωνισμούς τῆς ἁμαρτίας, μέ κριτήρια πού ἀπεργάζονται τήν ἁγιότητα καί ὄχι τήν ἀλλοτρίωσή μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Θεοχάρη Δετοράκη, *Βυζαντική Ὑμνογραφία,* (πανεπιστημιακές παραδόσεις), Ἡράκλειο 1997.

2. Ἰωάννου Κωνσταντινίδου, *Ὑμνολογία*, ἔκδ. γ΄, ἐκδ. Ὀρθοδόξου Τύπου, Ἀθῆναι 1981.

3. Π. Γεώργιου Μεταλληνοῦ, «Ἕνας αὐτοκράτορας ἱκέτης τῆς Θεοτόκου (ὁ μέγας Παρακλητικός Κανών), στό: *Λόγος ὡς ἀντίλογος. Δοκίμια θεολογικά,* ἔκδ. Ἁρμός, Ἀθήνα 1992, σσ. 21-32.

4. Νικοδήμου Σκρέττα (ἀρχιμ.) «Ἡ ἐλπίδα τῆς θεραπείας μέσα στούς Παρακλητικούς κανόνες», στό: *Ἡ ὑγεία καί ἡ ἀσθένεια στή λειτουργική ζωή τῆς Ἐκκλησίας.*

5. Πρακτικά Ι΄ Πανελλήνιου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, Βόλος, 20-22 Ὀκτωβρίου 2008, Ἀθήνα 2009, σσ. 417-482.

6. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λογική Λατρεία*, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα ^{3}1997, σσ. 173-181. ■

Λόγος στή Σύναξη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Καθολικῆς (23 Αὐγούστου 2011)

τοῦ Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

«Δεῦρο τῶν Ροδίων ἄθροισμα, εὐσεβῶς ἐν ὕμνοις,
τήν εἰκόνα σήμερον, Μητρός τῆς Καθολικῆς,
πάντες τιμήσωμεν...»

Μέ αὐτό τό ὑμνογραφικό κάλεσμά σας, Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, προτρέπετε τόν λαόν τοῦ Θεοῦ, τόν ὁποῖον ἡ πρόνοια τοῦ παναγάθου Θεοῦ κατ' εὐδοκίαν σᾶς παρεχώρησε νά ποιμάνετε, νά ἔλθει στή σημερινή πάνδημη ἑορτή τῆς Μεγαλόχαρης Παναγιᾶς, τῆς ἐπονομαζομένης Καθολικῆς. Καί ὁ εὐσεβής λαός τῶν Ροδίων, ἀκούοντας τό κάλεσμα τοῦ σεπτοῦ ποιμενάρχου του, ἦλθε. Καί ἦλθε γιατί καί «τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει», κατά τόν Ἰωάννειο παροιμιακό λόγο, «ὅτι οἴδασι τοῦ καλοῦ ποιμένος τήν φωνήν τά ἴδια πρόβατα» (Ἰωάν. 10.4), ἀλλά καί τίς δωρεές, πού αἰῶνες τώρα λαμβάνει ἀπό τήν χαριτόβρυτη εἰκόνα τῆς Παναγίας καλῶς γνωρίζει, «ὅτι πᾶσι παρέχει τοῖς προτρέχουσι αὐτῇ ἐν πίστει τά κρείτονα καί πολλαπλῶν παθημάτων τάς ἰάσεις, ψυχῆς τε καί σώματος λαμβάνει».

Ἑπομένως, θά ἔλεγα, σεβαστοί Πατέρες καί ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅτι ὁ δικός μου λόγος παρέλκει στήν ἀποψινή πάνδημη συμμετοχή σας στήν ἐτήσια ἑορτή τῆς Συνάξεως εἰς δόξαν καί τιμήν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης «Καθολικῆς», πού ἀποτελεῖ ἀπό τά παμπάλαια χρόνια παραδοσιακό καί ὄχι μόνο πανροδιακό, ἀλλά πανδωδεκανησιακό προσκύνημα. Παρά ταῦτα, ἐπιτρέψατέ μου, ἀφοῦ εὐχαριστήσω τόν σεβασμιώτατο Μητροπολίτη σας κύριον Κύριλλον, γιά τήν τιμή πού μοῦ κάνει, παραχωρώντας μου τόν ἄμβωνα σ' αὐτή τήν μεγαλειώδη Σύναξη τῆς Θεομητορικῆς ἑορτῆς, νά καταθέσω μερικές σκέψεις καί στοχασμούς στήν θαυματουργή Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Κρεμαστῆς, τῆς Μαυρομάτας, τῆς Καθολικῆς καί νά ἐπικαλεσθῶ τήν θερμή προστασία της.

Εἶναι γνωστό, πώς ὅλος ὁ μήνας Αὔγουστος εἶναι ἀφιερωμένος στήν Παναγία. Ἀνοίγει μέ τίς ἱερές Παρακλήσεις, κορυφώνεται στήν πάντιμη Κοίμησή της, στίς 15, προσεγγίζεται συναισθηματικά μέ τά Ἐννιάμερα, στίς 23, ὅπως σήμερα καί κλείνει, στίς 31, μέ τήν Ἁγία Ζώνη. Ἡ ὑψηλοτέρα τῶν οὐρανῶν ταπεινώνεται, γίνεται ἡ δούλη Κυρίου καί τό ὀσφράδιον τοῦ μόνου βασιλέως, ἀλλά καί γιά ᾽μᾶς γίνεται ἡ γλυκιά ἀναπνοή κάθε ὄμορφης κι εὐγενικῆς ψυχῆς κι ἀκόμη, πιό πολύ, γίνεται ἡ βρυσομάνα γιά τούς κουρασμένους στρατοκόπους, πού σέρνουν τά βήματά τους μέσα στό λιοπύρι τοῦ Αὐγουστιάτικου ἥλιου καί στόν καύσωνα τῆς καθημερινῆς βιοπάλης.

Οἱ γενιές ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἐποχῶν ἐτίμησαν τήν Παναγία καί ἡ εὐσέβειά τους τήν ὕψωσε ἴσαμε τόν θρόνο τοῦ Θεοῦ καί ἄν ὑπάρχουν ὑπερβολές στίς διάφορες χριστιανικές Ὁμολογίες, ἡ Ρωμαιοκαθολική νά τήν θεοποιεῖ καί ἡ Προτεσταντική νά τήν ἀπορρίπτει, ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας πάντοτε στάθηκε ἀπέναντι στόν Χριστό λατρευτικά καί στήν Παναγία Μητέρα Του τιμητικά. Ἡ πίστη μας ἀρχίζει μέ τόν Χριστό καί ὁ Χριστός εἶναι τό πᾶν στή ζωή καί τήν πίστη μας. Ἀλλά καί ἡ πίστη μας καί ἡ ζωή μας ἀρχίζουν μέ τήν Ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, πού πραγματοποιήθηκε ἐν χρόνῳ μέ τή συμμετοχή τοῦ προσώπου τῆς Παναγίας. Ἡ Παναγία ἔδωσε ζωή στόν Σωτήρα καί Κύριό μας Χριστό, καί δάνεισε σ' Ἐκεῖνον τήν σάρκα της κι ἔγινε ἡ ἀπείρανδρος

Μητέρα Θεοτόκος, τό δοχεῖον τοῦ ἀστέκτου Πλαστουργοῦ της, πού σέ ὁλόκληρη τή ζωή της ἀστραποβολοῦσε τή χαρά τῆς σωτηρίας καί τήν αὐθεντική μεταμόρφωση καί ἐπαναφορά τοῦ ἀνθρώπου καί ὁλοκλήρου τῆς Κτίσεως στό πρωτόκτιστον κάλλος, καθώς προορίζονται τά πάντα νά συμμετέχουν στή δόξα τῆς αἰωνίου χαρᾶς.

Ἀλλά, ὅπως ἡ Παναγία μέ ἀπόλυτη ἐλευθερία καί ταπείνωση συγκατατέθηκε στό κάλεσμα τῆς θείας βουλῆς, τό ἴδιο κι ὁ κάθε ἄνθρωπος μέ ἐλευθερία καί προσωπική ἐπιλογή, καλεῖται νά συγκατατεθεῖ, νά συλλάβει ὁ ἴδιος καί νά κυοφορήσει μέσα του μία Παναγία, νά γίνει σκεῦος ἐλεύθερης ἀποδοχῆς τῆς θείας προσκλήσεως. Ἔτσι, ἡ σωτηρία δέν εἶναι πλέον μιά ἀτομική ἐκλογή ἀφηρημένη, ἀλλά μιά συγκεκριμένη ἐπιλογή καί συνέργεια, μιά συνεργασία ἀνάμεσα στόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο μέ πρωτεργάτη τήν Παναγία, στήν ὁποία ἐμπιστεύεται ὁ καθένας τήν πίστη του, τήν ὑπακοή του, τήν ἐλπίδα του. Γι᾽ αὐτό ἡ Παναγία ἀγαπήθηκε καί λατρεύτηκε τιμητικά τόσο, ὅσο κανένα ἄλλο πλάσμα στόν κόσμο. Στέκεται στό πλευρό τοῦ κάθε πονεμένου ὡς παρηγορήτρα, τοῦ κάθε ἀπελπισμένου ὡς ἐλπίδα, καί γίνεται γιά τόν κάθε δαρμένο, χτυπημένο ἀπό τό σκληρό δρεπάνι τοῦ θανάτου, μέ τήν ἔνδοξη Κοίμησή της, ἡ αὐγή τῆς μυστικῆς ἡμέρας, τό πέρασμα στήν ἀγέραστη ζωή τῆς αἰωνιότητος.

Ἡ Παναγία, ἀδελφοί μου, εἶναι οἰκουμενική. Ὁ κάθε τόπος ἔχει τή δική του Παναγία. Τόσες Παναγίες ὅσοι κι οἱ τόποι καί οἱ ἀνθρώπινες καρδιές. Μέσα σέ σκιερές χαράδρες, πάνω σέ μαγευτικές βουνοκορφές, δίπλα σέ θαλασσοφίλητα ἀκρογιάλια. Μέσα στούς μυρωμένους μπαξέδες τῶν ὄμορφων καρδιῶν, μέ λούλουδα ἀπό ἀγάπη καί πόνο, ἀπό εὐγενῆ συναισθήματα μέ ἀνθρωπιά καί φιλότιμο. Ἀκόμη καί μέσα σέ σκληρές καρδιές, γιατί ἡ Παναγία εἶναι ἡ ἀπαλύνουσα τάς σκληράς καρδίας. Ἐδῶ, στόν χαριτωμένο αὐτόν τόπο, ἔχομε τήν Παναγία τῆς Κρεμαστῆς, τήν Καθολική, πού γιορτάζει μεγαλόπρεπα στίς 15 τοῦ μηνός τήν ἔνδοξη Κοίμηση καί τήν εἰς οὐρανούς Μετάστασή της. Ἀλλά καί σήμερα στήν Ἀπόδοση τῆς Ἑορτῆς, τό ἴδιο, μέ τήν ἴδια πίστη, τήν ἴδια εὐλάβεια, τόν ἴδιο ἐνθουσιαστικό παλμό, προσέρχεται ὁ εὐσεβής λαός γιά νά τιμήσει τήν Μητέρα του, καί συμμετέχει μέ τήν ἴδια τρυφερότητα καί ἀγάπη στό γεγονός τῆς Κοιμήσεώς της, ὅπως κάνει καί γιά τήν σαρκική μάνα του ἐννέα ἡμέρες ὕστερα ἀπό τήν κοίμησή της.

Ἡ εὔνοια τοῦ Θεοῦ, πού προνοεῖ τά πάντα ἀπό τά πρῶτα ὥς τά ἔσχατα κι ἀπό τά πιό μικρά ὥς τά πιό μεγάλα, ἔδωσε σ᾽ αὐτόν τόν εὐλογημένο τόπο τήν Παναγία του: τήν Καθολική. Γιά νά στηρίζει τόν λαό Του μέ τό μάννα τῆς συνύπαρξης καί τή φλόγα τῆς λευτεριᾶς σέ καιρούς δύσκολους, κατοχικούς, ἀπαξιωτικούς στήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, καί νά βυζάξει, μέ τό γάλα τῆς κατανόησης καί τῆς ἀγάπης της, λαούς ὁμόδοξους, πού οἱ κοσμικές ἀντεγκλήσεις κι ἐγωισμοί ἔχουν χωρίσει τήν ἑνιαία πίστη τοῦ Χριστοῦ καί σπέρνουν τό μίσος καί τή διχόνοια μεταξύ τῶν ὀπαδῶν Του. Παρά ταῦτα, ἀκόμη καί σέ καιρούς ἑτερόδοξης καί ἑτερόθρησκης ἐπικυριαρχίας ἡ μορφή τῆς Παναγίας ὑπῆρξε σημεῖον ἀναφορᾶς καί ἀλληλοκατανόησης τῶν κατοίκων τῆς Ρόδου σέ ὅλη τήν Ἱπποτοκρατούμενη καί Τουρκοκρατούμενη ἐποχή, κι ἀργότερα πάλι στήν Γερμανοϊταλική Κατοχή, μέ τό δικό της μάννα καί τό δικό της γάλα μεγάλωνε τά μικρά Ροδόπουλα στερεωμένα στήν Ὀρθόδοξη πίστη καί στίς ἀξίες τῆς Ρωμιοσύνης, ὥστε νά γίνουν οἱ φτερωτοί ἄγγελοι τῆς Ἀντίστασης καί τῆς λευτεριᾶς.

Σεβασμιώτατε, ἀδελφοί μου, κανείς δέν μπορεῖ νά ξεχάσει, οὔτε νά ἀρνηθεῖ τίς εὐεργεσίες πού ἀπορρέουν ἀπό τή πάνσεπτη μορφή τῆς ἔνθρονης Παναγιᾶς, τῆς Καθολικῆς, πού δορυφορεῖται ἀπό τούς πρωτοστάτες Ἀγγέλους. Τή συμβολή της στήν Ἱστορία τοῦ τόπου, τήν προνοιακή καί φιλανθρωπική της ἐμφέρεια καί προπαντός, ὅτι ὑπῆρξε ἀνάχωμα στήν ἐθνολογική, γλωσσική καί πολιτισμική ἀλλοτρίωση τοῦ πολύπαθου Ροδίτικου λαοῦ, ἀπό τίς ἀλλεπάλληλες πολυχρόνιες κατακτήσεις.

Γ᾽ αὐτό, σέ πεῖσμα τῆς ὀρθολογιστικῆς κουλτούρας θά συνευρίσκεται πάντοτε μέσα στό «κεκρυμμένον μυστήριον» τῆς σχέσεως τοῦ λαοῦ μέ τήν Ἐκκλησία του, ἡ ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, στήν καρδιά τοῦ Καλοκαιριοῦ, μέ τά ἤθη καί τά ἔθιμά του, καί θά ᾽ναι μιά δροσερή πηγή, μιά νοητή ὄαση, μιά πνευματική ἀνάσταση, γι᾽ αὐτό καί τήν ἑορτή αὐτή ὁ λαός μας, γενικότερα, τήν ὀνομάζει Πάσχα τοῦ Καλοκαιριοῦ.

Ἡ ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀνακαλεῖ στήν σκέψη καί τά βιώματα τοῦ κάθε πιστοῦ τήν εὐλάβεια καί τήν ἀγάπη γιά τό πρόσωπο τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, πού ἀποτελεῖ δῶρο, προερχόμενο ἀπό τήν προσωπική σχέση καί ἐμπειρία του μέ τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Συνεπῶς εἶναι καρπός αὐτῆς τῆς προσωπικῆς πίστεως καί ἀγάπης.

Σήμερα, πού συνεχῶς στραγγίζουν οἱ καρδιές τῶν ἀνθρώπων ἀπό χυμούς πνευματικῆς ζωῆς, κι οἱ συνειδήσεις εἶναι κυρτωμένες καί τρεκλίζουν ἀπελπιστικά κάτω ἀπό τήν ἀβεβαιότητα καί τό ἄγχος, ἔχομε ἀνάγκη νά ζητήσομε βοήθεια. Ἀπό

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

τῆς Δήμητρας Γ. Κουφλῆ , Δικηγόρου

Σύμφωνα μέ τό λεξικό τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσας τοῦ Γ. Μπαμπινιώτη, ρατσισμός εἶναι ἡ κοινωνική ἤ πολιτική πρακτική διακρίσεων πού βασίζεται στό δόγμα τῆς ἀνωτερότητας μίας φυλῆς, ἐθνικῆς ἤ κοινωνικῆς ὁμάδας καί στήν καλλιεργημένη ἀντίληψη τῶν μελῶν της ὅτι ὀφείλουν νά περιφρουρήσουν τήν ἀμιγῆ σύσταση, τήν καθαρότητα τῆς ὁμάδας τους καθώς καί τόν κυριαρχικό τους ρόλο ἔναντι τῶν ὑπολοίπων φυλετικῶν, ἐθνικῶν, κοινωνικῶν κ.λπ. ὁμάδων πού θεωροῦνται ἀπό αὐτά κατώτερες. Ὁ ὅρος Racism ἔχει μεταφερθεῖ ἀπό τήν ἀγγλική γλώσσα καί κάτι ἀντίστοιχο στήν ἑλληνική δέν φαίνεται νά ἔχει ἀνευρεθεῖ. Ἀντίθετα στήν ἑλληνική συναντᾶμε τόν ὅρο οἰκουμένη πού παράγεται ἀπό τό οἶκος, πού σημαίνει γένος–οἰκογένεια, καί εἶναι γνωστός ἀπό τήν ἐμφάνιση τῶν πρώτων ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, πού δέν λειτουργοῦσαν ὅπως τά ἑβραικά γκέτο, αὐτοκαταδικασμένες σέ ἀπομονωτισμό καί ἐσωστρέφεια, ἀλλά μέ βάση τήν πλατωνική ἀρχή: «Ὅ, τί περ Ἕλληνες παρά βαρβάρων λάβωσι, κάλλιον τοῦτο εἰς τέλος ἀπεργάζονται (Πλάτωνος, Ἐπίνομις 987 π.Χ.). Ὑπάρχει πάντα ἑλληνικό ἄνοιγμα στήν ἑτερότητα καί προσληπτική τάση, πού σημαίνει κατάφαση τῆς ἑτερότητας ἀλλά καί μετάπλαση καί μεταστοιχείωση τοῦ προσλαμβανομένου

σέ ὁμοούσιο στοιχεῖο τῆς ἑλληνικότητας. Αὐτό εἶναι ἀπό τά κύρια γνωρίσματα τῆς ἑλληνικῆς οἰκουμενικότητας.

Ἡ κίνηση τοῦ Ἑλληνισμοῦ στή συνάντηση μέ τούς ἄλλους πολιτισμούς εἶναι καταφατική καί ἀλληλοπεριχωρητική. Δέν εἶναι ἐξουσιαστική καί δυναστικά ἀφομιωτική, ἀλλά εὐεργετική[1].

Ὁ Σωκράτης στό Φαῖδρο λέει *«Ὦ Κέβη: Μιλοῦμε γιά σπουδαῖα θέματα περί ψυχῆς, περί ζωῆς, περί ἀθανασίας. Γιά νά δοῦμε ὅμως τί λένε καί οἱ σοφοί τῶν βαρβάρων»*. Ἀπό τόν 4ο αἰώνα ὁ Ἰσοκράτης ἔλεγε ὅτι μπορεῖ κάποιος νά μετέχει τῆς ἑλληνικότητας ἄν μετέχει τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, τοῦ πολιτισμοῦ[2] καί

ποῦ, ὅμως; Ἡ καταφυγή μας στόν Θεό καί τούς Ἁγίους Του καί ἰδιαίτερα στήν Μάνα μας, τή γλυκιά Παναγιά. Ὡς ἀκαταμάχητη, σταθερή καί βεβαία προστασία, μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη, ἀλλά καί μονόδρομος, ὅταν ὅλοι μᾶς ἔχουν ἐγκαταλείψει ἤ μᾶς παραδίδουν στόν ἐμπαιγμό καί τήν χλεύη καί εὐνοοῦν τήν αὐθαιρεσία τῶν νόμων τῆς ζούγκλας.

Σήμερα ζοῦμε τήν ἐποχή τῶν Μνημονίων. Οἱ κυβερνήσεις τοῦ κόσμου συντάσσουν καί ὑποβάλλουν τά Μνημόνιά τους στούς μεγάλους καί τούς τρανούς τῆς γῆς, γιά νά συγκατανεύσουν καί νά τούς λύσουν τά μεγάλα προβλήματα.

Ἀλλά κι ἐμεῖς, οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ὅλο αὐτόν τόν μήνα, μέ τίς γιορτές καί τίς Παρακλήσεις μας, τί ἄλλο κάνομε, ἀπό τοῦ νά συντάσσομε τό δικό μας Μνημόνιο; Καί ἀπόψε τό ἴδιο κάνομε. Συντάσσομε τό πολύπτυχο Μνημόνιο τοῦ πόνου, τῶν συμφορῶν, τῆς ἀβεβαιότητος τοῦ μέλλοντος τῶν παιδιῶν μας καί τῶν ποικίλων αἰτημάτων πού κατακλύζουν τόν καθένα ἀπό ἐμᾶς προσωπικά καί ὁλόκληρο τό Ἔθνος μας. Καί αὐτό τό δεητικό Μνημόνιο τό «καταθέτομε» στήν Παναγία τήν Καθολική ἀπόψε, σ᾽ αὐτήν ἐδῶ τήν ὡραία πόλη, τό ὄμορφο χαριτωμένο τοπίο τῆς Κρεμαστῆς καί τό κρεμᾶμε μέ εὐλάβεια στά πανάχραντα χέρια τῆς Παναγίας, μέ τήν παράκληση νά τό «ἐπιδώσει» στόν Υἱόν καί Θεόν της. Εἶναι μιά πονεμένη ἱκεσία, πού ἀπευθύνεται στήν πονεμένη Μάνα, τή Μάνα τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Χαρμολύπης, μέ τήν παράκληση νά τήν μεταφέρει στόν σπλαχνικό Θεό τῆς ἀγάπης, πού μπορεῖ νά φωτίσει ὅλους μας μικρούς καί μεγάλους, γιά νά βροῦμε διέξοδο στά ἀδιέξοδα πού ἡ ἀπερισκεψία, ἡ ἀδιαφορία, ἡ ἀνευθυνότητα, ἡ ἀφροσύνη μας καί, προπαντός, ἡ ἀθέτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ στή σκέψη μας καί στή ζωή μας δημιούργησαν.

Καί θά κλείσομε τήν ταπεινή μας αὐτή ὁμιλία μέ τήν δέηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, παρμένη ἀπό «ΡΟΔΙΑΚΟ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟ»: *«Δέσποινα ἀγαθή, Καθολική Κυρία, τῆς Ρόδου προστασία, διάσωζε ἐκ πάσης ἐπιβουλῆς τήν ποίμνην σου»*. Ἀμήν! ■

ἀνοίγει τό δρόμο γιά μία παγκόσμια κοινωνία πού πραγματοποιεῖ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καί οἱ διάδοχοί του. Οἱ Ρωμαῖοι συνέχισαν αὐτή τήν παράδοση (Pax Romana) καί τό 212 μ. Χ. ἀναγνωρίζουν τό δικαίωμα τοῦ ρωμαίου πολίτη σέ ὅλους τους ἐλεύθερους πολίτες τῆς αὐτοκρατορίας.

Μέ τήν Ἐκκλησία ἐνισχύεται καί διευρύνεται ἡ ἑλληνική οἰκουμενική συνείδηση. Ἡ Πεντηκοστή ὁδηγεῖ σέ καθολική ἑνότητα, πνευματική-ὀντολογική καί ὄχι συντεχνιακή-συμβατική[3]. Συντελεῖται ἡ ὑπέρβαση κάθε ἀνθρώπινης διαίρεσης (φυλετικῆς, ταξικῆς, πολιτικῆς κ.λ.π.) μέ βάση τήν ἰσοτιμία καί ἰσότητα ὅλων τῶν ἀνθρώπων καί ὄχι μόνον μίας τάξεως πολιτῶν, ὅπως στήν ἀρχαία Ἀθήνα. Μέ τόν ἅγιο Ἰγνάτιο (107 μ. Χ) ὁ ὅρος Οἰκουμένη γίνεται χριστιανικός («ἡ ἀνά τήν οἰκουμένη καθολική ἐκκλησία»). Ἡ Ἐκλησία θά μιλεῖ στήν συνέχεια γιά Οἰκουμενική Σύνοδο, Οἰκουμενικούς Πατέρες, Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, Οἰκουμενικό Πατριάρχη καί ἀναδεικνύεται σέ φορέα τῆς οἰκουμενικῆς-παγκόσμιας ἰδέας τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἰδεολογική οἰκουμενικότητα τοῦ Βυζαντίου, ἔχει ὡς ἐπακόλουθο τόν πολυεθνικό χαρακτήρα τῶν πολιτῶν. Βυζαντινός πολίτης εἶναι αὐτός πού ὑποτάσσεται στόν βυζαντινό αὐτοκρατορικό νόμο καί στήν ἐπίσημη Ἐκκλησία τοῦ κράτους (πλήν σκλάβων καί δούλων) ἀπό ὅπου καί νά προέρχεται ἐθνικά. *«Ὁ Θεός μας ἀποκαλεῖ υἱούς ὅλους ἐμᾶς καί ἐμεῖς τολμᾶμε νά ὑποβιβάζουμε τούς ἀδελφούς μας σέ τάξη δούλων»* θά γράψει ὁ Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης στόν Μανουήλ Κομνηνό, τόν αὐτοκράτορα πού καταργώντας τή δουλεία, ἐγγυήθηκε τίς προσωπικές ἐλευθερίες τῶν Βυζαντινῶν[4].

Ἡ Ἱεραποστολή λειτουργεῖ ὡς κλήση στήν ἑνότητα τῆς πίστεως καί τήν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ἐθνικότητα ἐδῶ δέν λειτουργεῖ διασπαστικά ἀλλά ἱεραρχεῖται στήν πίστη. Δέν ἀναπτύσσεται ρατσιστική συνείδηση. Ἀπό τήν Πεντηκοστή φθάνουμε κατ' εὐθείαν στήν ἀπόφαση τοῦ 1872 (Καταδίκη τοῦ Ἐθνοφυλετισμοῦ στόν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας). Οἱ μή Ἕλληνες ἅγιοι (Ἰ. Δαμασκηνός, Ἐφραίμ καί Ἰσαάκ οἱ Σύροι) δέν νοοῦνται ὡς ξένοι. Μέσω τῆς Ὀρθοδοξίας συντελεῖται ἡ μετάβαση ἀπό τό «ἔθνος ἅγιον» τῆς Α΄ Πέτρου (2,9) στό «γένος τῶν Ρωμαίων» δηλαδή τῶν Ὀρθοδόξων πολιτῶν τῆς Ρωμανίας.

Ὅπου βιώνεται ἡ ὀρθόδοξη πίστη, σώζεται ἡ ρωμαϊκή οἰκουμενικότητα καί παναδελφότητα (ὀρθόδοξη λειτουργία). Ὅπου κατισχύει ἡ ἐσχατολογική προοπτική ἐκεῖ κυριαρχεῖ ἡ ἐθνικότητα, δηλαδή ὁ φυλετισμός. Ἡ Ἐκκλησία διασώζει τήν οἰκουμενικότητα τῆς Ρωμανίας μέ ἐνωτικό σύνδεσμο τήν πίστη[5]. *«Πάντες γάρ υἱοί Θεοῦ ἐστέ διά τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ..... οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θῆλυ ...*[6] *Δόξα δέ καί τιμή καί εἰρήνη παντί τῷ ἐργαζομένῳ τό ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τέ πρῶτον καί Ἕλληνι ... οὐ γάρ ἔστι προσωποληψία παρά τῷ Θεῷ»*[7]. Γιά τήν Ἐκκλησία δέν ὑπάρχει ξένος.

Ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός ἀπαντᾶ, ὅταν ἐρωτᾶται ἀπό ποιό μέρος κατάγεται: «Ἡ πατρίδα μου ἡ μικρά, ἡ γήινη καί ματαία εἶναι τ' Ἀπόκουρο τῆς Τριχωνίδος, ἡ πραγματική εἶναι στούς οὐρανούς. *«Ἡμῶν γάρ τό πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει»*[8].

Τί γίνεται ὅμως στή σύγχρονη Ἑλλάδα; Εἶναι οἱ Ἕλληνες ρατσιστές; Οἱ διάφορες ἔρευνες πού ἔχουν γίνει τούς δείχνουν μέ μεγάλες ἀποκλίσεις λιγότερο ἤ περισσότερο ρατσιτσές.

Σύμφωνα μέ τήν τελευταία ἔκθεση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικτύου κατά τοῦ Ρατσισμοῦ (ΕΔΚΡ-ENAR) πού δημοσιεύθηκε μόλις πρίν ἀπό λίγες ἡμέρες, ἡ Ἑλλάδα κατέχει μία ἀπό τίς τρεῖς τελευταῖες θέσεις στόν πίνακα τῶν 20 εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ὡς πρός τήν ἐλλιπῆ ἐφαρμογή τῆς κοινοτικῆς νομοθεσίας τῆς σχετικῆς μέ τήν ἰσότιμη μεταχείριση τῶν ἀτόμων ἀνεξάρτητα ἀπό τή φυλετική ἤ ἐθνοτική καταγωγή τους. Σύμφωνα μέ παλαιότερη ἔρευνα τοῦ Εὐρωβαρόμετρου ἡ Ἑλλάδα ἐμφανίζει τό μεγαλύτερο ποσοστό ξενοφοβίας μεταξύ τῶν κοινοτικῶν χωρῶν, πού ἀγγίζει τό 80% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ὁ ρατσισμός καί ἡ ξενοφοβία στήν ἑλληνική κοινωνία παίρνει πλέον ἀνησυχητικές διαστάσεις!

Φαινόμενο παράδοξο ἐφόσον ἡ ἑλληνική γλώσσα, ἡ ἑλληνική ὀρθοδοξία καί ὁ χαρακτήρας τοῦ Ἕλληνα ἔχουν ἀπό τή φύση τους καί τήν ἱστορία τους τό ρεαλισμό τῆς οἰκουμενικότητας[9].

Προφανώς κρίνουμε τά πράγματα καί τίς σχέσεις μας μέ μέτρο τούς ἀποορθοδοξοποιουμένους ἑαυτούς μας καί ὄχι τά αὐθεντικά οἰκουμενικά πρότυπα τούς ἁγίους μας[10]. Στά πρόσωπά μας ὅμως πρέπει νά ἐνεργοῦν οἱ ἅγιοι καί ὄχι ἡ ἀλλοτρίωσή μας. Ὅσο ὑπάρχει ἑλληνική ὀρθόδοξη λατρεία καί θεολογία, ὑπάρχει καί τό μέτρο ἤ κριτήριο τῆς πολιτιστικῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὄχι γιά νά διασωθεῖ ἡ φυλή ἤ τό ἔθνος, ἀλλά γιά νά σώζεται ὁ λόγος καί ἡ φανέρωση τῆς καθολικῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, τῆς σωτηρίας πού εὐαγγελίζεται ὁ ἑλληνικός λόγος τῆς Ἐκκλησίας σέ Ἕλληνες καί Σκύθες, Ἰουδαίους καί βαρβάρους, δούλους καί ἀπελεύθερους[11]. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1.3.5.7.10. π. Γεώργιος Μεταλλινός «Συναντήσεις», ἐκδ. Ἁρμός σελ. 233 ἑξ.

2. «Καί μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τούς τῆς παιδεύσεως τῆς ἡμετέρας ἤ τούς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας».

4. Ἑλένη Γλυκατζῆ-Ἀρβελέρ «Γιατί τό Βυζάντιο» ἐκδ. Ἑλληνικά Γράμματα σελ. 189 καί 250.

6. Γαλ. 3, 23-29.

7. Ρωμ. 2, 10- 12.

8. Φιλ. 3,20-21.

9.11. Χρῆστος Γιανναρᾶς, «Ἡ νεοελληνική ταυτότητα» ἐκδ. Γρηγόρη, σελ. 81 καί 118.

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο

Περί προσευχῆς β΄

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

4. Πότε εἶναι καλύτερα κάποιος νά προσεύχεται;

Τό πρωί, καθώς εἴμαστε ξεκούραστοι καί χωρίς ἔγνοιες, προσευχόμαστε πιό ἀποδοτικά. Ἄς ἀφιερώνουμε στήν ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό τήν καλύτερη ὥρα τῆς ἡμέρας μας, τό πρωί, κι ὄχι τή χειρότερη, τό βράδυ. Πρίν τόν βραδινό ὕπνο, καθώς εἴμαστε κατάκοποι καί ἐξαντλημένοι, ὄχι μόνο δέν μποροῦμε νά σταθοῦμε ὄρθιοι ἀλλά οὔτε καί νά συγκεντρώσουμε τόν νοῦ μας στά λόγια τῆς προσευχῆς.

Ἡ πρωινή προσευχή θά μᾶς θωρακίσει μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί θά μᾶς προστατεύει ἀπό τούς φυσικούς καί τούς πνευματικούς κινδύνους. Κάθε μέρα κινδυνεύουμε ἀπό φυσικά ἀτυχήματα, ἀπό λανθασμένες ἀποφάσεις ζωῆς καί ἀπό πνευματικές πτώσεις. Τελειώνοντας τήν Κυριακή Προσευχή λέμε: «καί μή εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλά ρῦσαι ἡμᾶς ἀπό τοῦ πονηροῦ». Οἱ πειρασμοί, οἱ δύσκολες στιγμές τῆς ζωῆς μας (νεῦρα, μαλώματα, ἐγωισμοί, ἐπικίνδυνα διλήμματα, ἀντιμετώπιση ἰδιοτροπιῶν συνανθρώπων, κλπ.), ἐναλλάσσονται στή ζωή μας καί χρειάζεται καί προληπτικά καί θεραπευτικά ἡ προσευχή. Πόσες φορές δέν πήραμε λάθος ἀποφάσεις καί ταλαιπωρηθήκαμε ἀργότερα; Πόσες φορές δέν ἐπηρεασθήκαμε ἀπό κακούς συνανθρώπους μας καί χαρακτηρίσαμε λανθασμένα κάποιον; Πόσες φορές δέν μετανιώσαμε γιά τήν ἐπιλογή κάποιου γιά φίλο, ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἀποδείχθηκε ὑποκριτής καί ψεύτης;

Τό βράδυ, ἡ προσευχή πολλῶν ἤ εἶναι λιγοστή ἤ εἶναι τυπική. Πολλοί λόγω τῆς καθημερινῆς κούρασης, δέν προσεύχονται καθόλου. Ἄλλοι, ἀφοῦ ἀφιερώσουν τίς βραδινές ὧρες τους στήν τηλεόραση, μετά νυσταγμένοι ἤ κάνουν ἕναν ἁπλό σταυρό ἤ προσεύχονται τυπικά. Ὅταν μάλιστα μολύνεται ἡ ψυχή μέ βρώμικα θεάματα, τότε δέν ὑπάρχει καθόλου διάθεση γιά προσευχή. Καλό εἶναι ἀργά τό ἀπόγευμα, πρίν ἔρθει ἡ νύστα, νά προσευχηθοῦμε καί νά εὐχαριστήσουμε τόν Θεό γιά τίς εὐεργεσίες κι αὐτῆς τῆς ἡμέρας.

Τό μεσημέρι κάποιοι, μόλις φᾶνε τρέχουν στό δωμάτιό τους καί κάνουν μία μικρή προσευχή. Ὅταν βγαίνουν ἀπό τό σπίτι γιά τίς ἀπογευματινές ἀπασχολήσεις καί δουλειές, κάνουν τό σταυρό τους καί λένε μυστικά τό «Πάτερ ἡμῶν» ἤ τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με». Πῶς νά μή σέ προστατεύει ὁ Χριστός, ὅταν συνεχῶς ἐπαναλαμβάνεις τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με»; Πῶς νά μή μᾶς εὐλογεῖ ὁ Θεός, ὅταν Τοῦ ζητοῦμε τήν προστασία ἀπό πρίν καί Τόν εὐχαριστοῦμε μετά ἀπό κάθε ἀπασχόληση;

Στό φαγητό εἶναι σωστό νά προσευχόμαστε (Α΄ Τιμ. 4,4-5). Πρίν ἀρχίσουμε τό φαγητό, γιά νά εὐλογεῖτε, νά λέμε τό «Πάτερ ἡμῶν», γιατί μ᾽ αὐτό δέν ζητᾶμε μόνον τόν καθημερινό (ἐπιούσιο) ἄρτο, ἀλλά κυρίως νά ἔρθει ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, δηλ. τό Ἅγιο Πνεῦμα στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν τελειώνουμε, νά κάνουμε τό σταυρό μας καί νά εὐχαριστούμε τό Θεό λέγοντας π. χ. : «Σ᾽ εὐχαριστοῦμε, Κύριε, πού μᾶς πρόσφερες τά ἐπίγεια ἀγαθά Σου. Μή μας στερήσεις καί τήν ἐπουράνια βασιλεία Σου. Ἀλλ᾽ ὅπως μετά τήν Ἀνάστασή Σου ἐμφανίσθηκες στούς μαθητές Σου καί τούς ἔδωσες τήν εἰρήνη Σου καί τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔλα κοντά καί στή ζωή μας καί δῶσε μας κάθε καλό καί ὠφέλιμο για τή σωτηρία μας. Ἀμήν».

5. Ὅταν εἶμαι κουρασμένος τό βράδυ, νομίζω πώς κι ἕνας σταυρός εἶναι καλό.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κι ὁ βοηθός του ὁ Σίλας βρίσκονταν στούς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας καί δίδασκαν. Ἐκεῖ τούς συνέλαβαν καί τούς φυλάκισαν. Ἐνῶ ἦταν χτυπημένοι μέ ράβδους καί καταπληγωμένοι, ἐνῶ ἦταν μέ δεμένα τά πόδια σέ ξύλο, προσεύχονταν τή νύχτα καί δοξολογοῦσαν τόν Θεό. Ὅταν ἀγαπᾶς πραγματικά τόν Θεό, ὅσο ἐξαντλημένος κι ἄν εἶσαι, θά πιέσεις τόν ἑαυτό σου. Ὁ Θεός, πού βλέπει τή διάθεση καί τήν προσπάθειά σου, θά στείλει τή χάρη Του καί θά θερμανθεῖ ἡ καρδιά σου καί ἴσως κάνεις τότε μία ἀπό τίς καλύτερες προσευχές σου. Κι ἄν δέν σοῦ χαρίσει ὁ Θεός κατάνυξη καί καρποφόρα προσευχή, τότε μετράει γιά τόν Θεό κι ὁ κόπος σου.

Ἂς προσέχουμε, ὅμως, μήπως ἡ κόπωση εἶναι δικαιολογία τῆς "τεμπελιᾶς μας". Ἂν ἐκείνη τή στιγμή μᾶς ἔπαιρνε τηλέφωνο ἕνα ἀγαπημένο μας πρόσωπο, θά ξεχνούσαμε τόν κόπο καί θά χαιρόμασταν τήν ἐπικοινωνία. Οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἔφτασαν στό σημεῖο νά ζοῦν τήν προσευχή ὡς ἀνάπαυση ψυχῆς καί σώματος.

6. Ὁ νοῦς μου, ὅταν προσεύχομαι, φεύγει πολύ εὔκολα. Πῶς μπορῶ νά τόν συγκεντρώνω;

Μετά τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς ἀντί γιά τόν Θεό στράφηκε στά ἐπίγεια. Τό ἄγχος τῆς ζωῆς, ἡ ὀλιγοπιστία καί οἱ παρεμβάσεις τοῦ πονηροῦ μᾶς ἀποσποῦν ἀπό τήν προσευχή. Πολλές φορές ὁ πονηρός μᾶς βάζει μάλιστα καλές σκέψεις μέ στόχο νά μᾶς παρασύρει μακριά ἀπό τήν προσευχή. Κατά τήν προσευχή κάποιες φορές ἔρχονται ἐκ τοῦ πονηροῦ στό νοῦ φαεινές ἰδέες γιά πνευματικά θέματα ἤ λύσεις βιοποριστικῶν προβλημάτων. Μετά ἐνδέχεται νά μᾶς βάλλει καί ἁμαρτωλές σκέψεις, γιά νά μᾶς μολύνει τήν ψυχή καί νά μήν ἔχουμε παρρησία στήν προσευχή.

Ἡ προσευχή ὅπως κάθε καλό, θέλει κόπο καί ἐντατική προσπάθεια. Χρειάζεται νά πιέσουμε τόν ἀμελῆ ἑαυτό μας. Καί στό διάβασμα, ἂν δέν πιέσουμε τόν ἑαυτό μας, τό μυαλό μας θά τρέχει ἐδῶ κι ἐκεῖ καί θά μένουμε στήν ἴδια σελίδα. Θά πιέσουμε τόν ἑαυτό μας στήν προσευχή μέ τό λογισμό ὅτι βρισκόμαστε μπροστά στόν Πανάγαθο Θεό καί μιλᾶμε μαζί Του καί μέ τή σκέψη ὅτι θά ἀποκομίσουμε μεγάλη ὠφέλεια μέ μία καλή προσευχή. Δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἀνώτερο ἀπό τόν Θεό πού νά ἀξίζει ὅλη μας τήν ἀγάπη καί ὅλο μας τό ἐνδιαφέρον. Ἡ καλή προσευχή γεμίζει τήν ψυχή μέ χαρά, μᾶς ἀσφαλίζει ἀπό τούς κινδύνους τῆς ζωῆς καί μᾶς ἐνισχύει στόν πνευματικό ἀγώνα.

Ἡ ἀπερίσπαστη προσευχή κυρίως εἶναι δῶρο τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς χρειάζεται νά προσφέρουμε στόν Θεό δυό πράγματα γιά νά μᾶς στείλει τή χάρη Του. Τό πρῶτο εἶναι ἡ συνεχής μετάνοια. Ὅλοι λίγο ἤ πολύ συνεχῶς ἁμαρτάνουμε. Ὅταν ἡ ψυχή μας εἶναι ἁμαρτωλή, δέν ἔχει προσευχητική διάθεση καί παρρησία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μετά ἀπό κάθε εἰλικρινῆ ἐξομολόγηση προσευχόμαστε εὐχάριστα καί τό μυαλό μένει συγκεντρωμένο στά λόγια τῆς προσευχῆς. Ὅταν λέμε τό «ἐλέησόν με ὁ Θεός» καί ἔχουμε συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητάς μας, τότε δέν 'φεύγει' εὔκολα ὁ νοῦς μας. Τό δεύτερο εἶναι ἡ πραγματική πίστη στό Θεό. Ὅταν ἐμπιστευόμαστε τή ζωή μας καί ὅλον τόν κόσμο στά χέρια τοῦ Θεοῦ, δέν ἀγχωνόμαστε γιά τό μέλλον τό δικό μας καί τοῦ κόσμου κι αἰσθανόμαστε σάν τό παιδάκι στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας του. Τότε, ὅταν ἔρχονται στήν προσευχή μας, καμιά φορά κι ἀπό τό διάβολο, διάφορες ἀγωνίες καί προβληματισμοί, τούς διώχνουμε μέ τό σκεπτικό ὅτι ὁ παντεπόπτης Θεός θά τακτοποιήσει ὅλα τά ζητήματα μέ τόν καλύτερο τρόπο, θά μᾶς φωτίζει νά ἐπιλέγουμε τό σωστό καί θά μᾶς προστατεύει παντοῦ καί πάντοτε. Καλό εἶναι νά σκεφτόμαστε ἐνάντια στό διασκορπισμό τῆς σκέψης μας τά ἑξῆς: «Ἐγώ εἶμαι μικρός νά λύσω τά προβλήματα τά δικά μου καί τοῦ κόσμου, ἄς προσευχηθῶ ὁ παντοδύναμος Θεός νά ἐπέμβει καί νά δώσει τίς σωστές λύσεις».

Εἶναι πολύ ἄσχημο καί ὑβριστικό, ἐνῶ μιλοῦμε μέ τόν Ὕψιστο Θεό κι Αὐτός μᾶς ἀκούει, ἐμεῖς νά τρέχουμε μέ τό μυαλό μας στά μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς μας, σέ διάφορα καθημερινά ζητήματα ἤ σέ ἁμαρτωλές ἐπιθυμίες. Πῶς νά δεχθεῖ ὁ Θεός τότε τήν προσευχή μας; Ἔλεγε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ὅταν ἐσύ ὁ ἴδιος δέν προσέχεις τήν προσευχή σου, πῶς θέλεις νά τήν εἰσακούσει ὁ Θεός;». Κάτι ἀντίστοιχο ἔλεγε κι ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «Σταύρωσε τό νοῦ σου στήν ἐνδύμηση τοῦ Θεοῦ, γιά νά ἔλθει ἡ εὐφροσύνη τῆς καρδιᾶς».

Ἡ 100% συγκέντρωση τοῦ νοῦ στήν προσευχή εἶναι χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί γνώρισμα τῶν ἁγίων. Ἐμεῖς ἄς προσπαθοῦμε κι ἄς προσευχόμαστε νά αὐξήσουμε τό ποσοστό τῆς αὐτοσυγκέντρωσης.

7. Τί χρειάζεται ἡ προσευχή, ἀφοῦ ὁ Θεός γνωρίζει καλύτερα ἀπό μᾶς τίς ἀνάγκες μας;

Γιά τά ὑλικά ἀγαθά καλύτερα θά ἦταν νά μήν προσευχόμαστε καθόλου. Ὁ Θεός «βρέχει ἐπί δικαίους καί ἀδίκους» (Ματθ. 5,45). Ὁ Θεός, ὡς πατέρας ὅλων, φροντίζει γενικῶς γιά ὅλα τά παιδιά Του. Ὁ Χριστός μάλιστα ὑποσχέθηκε ὅτι ἀναλαμβάνει τήν πλήρη κάλυψη τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν, ὅσων ἀγωνίζονται γιά τή σωτηρία τους. Εἶχε πεῖ «ζητᾶτε πρῶτα τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί ὅλα τά ἐπίγεια ἀγαθά θά σᾶς προσφερθοῦν» (Ματθ. 6,33). Στό «Πάτερ ἡμῶν» ἔχουμε μόνον ἕνα αἴτημα γιά ὑλικά ἀγαθά (τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον) ἐνῶ τά ὑπόλοιπα ἕξι ἀναφέρονται σέ πνευματικά ἀγαθά.

Τά πνευματικά ἀγαθά, ὅμως, χρειάζεται νά τά ζητήσουμε, γιά νά μᾶς τά δώσει ὁ Θεός. Μέ τή βία ὁ Θεός δέν μᾶς ἁγιάζει. Ὁ Θεός σέβεται τήν ἐλευθερία μας καί δέν μᾶς ἐξαναγκάζει νά ἀκολουθήσουμε τό δρόμο Του. Ἂν δέν τοῦ ζητήσουμε νά ἔλθει μέσα μας (ἐλθέ καί σκήνωσον ἐν ἡμῖν), δέν ἔρχεται. Λέει ὁ Θεός στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη τοῦ Εὐαγγελιστῆ (Ἀποκ. 3,20): «Νά, στέκομαι στή θύρα καί χτυπῶ. Ἐάν κανείς ἀκούσει τή φωνή μου καί ἀνοίξει τή θύρα,

τότε θά εἰσέλθω στόν οἶκο τῆς ψυχῆς του καί θά δειπνήσω μαζί του καί αὐτός μαζί μου». Ἕνα βασικό πνευματικό αἴτημα εἶναι ἡ κάθαρση ἀπό τά πάθη (καθάρισον ἡμᾶς ἀπό πάσης κηλῖδος). Ἄλλο αἴτημα εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀρετῶν, ὅπως ἡ ἀγάπη, ἡ ταπείνωση, ἡ διάκριση, ἡ ἀγνότητα, ἡ ἀφιλοχρηματία. Ὅταν ζητοῦμε τά πνευματικά ἀγαθά, δείχνουμε πώς μᾶς ἐνδιαφέρει νά γίνουμε εὐάρεστοι στόν Θεό. Μέ τήν προσευχή σβήνουμε ἀπό τήν ψυχή μας τήν ἕλξη τῶν ματαιοτήτων τοῦ κόσμου αὐτοῦ, βλέπουμε καθαρότερα τό ἐσωτερικό τῆς ψυχῆς μας καί μετανοοῦμε γιά τά λάθη μας. Κυρίως ἡ προσευχή μᾶς ὁδηγεῖ νά ἀγαπήσουμε πιό πολύ τόν Χριστό καί νά νοσταλγοῦμε τήν ἀγάπη Του.

8. Πῶς μπορεῖ κανείς νά προσεύχεται γιά τούς ἐχθρούς του;

Στή ζωή μας δέν πρέπει νά θεωροῦμε ἐχθρό κανέναν συνάνθρωπό μας. Ἐχθρός εἶναι ὁ κακός ἑαυτός μας καί ὁ διάβολος πού τόν χρησιμοποιεῖ, γιά νά μᾶς πειράξει. Ὁ ταπεινός, ὅσο κι ἄν τόν κακολογήσουν, δέν ὀργίζεται οὔτε νευριάζει, ἀλλά δείχνει ὑπομονή, ἀγάπη καί ἀνεξικακία. Ὅταν κάποιος μᾶς ἀντιπαθεῖ ἤ μᾶς ἐχθρεύεται καί βλέπουμε νά μήν «πάει καλά» κάπου στή ζωή του, ἐμεῖς δέν πρέπει νά χαιρόμαστε μέ τό κακό του, ἀλλά ἀντίθετα νά λυπόμαστε καί νά προσευχόμαστε στόν Θεό νά τόν βοηθήσει νά ξεπεράσει αὐτή τή συγκεκριμένη δυσκολία του. Κι ὅταν τόν βλέπουμε νά πάει καλά στή ζωή του, νά μήν ἐπιτρέπουμε νά ἀναπτύσσεται μέσα μας ἡ ζήλια καί ὁ φθόνος, ἀλλά νά προσευχόμαστε ὁ Θεός νά τόν βοηθήσει νά ἀξιοποιήσει ὅ,τι καλό ἔχει ἀπ' Αὐτόν γιά τή σωτηρία του. Ὅταν προσευχόμαστε γι' αὐτόν πού θέλει νά μᾶς κάνει κακό, ὁ Θεός στέλνει τή χάρη Του καί ἐμεῖς ὠφελούμαστε καί ὁ ἐχθρός μας. Ἄν δέν προσευχηθοῦμε γι' αὐτόν, ἴσως ἡ κακία του μεγαλώσει πιό πολύ καί βλάψει κι ἄλλους ἀνθρώπους κι ἐμᾶς περισσότερο.

9. Γιατί ὁ Θεός δέν ἀπαντᾶ πάντοτε στίς προσευχές μας;

Τό παιδί ὅταν ζητᾶ ἀπό τόν πατέρα του κάτι, πάντοτε τό παίρνει; Ἄν ὁ πατέρας του διαπιστώσει ὅτι αὐτό πού τοῦ ζητᾶ εἶναι ὠφέλιμο, θά τοῦ τό δώσει τήν κατάλληλη στιγμή, ἄν ὅμως εἶναι βλαβερό ἤ ἐπικίνδυνο, δέν θά τοῦ τό δώσει ποτέ. Ὅταν τοῦ ζητᾶ ἕνα κομπιοῦτερ, θά τοῦ τό δώσει, ὅταν διαπιστώσει, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο γιά τή μόρφωσή του. Ὅταν τοῦ ζητᾶ μηχανάκι καί ξέρει ὅτι εἶναι ἀνώριμο καί ἐπικίνδυνο, καθυστερεῖ μέχρι νά ὡριμάσει.

Ἔτσι καί ὁ οὐράνιος Πατέρας μας ἀπαντᾶ πάντοτε θετικά στά σωστά αἰτήματά μας. Τά πραγματοποιεῖ, ὅμως, ὅταν ἔλθει ἡ κατάλληλη στιγμή. Πολλές φορές καθυστερεῖ, γιά νά μᾶς προσφέρει κάτι καλύτερο ἀπό αὐτό πού ζητᾶμε. Ἄν, ὅμως, Τοῦ ζητᾶμε βλαβερά, τότε ἀπό ἀγάπη δέν ἱκανοποιεῖ τό αἴτημά μας. Ἄν π.χ. ζητᾶς ἀπό τόν Θεό νά σέ κάνει καλό ἄνθρωπο, σίγουρα θά σέ βοηθήσει, καί μάλιστα μυστικά. Ἄν εἶσαι, ὅμως, ἐγωιστής καί ζητᾶς πνευματική προκοπή πού θά σοῦ αὐξήσει τόν ἐγωισμό, τότε ὁ Θεός δέν σοῦ ἀπαντᾶ. Ἄν ζητᾶς νά μήν πεθάνει ἕνα προσφιλές πρόσωπο καί ὁ Θεός γνωρίζει ὅτι ὁ θάνατός του εἶναι πρός αἰώνια ὠφέλειά του, τότε δέν θά σέ ἀκούσει.

Οἱ ἅγιοι καί οἱ ἁγιαζόμενοι, πού σκέφτονται κατά Θεόν καί ἔχουν ταπείνωση, ἔχουν παρρησία προσευχῆς καί ζητοῦν πάντα τό συμφέρον τῆς ψυχῆς. Οἱ ἁμαρτάνοντες ἐμπαθεῖς ἄνθρωποι ὄντας ἀμετανόητοι ζητοῦν συνήθως ἀπό τόν Θεό πράγματα πού θά ἱκανοποιήσουν τά πάθη τους. Εἶναι δυνατόν ὁ καλός Θεός νά τούς ἀκούσει καί νά βλαφτοῦν;

Ἄν ὁ Θεός ἄμεσα μᾶς ἔδειχνε τή σωστή λύση στά διλήμματά μας καί τή συμφέρουσα λύση στά προβλήματά μας, θά κινδυνεύαμε ἐμεῖς, λόγω τῆς κακίας καί τοῦ ἐγωισμοῦ μας, νά τά βάζουμε μαζί Του καί νά τόν κατηγοροῦμε μέ τίς πρῶτες δυσκολίες. Αὐτό τό βλέπουμε στήν κοινωνία μας, ὅπου πολλά ἀνώριμα παιδιά ἀποδίδουν ἀστήρικτα τήν οἱαδήποτε ἀποτυχία τους στούς γονεῖς τους.

10. Πολλές φορές βλέπω κάποιους πού κάνουν 'μεγάλους σταυρούς' νά μήν εἶναι σωστοί στή ζωή τους. Τί συμβαίνει;

Γενικῶς δέν εἶναι σωστό νά εἴμαστε αὐστηροί στούς συνανθρώπους μας. Ὁ Χριστός εἶπε «μήν κατακρίνετε γιά νά μήν κατακριθεῖτε, γιατί μέ ὅποια κρίση κρίνετε θά κριθεῖτε καί μέ ὅποιο μέτρο μετρᾶτε θά μετρηθεῖτε» (Ματθ. 7,1.2).

Πιθανόν αὐτοί νά βρίσκονται στή μεταστροφή καί στά πρῶτα στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί νά μήν διόρθωσαν ὅλες τίς πλευρές τῆς ζωῆς τους. Κάποια στιγμή ὁ Θεός θά τούς ὠθήσει νά προχωρήσουν. Πιθανόν νά εἶναι ὑποκριτές καί ἡ προσευχή τους νά εἶναι τυπική καί ἐπιδεικτική. Αὐτοί δέν ἔχουν βαθιά μετάνοια καί ἀλλαγή ζωῆς πρός τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καί αὐτοί εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ καί ὁ Θεός θά τούς δώσει εὐκαιρίες διόρθωσης. Καλό εἶναι, ὅταν βλέπουμε τέτοιες περιπτώσεις, νά προσευχόμαστε ὁ Θεός αὐτούς νά τούς φωτίζει καί νά τούς ὁδηγεῖ στό σωστό δρόμο κι ἐμᾶς νά μᾶς καθοδηγεῖ στήν ταπεινοφροσύνη καί σ' ὅλες τίς ἀρετές τῆς πνευματικῆς ζωῆς. ■

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ (10)

Τό πρόβλημα τῆς ἰσότητας ἀνδρῶν καί γυναικῶν

τοῦ Χαράλαμπου Μελεούνη, συνταξιούχου θεολόγου

Στά πολύ παλιά χρόνια φαίνεται πώς ὑπῆρχε ἀντιπαράθεση μεταξύ ἀνδρῶν καί γυναικῶν ὡς πρός τήν κυριαρχία. Στήν ἀντιπαράθεση αὐτή – χωρίς νά εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι, γιατί χάνεται στά βάθη τῶν αἰώνων, – ἄλλοτε ἐπικρατοῦσε τό ἀνδρικό φύλο, ὅποτε εἴχαμε τήν πατριαρχία καί ἄλλοτε τό γυναικεῖο, ὅποτε εἴχαμε τή μητριαρχία.

Πῶς θά ἦταν ἡ θέση τοῦ ἀνδρός στά χρόνια της μητριαρχίας, δέν εἴμαστε σέ θέση νά γνωρίζουμε, ἀφοῦ τό φαινόμενο αὐτό ἔγινε σέ πολύ παρωχημένους χρόνους. Πάντως τά χρόνια τῆς πατριαρχίας τά ζήσαμε καί ἡ διαπίστωση εἶναι ἀπογοητευτική γιά τή θέση τῆς γυναίκας.

Ἡ γυναίκα, λοιπόν, στήν πατριαρχική ἐποχή – ἀντίθετα πρός τόν ἄνδρα, πού ἦταν ἀσύδοτος στίς ἐνέργειες καί στή συμπεριφορά του, – βρισκόταν κάτω ἀπό τήν αὐστηρή ἐπίβλεψή του. Οἱ μέρες της περνοῦσαν μέσα στό γυναικωνίτη, δέν εἶχε δικαίωμα νά ἐργασθεῖ ἤ νά μορφωθεῖ, καί ἀποστολή της ἦταν νά ὑπηρετεῖ τόν ἄνδρα καί τά παιδιά τους. Σέ μερικά μέρη, μάλιστα, ὅταν πέθαινε ὁ ἄντρας – ἄν μάλιστα ἐκεῖνος εἶχε καί κάποιο ἀξίωμα – τότε ἡ ἀποστολή τῆς γυναίκας ἐθεωρεῖτο λήξασα καί θαπτόταν μαζί μέ τόν ἄνδρα της.

Ἡ πρώτη διακήρυξη γιά τήν ἰσότητα ἀνδρῶν καί γυναικῶν ἔγινε ἀπό τόν χριστιανισμό. «Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ – διακηρύττει ὁ Ἀπ. Παῦλος – οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θῆλυ... πάντες γάρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ, 3:28). Στή νέα κοινωνία, δηλαδή πού ἐγκαθιδρύθηκε ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό, δέν ὑπάρχει διαφορά μεταξύ ἀνδρός καί γυναικός. Ἀντίθετα ὅλοι εἴμαστε ἴσοι.

Τά λόγια αὐτά, μαζί μέ τήν κατάργηση τῆς δουλείας καί τῶν φυλετικῶν διαφορῶν, πού διακηρύσσει ὁ ἴδιος Ἀπόστολος στό ἴδιο κεφάλαιο, ἀποτελοῦν τό μεγαλύτερο ἐπαναστατικό σάλπισμα. Μήνυμα, πού μόλις στίς μέρες μας μπορέσαμε νά ἀντιληφθοῦμε. Κι ἡ διακήρυξη αὐτή, παράξενη στό ἄκουσμά της, δύσκολη στήν ἐφαρμογή της, προπαντός γιά τά χρόνια ἐκεῖνα, δέν περιορίστηκε σέ λόγια. Μεταφράστηκε σέ πράξη, σέ ζωή.

Ἔτσι, ἀντίθετα πρός τήν προχριστιανική ἐποχή πού οἱ φιλόσοφοι ἀπέκλειαν τίς γυναῖκες ἀπό τή διδασκαλία τους, γιατί τίς νόμιζαν κατώτερες ἀπό τούς ἄνδρες καί ἐπομένως ἀνίκανες νά κατανοήσουν τή διδασκαλία τους, ὁ Χριστός, ὡς δημιουργός, γνωρίζει καλά τίς δυνατότητες τῆς γυναίκας καί γι᾽ αὐτό ἀπευθύνεται ἐξίσου σέ ἄντρες καί γυναῖκες. Γιά τό λόγο αὐτό ἀκριβῶς, ὁ Χριστός δέν εἶχε μονάχα μαθητές, ἀλλά καί μαθήτριες, οἱ ὁποῖες, ὅπως τονίζουν οἱ Εὐαγγελιστές, τόν ἀκολουθοῦσαν ὅπως καί οἱ ἀπόστολοι καί ὑπηρετοῦσαν τό ἔργο Του. Εἶναι γνωστά στήν περίπτωση αὐτή τά ὀνόματα τῆς Μάρθας, τῆς Μαρίας, τῆς Σωσάννας, Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς καί Μαρίας τοῦ Κλωπᾶ.

Ἀντίθετα ἀκόμα πρός τήν προχριστιανική ἐποχή, πού ἡ γυναίκα ἀποκλειόταν ἀπό κάθε κοινωνική ἐκδήλωση καί περιοριζόταν στό γυναικωνίτη, ὁ Χριστιανισμός τῆς ἀναθέτει τό κατ᾽ ἐξοχήν κοινωνικό ἔργο τῆς διακόνισσας, ὅπως ἦταν ἡ Φοίβη στίς Κεχρεές, ἡ Λυδία στούς Φιλίππους, ἡ Θέκλα στή Μικρά Ἀσία, ἡ Ὀλυμπιάδα στήν Καππαδοκία, ἡ Χλόη στήν Κόρινθο καί ἄλλες, πού ἀσχολοῦνταν μέ τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν σέ χριστιανικές κοινότητες, ὥστε νά μήν ὑπάρχουν ἐνδεεῖς καί φτωχοί ἀνάμεσά τους. Βέβαια σέ μερικά μέρη, ὅπως στή Σπάρτη, ἡ γυναίκα ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στήν κοινωνία. Ὁ ρόλος αὐτός, ὅμως, δέν ἦταν πρός ὄφελός της. Ἁπλά ἐπωμιζόταν ὅλες τίς ἐργασίες, γιά νά εἶναι οἱ ἄνδρες ἐντελῶς ἀπερίσπαστοι στή στρατιωτική ἐκπαίδευση καί ὑπηρεσία.

Τί νά πεῖ δέ κανείς γιά τήν ἐξύψωση τῆς γυναίκας στό πρόσωπο τῆς Παναγίας, τήν ὁποία ἀπό ὀρφανή καί ἄσημη κόρη, τήν ἀνέδειξε «τιμιωτέραν τῶν Χερουβίμ καί ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ» καί κατέχει τήν πρώτη θέση ἀνάμεσα σ᾽ ὅλους τούς ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας; Καί ἡ χρι-

στιανή γυναίκα ὅμως δέν ὑστέρησε. Ἀνταποκρίθηκε στήν τιμή αὐτή, πού τῆς προσέφερε ὁ Χριστιανισμός καί ἔδειξε στήν πράξη τήν ἀξία της, καί πόσο δίκαιη ἦταν ἡ ἀναγνώρισή της ἀπό τό Χριστιανισμό.

Καί πρῶτα – πρῶτα κατά τή νύχτα τῆς Ἀναστάσεως, ὅταν αὐτοί οἱ ἴδιοι οἱ ἀπόστολοι, φοβισμένοι καί ἔντρομοι, ὕστερα ἀπό τή Σταύρωση τοῦ Διδασκάλου τους, ἦταν κρυμμένοι στό ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ μυροφόρες γυναῖκες, θαρραλέες καί ἀτρόμητες ἔσπευσαν μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς τους, στόν τάφο τοῦ Διδασκάλου τους γιά νά ἐκπληρώσουν τό καθῆκον τους πρός Ἐκεῖνον. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἀξιωθήκανε νά γίνουν καί οἱ πρῶτοι μάρτυρες καί διδάσκαλοι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, *«καί ἐπλήσθη χαρᾶς τό στόμα αὐτῶν ἐν τῷ*

κράζειν: Ἀνέστη ὁ Κύριος» (Ἀναστάσιμο στιχηρό τῶν Αἴνων, Β΄ ἦχου).

Ὅταν δέ ἀργότερα ξέσπασαν οἱ φοβεροί διωγμοί ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ χριστιανές γυναῖκες ἔδειξαν ἀπαράμιλλη δύναμη καί θάρρος, πού ἔφεραν σέ δύσκολη θέση τούς διῶκτες. Ἀντιμετώπισαν τά φριχτά βασανιστήρια κι αὐτόν τό θάνατο, πού γιά πρώτη φορά ὁ ἡρωισμός ἔπαψε νά εἶναι ἀνδρικό προνόμιο. Κι ἔχουμε στό ἑορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας πλῆθος μαρτύρων γυναικῶν ὅπως π.χ. τήν Ἁγία Βαρβάρα, τήν Ἁγία Αἰκατερίνη, τήν Ἁγία Μαρίνα, τήν Ἁγία Ἀναστασία, τήν Ἁγία Εὐφημία καί τήν Ἁγία Παρασκευή.

Ἐκεῖ, ὅμως, πού οἱ χριστιανές γυναῖκες ἔφθασαν σέ ἀπροσπέλαστα ὕψη, εἶναι στή διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν τους. Εἶναι γνωστά τά ὀνόματα τῆς Ἐμμέλειας, τῆς Νόννας, τῆς Ἀνθούσας, τῆς Μόνικας, τῆς Ἑλένης, πού χάρισαν στήν Ἐκκλησία καί στήν κοινωνία, Βασιλείους, Γρηγορίους, Χρυσοστόμους, Αὐγουστίνους, Κωνσταντίνους καί τόσους ἄλλους. Ἔκπληκτοι οἱ εἰδωλολάτρες μπροστά στό μεγαλεῖο τῶν χριστιανῶν γυναικῶν, ἀναφωνοῦσαν μαζί μέ τό μεγάλο εἰδωλολάτρη ρητοροδιδάσκαλο Λιβάνιο *«βαβαί οἷαι γυναῖκες παρά τοῖς χριστιανοῖς εἰσι».* Ἀλλοίμονο, τί ὑπέροχες γυναῖκες ὑπάρχουν μεταξύ τῶν χριστιανῶν.

Βέβαια, ἡ διακήρυξη αὐτή, σ' ὅλο της τό πλάτος, ἐφαρμόστηκε ἀπό ἐκείνους πού ἐνστερνίσθησαν τή χριστιανική διδασκαλία καί τήν ἐφήρμοσαν στήν ζωή τους. Ὑπῆρξαν, ὅμως, καί ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού οὔτε γνώρισαν, οὔτε θέλησαν νά θέσουν τόν Εὐαγγελικό νόμο κανόνα καί ὁδηγό στή ζωή τους. Ὅλοι αὐτοί, ναί μέν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση ἐκείνων πού ἐνστερνίσθησαν τή χριστιανική διδασκαλία ἄλλαξαν κάπως τακτική, δέν μπόρεσαν ὅμως νά ξεφύγουν τελείως ἀπό τήν παλιά νοοτροπία.

Ὁ αὐταρχισμός τοῦ ἄνδρα, ἄν καί μετριασμένος, ἐξακολούθησε, καί ἡ μειονεκτικότητα τῆς γυναίκας στήν ἐργασία, στήν ψυχαγωγία, στήν ἐλευθερία συνεχιζόταν.

Εὐτυχῶς ὅμως σήμερα, ὕστερα ἀπό 2.000 χρόνια ἀπό τήν εὐαγγελική διακήρυξη τῆς ἰσότητας, ἀντιληφθήκαμε τήν ἀλήθεια αὐτή καί ἀγωνιζόμαστε δυναμικά γιά τήν ἐφαρμογή της. Πάρα πολλοί σύλλογοι ἔχουν ἱδρυθεῖ, πού ἀγωνίζονται μαχητικότατα γιά τήν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος. Καί τά ἀποτελέσματα εἶναι ἱκανοποιητικά.

Ὁ Ὀργανισμός Ἡνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) στή διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου περιέλαβε καί τήν ἰσότητα ἀνδρῶν καί γυναικῶν. Στίς 8 Μαρτίου 1857 οἱ ἐργάτριες ἱματισμοῦ τῆς Νέας Ὑόρκης ξεσηκώθηκαν γιά πρώτη φορά σέ μία αἱματοβαμμένη διαμαρτυρία γιά τίς ἄθλιες συνθῆκες ἐργασίας τους. Τό 1910 ἡ Γερμανίδα ἐπαναστάτρια Κλάραν Τσέκιν ζήτησε καί πέτυχε τήν καθιέρωση τῆς 8ης Μαρτίου ὡς παγκόσμιας ἡμέρας τῆς Γυναίκας.

Μόνο πού στίς ἐπιδιώξεις τους αὐτές ἔφθασαν σέ πολλές ἀκρότητες καί ὑπερβολές. Στήν προσπάθειά τους νά λύσουν τό ἀκανθῶδες αὐτό πρόβλημα, δημιούργησαν ἄλλα προβλήματα πού

ἔβλαψαν καί τόν ἴδιο τους τόν ἑαυτό, μέ προεκτάσεις στήν οἰκογενειακή καί κοινωνική ζωή. Ἔτσι:

α) Ἀντί νά ἐπιδιώξουν νά διεκδικήσουν τά ὑγιῆ προνόμια, ὅπως εἶναι τό δικαίωμα τῆς ἐργασίας, τῆς ἴσης ἀμοιβῆς, τῆς καλῆς ψυχαγωγίας, τῆς ψήφου κ.ἄ. καί νά ἀγωνισθοῦν νά ἀφαιρέσουν καί ἀπό τούς ἄνδρες παρεκτροπές καί κακές συνήθειες – πού κακῶς τούς ἐσυγχωροῦντο κατά κάποιο τρόπο, τόσο καιρό – ὅπως εἶναι ἡ συζυγική ἀπιστία, ἡ ἀνηθικότητα, τά ξενύχτια, οἱ κραιπάλες καί οἱ μέθες, οἱ χαρτοπαιξίες, οἱ ἐξαρτήσεις, ὁ αὐταρχισμός, ἡ ἀσυδοσία κ.ἄ., μιμήθησαν τίς παρεκτροπές αὐτές καί οἱ ἴδιες. Καί ἡ κατάληξη, θλιβερή στό κατάντημά της, καταστρεπτική στίς συνέπειές της, τή διαπιστώνουμε ὅλοι μας. Τά ἤθη διεφθάρησαν, τά προβλήματα αὐξήθηκαν καί ἄνοιξε ὁ δρόμος στόν κλονισμό τῆς οἰκογενειακῆς γαλήνης καί τῆς ἁρμονικῆς κοινωνικῆς συμβίωσης.

β) Ἀντί νά λαμβάνονται ὑπόψη οἱ ἰδιαιτερότητες ἀνάμεσα στούς ἄνδρες καί τίς γυναῖκες, πολλές ἀπό τίς ὁποῖες καί ἡ ἴδια ἡ φύση διακρίνει (λ.χ. σωματική ρώμη γιά τούς ἄνδρες, μητρότητα, κυοφορία γιά τίς γυναῖκες), πού δίνουν αὐξημένες ἁρμοδιότητες στά ἄτομα, ἀνάλογα μέ τό φύλο τους, ἀπαιτοῦν τίς ἴδιες ἁρμοδιότητες παντοῦ, ἀκόμα καί στίς βαριές ἀσχολίες καί ἐπαγγέλματα, πού προσθέτουν στίς γυναῖκες περισσότερα βάρη καί χειροτερεύουν, ἀντί νά καλυτερεύουν τή θέση τους.

γ) Θεωρώντας ἐκ προοιμίου κάθε τί τό ἀνδρικό ὡς ἀνώτερο, καλύτερο καί ἑπομένως διεκδικήσιμο, καί κάθε τί τό γυναικεῖο ὡς ὑποδεέστερο, κατώτερο καί ἑπομένως ἀποβλητέο, περιφρόνησαν κάθε γυναικεία ἀσχολία, ἀκόμα κι αὐτή τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν, τό νοικοκυριό κ.ἄ. κι ἀκολούθησαν τίς ἐργασίες μέ τίς ὁποῖες ἀσχολοῦνταν οἱ ἄνδρες καί οἱ ὁποῖες γι' αὐτό τό λόγο καί μόνο ἐθεωροῦντο ἀνώτερες. Μέ τόν τρόπο αὐτό ἔχουν τήν ἰδέα πώς ἀνεβαίνουν κοινωνικά, παραγνωρίζοντας κατάφωρα τήν ἀνάγκη, ἀλλά καί τήν ἐπιθυμία καί τήν ἱκανοποίηση ἀκόμα τῶν παιδιῶν νά γαλουχοῦνται, νά ἀνατρέφονται, νά ἀναπτύσσονται καί νά μεγαλώνουν κάτω ἀπό τή στοργική φροντίδα τῆς μητέρας τους.

δ) Ἐπιδιώκοντας νά ἀσκοῦν καί τά δυό μέλη τίς ἴδιες ἐργασίες, συγχέουν τούς ρόλους τους, καί ἀντί ἡ ἕνωση ἀνδρός καί γυναικός νά εἶναι ἀλληλοσυμπλήρωση, γίνεται συνεταιριστική σχέση, στήν ὁποία καί τά δυό μέλη ἀκολουθοῦν παράλληλη πορεία, μέ ξεχωριστό κεσέ καί μέ ξέχωρη συμμετοχή τοῦ καθενός στίς δαπάνες τῆς οἰκογένειας. Ὅλα αὐτά πάλι, γίνονται ἀφορμή νέων ἀνταγωνισμῶν, συνεχῶν προστριβῶν καί διεκδικήσεων, πού χαλοῦν τήν ἁρμονική συμβίωση καί ταρακουνοῦν ἀθόρυβα, ἀλλά σταθερά τά θεμέλια τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Ἔπειτα ἡ ἐπιδίωξη αὐτή, νά μοιάζουν σέ ὅλα μέ τούς ἄνδρες, ἀφοῦ ἔτσι κι ἀλλιῶς ἀπό τήν ἴδια τη φύση ὑπάρχουν διαφορές, καί νά ἀσκοῦν τίς ἴδιες ἐργασίες, σ' ὅλους τούς τομεῖς, ἀντίθετα πολλές φορές πρός τή φύση τους, οὔτε καί αὐτό ὠφελεῖ κανένα, οὔτε προσθέτει τίποτε στήν ἰσότητα. Κι αὐτό γιατί ἴσοι δέν εἶναι μόνο ὅσοι ταυτίζονται σέ ὅλα, ὅπως λ.χ. στήν ἐξίσωση (2 + 4 + 6 + 8 + 10 = 2 + 4 + 6 + 8 + 10), ἀλλά καί ὅσοι διαφέρουν μέν σέ μερικά, ἀλλά τό ἀποτέλεσμα καί τῶν δυό εἶναι ἴσο, ὅπως στήν ἐξίσωση (2 + 3 + 6 + 9 + 10 = 2 + 4 + 6 + 8 + 10). Κι αὐτό γιατί ἄν προσθέσουμε τούς ἀριθμούς καί τῶν δυό περιπτώσεων θά διαπιστώσουμε τήν ἰσότητα, γιατί ἄσχετα ἄν μερικοί ἀριθμοί εἶναι διαφορετικοί, ὅμως τό ἄθροισμα καί τῶν δυό εἶναι τό ἴδιο, στήν προκειμένη περίπτωση τριάντα (30).

Ἡ Χριστιανική διδασκαλία, λοιπόν, στό σημεῖο αὐτό, χωρίς νά καταργεῖ τήν ἰσότητα ἀνδρῶν καί γυναικῶν, λαμβάνει ὑπόψη τίς ἰδιαιτερότητες, πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς ἄνδρες καί στίς γυναῖκες, τίς ἀξιολογεῖ καί προτιμᾶ γιά τό κάθε φύλο ἀσχολίες πού προσιδιάζουν καί ἀνταποκρίνονται περισσότερο στό καθένα. Ἔτσι καί ἡ ἰσότητα διασφαλίζεται, ἀλλά καί ἡ οἰκογενειακή καί κοινωνική ἁρμονία καί συμβίωση ἐπιτυγχάνεται.

Εὐτυχῶς πολλές γυναῖκες καί σύλλογοι πού ἀγωνίζονται γιά τήν ἐξύψωση τῶν γυναικῶν ἔχουν ἀντιληφθεῖ πολλά ἀπό τά λάθη στά ὁποῖα ἔφθασαν καί παίρνουν μετριοπαθέστερη στάση σέ παράλογες καί ἐξεζητημένες ἐπιδιώξεις καί διεκδικήσεις. Εὐχή μας εἶναι νά τά ἀντιληφθοῦν καί ὅλα τά φεμινιστικά κινήματα καί πρό παντός οἱ ἴδιες οἱ γυναῖκες, ἐξετάζοντας νηφαλιότερα, συνετότερα καί ἀντικειμενικότερα τά πράγματα, γιά νά μήν καταλήγουν σέ ἀποτελέσματα ἐπιβλαβῆ καί ἀντίθετα πρός τούς σκοπούς γιά τούς ὁποίους ἀγωνίζονται.

Πάντως, εἴτε τό ἀντιληφθοῦν εἴτε ὄχι, οἱ πραγματικοί καί ἀληθινοί χριστιανοί σύζυγοι, θά καταυγάζονται καί θά καθοδηγοῦνται ἀταλάντευτα – ὅπως πάντα – ἀπό τό λόγο τοῦ Θεοῦ, χωρίς νά παρασύρονται ἀπό τίς κενοφωνίες τοῦ νεωτερίστικου πνεύματος καί θά ἀποτελοῦν φωτεινά παραδείγματα σταθεροῦ, ἁρμονικοῦ κι εὐτυχισμένου βίου.■

Τά Κέντρα περιβαλλοντικῆς Ἐκπαίδευσης (ΚΠΕ)

Στόχοι καί σκοποί τους

τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Κυριάκου Ἀναστασίου Μανέττα,
ὑπευθύνου ΚΠΕ Πεταλούδων Ρόδου.

Ἡ ἀνεξέλεγκτη κατάχρηση καί ἡ ἀλόγιστη χρήση τοῦ περιβάλλοντος ἀπό τόν ἄνθρωπο, οἱ πολλαπλές φυσικές καταστροφές π. χ. τό πρόσφατο τσουνάμι στήν Ἰαπωνία, ἀλλά καί οἱ παρατηρούμενες μεγάλες κλιματικές ἀλλαγές ὁδήγησαν στή δημιουργία τῶν ΚΠΕ. Τά ΚΠΕ ἔχουν ὡς κύριο σκοπό τήν εὐαισθητοποίηση τῶν μικρῶν παιδιῶν, ὥστε νά δραστηριοποιοῦνται γιά τή διασφάλιση τοῦ μέλλοντος τῆς γῆς.

Με τή λειτουργία τῶν ΚΠΕ σέ κάθε νομό τῆς χώρας μας (60 περίπου) προβάλλεται καί ἀναδεικνύεται μέ ἐπιστημονικό τρόπο τί μπορεῖ νά σωθεῖ, τί κινδυνεύει καί τί ἀπειλεῖται μέ ἀφανισμό καί καταστροφή στά δάση, στούς βιότοπους, στούς ὑγρότοπους, στό φυτικό καί στό ζωικό βασίλειο.

Στά ΚΠΕ μαθαίνουν τά παιδιά τί ὑπάρχει καί τί ζεῖ στόν κάθε τόπο καί στήν κάθε ἐπιμέρους περιοχή. Τά προγράμματα τῶν ΚΠΕ προσπαθοῦν νά εὐαισθητοποιήσουν μαθητές, γονεῖς, ἐκπαιδευτικούς, ἐνήλικες, κοινωνικές ὁμάδες, ὀργανώσεις, συλλόγους, ἰδιῶτες, ὥστε νά δράσουν ἄμεσα καί νά συμβάλουν ἐνεργά στήν ἀειφορία τῆς φύσης καί στήν ἥρεμη συμβίωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τό περιβάλλον.

Δέν χρειάζεται νά ἐπισημάνουμε ὅτι ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος καταστροφῆς τοῦ περιβάλλοντος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος. Αὐτός ἐνῶ γνωρίζει ἀπό τήν ἀρχή τῆς ὕπαρξής του καί τήν μακραίωνη συνύπαρξή του μέ τή φύση, ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπ᾽ αὐτή, ἐντούτοις μέ τίς ἐνέργειές του ἀποδεικνύεται ἀρχικά ὁ μεγαλύτερος ἐγκληματίας τῆς φύσης καί κατόπιν ὁ δολοφόνος τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ καί τῶν ἀπογόνων του. Ὁποιαδήποτε τιμωρία καί ἀπειλή δέν μπορεῖ νά φέρει πίσω τίς βιβλικές καταστροφές καί τίς ζημιές στό περιβάλλον: στά δάση, στά ποτάμια, στή θάλασσα, στήν ἀτμόσφαιρα καί γενικῶς παντοῦ.

Οἱ συνεπακόλουθες ἀσθένειες, οἱ ἀλλεργίες, τά ἀναπνευστικά καί τά καρδιολογικά προβλήματα ἔρχονται νά προσθέσουν μία ἐπιπλέον τραγική εὐθύνη τοῦ ἀνθρώπου γιά τήν ὑγεία του. Ἑπομένως εἶναι οὐσιαστική ἡ συμμετοχή ὅλων μας στήν προσπάθεια πρός διαφύλαξη τοῦ περιβάλλοντος. Ἐμεῖς ἔχουμε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἐκεῖνο καί ὄχι ἐκεῖνο ἀπό ἐμᾶς. Ἀκόμα καί ἡ ψυχική διάθεσή μας καί ἡ ἐργατικότητά μας ἐξαρτῶνται ἐν πολλοῖς ἀπό τίς συνθῆκες διαβίωσης. Διαφορετική εἶναι ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων πού ζοῦν στίς μεγαλουπόλεις, στά καυσαέρια, στήν κίνηση, στό θόρυβο καί διαφορετική ἡ ζωή αὐτῶν πού ζοῦν μέσα στή φύση, στήν καθαρή ἀτμόσφαιρα, στήν ἠρεμία καί στήν ἡσυχία.

Τά προγράμματα στό ΚΠΕ Πεταλούδων εἶναι τά ἀκόλουθα:

❒ Τό πρῶτο πρόγραμμα ἀπευθύνεται σέ παιδιά προσχολικῆς ἡλικίας καί τῶν πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ καί ὀνομάζεται: «Ὁ Λάκης ὁ δεντράκης». Στά παιδιά, ἀφοῦ ξεναγηθοῦν στούς χώρους τοῦ Κέντρου, γίνεται εἰδικό πρόγραμμα ἀπό ἐκπαιδευτικούς: παρακολούθηση μικρῆς διάρκειας βίντεο καί συζήτηση. Μετά ἀκολουθοῦν ἐργασίες, πού ἤδη ἔχουν ἑτοιμαστεῖ.

Στή συνέχεια τό Κέντρο προσφέρει δωρεάν σάντουιτς καί χυμό. Ἀφοῦ ξεκουραστοῦν λιγάκι κατευθύνονται στό πεδίο: σέ δάση ἤ σέ εἰδικό γιά παιδιά βιότοπο. Ἐκεῖ ἀνακαλύπτουμε τήν ἀξία τοῦ

δάσους καί τῶν ζώων. Συγχρόνως ἐπεξεργαζόμαστε ἰδέες, προτάσεις καί ἐνέργειες γιά τή σωτηρία τοῦ πλανήτη μας.

❒ Τό δεύτερο πρόγραμμα ἀναφέρεται καθαρά στό δάσος. Ἀπευθύνεται στήν ἴδια μέ τό πρῶτο πρόγραμμα ἡλικιακή κατηγορία παιδιῶν καί διδάσκει στούς μικρούς μαθητές τήν ἀξία τοῦ δάσους: τίς ὠφέλειες ἀπό τούς καρπούς του, τήν παραγωγή ὀξυγόνου μέ τή φωτοσύνθεση, τήν ἀπορρόφηση διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα, τήν καταπολέμηση τῆς ἠχορύπανσης, τή συγκράτηση τοῦ ἐδάφους ἀπό τά νερά τῆς βροχῆς καί τήν προστασία ζώων, ἑρπετῶν καί πουλιῶν.

❒ Τό τρίτο πρόγραμμα ἀσχολεῖται μέ τό ποδήλατο καί ἀπευθύνεται σέ μαθητές μεγάλων τάξεων Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καί Λυκείου.

Διδάσκεται ἡ ἱστορία τοῦ ποδήλατου. Δίνονται ὁδηγίες γιά τούς ποδηλάτες: τί πρέπει νά προσέχουν στό δρόμο, πῶς να ἐξηγοῦν τά σήματα καί τί πρέπει ἀπαραίτητα νά φορᾶνε (κράνος καί εἰδικά παπούτσια). Ἐπισημαίνονται τά ἑξῆς: α) ὅσοι κάνουν συστηματικά ποδήλατο φαίνονται καί εἶναι δέκα χρόνια νεότεροι τῆς πραγματικῆς ἡλικίας τους, β) τό ποδήλατο φτιάχνει τή διάθεση γιά ἐργασία, γ) τό ποδήλατο δέν μολύνει τήν ἀτμόσφαιρα μέ καυσαέρια καί δ) τό ποδήλατο δέν ἀπαιτεῖ οἰκονομικά ἔξοδα.

❒ Τό τέταρτο πρόγραμμα ἐπικεντρώνεται στό βιότοπο τῆς κοιλάδας τῶν Πεταλούδων. Στήν ἀνάδειξη τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ βιότοπου βοηθᾶ πολύ τό μουσεῖο φυσικῆς ἱστορίας, μέ τά πετρώματα, τά ἔντομα, τά βαλσαμωμένα ζῶα καί τά ἀποξηραμένα φυτά. Ἰδιαίτερα παρουσιάζεται στό πρόγραμμα τό ἐνδημικό ἔντομο ἡ πεταλούδα «Πανάξια», QUADRIPUNCTARIA, ὅπως τήν ὀνόμασαν οἱ Ἰταλοί. Ὁ βιολογικός της κύκλος περιορίζεται στό ἕνα ἔτος. Περιγράφονται τά τέσσερα στάδια τῆς ἀναπαραγωγῆς της. Παρουσιάζονται οἱ ἀπειλές ἐναντίον τῆς ἐπιβίωσής της καί τονίζεται ἡ ἔντονη ἐνόχλησή της ἀπό τόν ἄνθρωπο μέ τά παλαμάκια, καί τίς σφυρίχτρες. Αὐτοί οἱ θόρυβοι χαλᾶνε τόν ὕπνο καί τήν ἡσυχία τους, διότι οἱ πεταλοῦδες αὐτές δραστηριοποιοῦνται τή νύχτα, ἐνῶ τήν ἡμέρα ξεκουράζονται. Οἱ πεταλοῦδες καταφεύγουν γιά νά ξεκουραστοῦν τήν ἡμέρα κυρίως στόν κορμό τοῦ δέντρου τῆς ζηδιᾶς ἤ ὑγράμβαρης, πού βγάζει ἕνα μοναδικό ἄρωμα κανέλλας καί βανίλιας.

Τά ἑξακόσια στρέμματα τῆς κοιλάδας φτάνουν μέχρι τήν Μονή τῆς Καλόπετρας. Τό ποτάμι πού διασχίζει τήν κοιλάδα μέ τά καβούρια καί τά βατράχια, τά ἐνδημικά ζῶα καί πουλιά καί ἡ ποικιλία τῶν δέντρων συνθέτουν μία ἀπαράμιλλη ὀμορφιά.

Ἡ ξεχωριστή διάσταση καί ἀξία αὐτοῦ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος ἀπαιτεῖ μεγάλο ἐνδιαφέρον καί προστασία. Ἀπαιτεῖται καλή πυροσβεστική προστασία, ἀποτροπή κατασκευῆς ἐξοχικῶν κατοικιῶν καί ἀπαγόρευση τῆς ἐλεύθερης βοσκῆς αἰγοπροβάτων καί γουρουνιῶν.

❒ Τό πέμπτο πρόγραμμα ἀναφέρεται στήν ἐλιά. Ἀπευθύνεται στά παιδιά ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς παιδείας. Παρουσιάζονται ἡ ἱστορική διαδρομή τῆς ἐλιᾶς, ὁ κότινος (στεφάνι ἐλιᾶς) πού ἔπαιρναν οἱ ὀλυμπιονίκες καί οἱ θρεπτικές καί θεραπευτικές ἰδιότητες τοῦ ἐλαιόλαδου. Ἀναφέρεται πώς καί στήν ὀρθόδοξη λατρεία χρησιμοποιεῖται τό λάδι: στά Μυστήρια τοῦ Εὐχελαίου καί τοῦ Βαπτίσματος καί στά καντήλια τῶν ἐκκλησιῶν.

Ὁ Χριστός στό ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ἀνέπεμψε πρός τόν Πατέρα Του τήν ὑπερφυᾶ προσευχή καί ἐκεῖ συνελήφθη ἀπό τούς στρατιῶτες τοῦ Ναοῦ. Ἡ θεά Ἀθηνά, ἡ προστάτις τῆς Ἀθήνας στήν εἰδωλολατρική θρησκεία εἶχε ὡς σύμβολό της τήν ἐλιά, πού εὐδοκιμοῦσε πλούσια στήν Ἀθήνα.

Ὅλα αὐτά βοηθᾶνε στήν ἀνάδειξη τῆς ἀξίας τῆς ἐλιᾶς. Ἐπίσης ἡ ἐπίσκεψη σέ ἐλαιώνα καί στό παλιό παραδοσιακό ἐλαιοτριβεῖο (μάγκανο) στή Διμυλιά μέ τή θαυμάσια ξενάγηση τοῦ πολιτιστικοῦ συλλόγου γυναικῶν, δημιουργεῖ ξεχωριστή χαρά καί ἱκανοποίηση στά παιδιά.

Ἄλλα δυό προγράμματα βρίσκονται στό στάδιο τῆς ἐπεξεργασίας.

Τό πρῶτο θά ἀσχοληθεῖ μέ τό μοναδικό ἐλάφι, πού ζεῖ στή Ρόδο ἀπό τήν ἐποχή τῶν σταυροφόρων, τό ντάμα ντάμα ἤ πλατώνι. Ἀπό τά κέρατά του βγαίνει μία οὐσία, τό ἀλκάλιο, πού ἐξαφανίζει τά φίδια. Στήν ἀρχαιότητα ἡ Ρόδος ὀνομαζόταν ἐκτός ἀπό ἡλιοῦσα γιά τόν πολύ ἥλιο της καί φιδοῦσα γιά τά πολλά φίδια της. Στήν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ τῆς πόλης τῆς Ρόδου, στό Μανδράκι στή θέση τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Ρωμίλου καί τοῦ Ρέμου ὑπάρχει τό ἀρσενικό καί τό θηλυκό τοπικό ἐλάφι, τό πλατώνι.

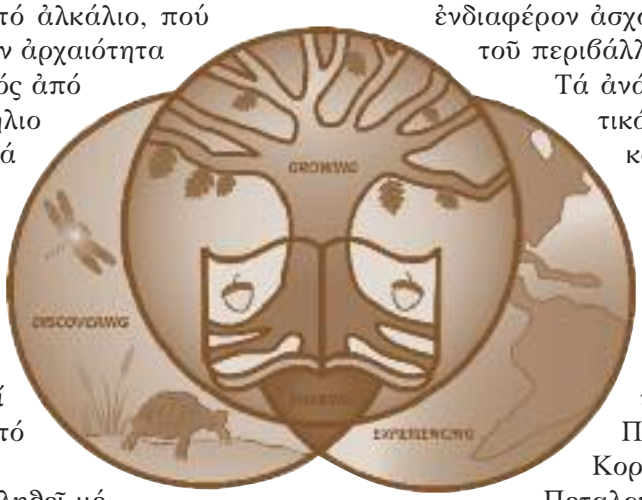

Τό δεύτερο θά ἀσχοληθεῖ μέ τό ψάρι πού ζεῖ στά μικρά ποτάμια τῆς Ρόδου, τό γκιζάνι. Μέ τό πρόγραμμα θά ἀναδειχθεῖ ἡ μοναδικότητά του, θά γίνεται ἀναφορά στόν τόπο διαβίωσής του, στόν κύκλο τῆς ζωῆς του, στούς κινδύνους ἐπιβίωσής του καί στήν προστασία του.

Τά προγράμματα τοῦ ΚΠΕ Πεταλούδων τά ἐπισκέφθηκαν σχολεία ἀπό τή Ρόδο, τά ἄλλα νησιά τῆς Δωδεκανήσου, τήν Κρήτη, τή Θεσσαλονίκη, τήν Ἀθήνα καί ἀπό ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδας.

Μέ τήν προσφορά τοῦ ΚΠΕ Πεταλούδων γίνεται διαφήμιση τοῦ νησιοῦ μας, τῆς Ρόδου καί τοῦ περιβαλλοντικοῦ πλούτου, πού διαθέτει.

Οἱ ἐπισκέψεις στό πεδίο τοῦ ΚΠΕ δέν εἶναι ἐκδρομές ἀναψυχῆς καί διασκέδασης, ἀλλά συνέχεια τῆς ἐκπαιδευτικῆς σχολικῆς πρακτικῆς μέ ὡράριο παρακολούθησης ἐκτενέστερο ἀπό τό συνηθισμένο σχολικό πρόγραμμα.

Χαρά καί ἱκανοποίηση ὅλων τῶν μελῶν τῆς περιβαλλοντολογικῆς ὁμάδας τοῦ ΚΠΕ εἶναι ἡ εἰλικρινής ἀγάπη, πού εἰσπράττουμε καί ὅσα γράφουν τά παιδιά στά βιβλία ἐπισκέψεων καί στό Τύπο.

Εἶναι λυπηρό πού μέ τά νέα δεδομένα τῆς οἰκονομικῆς κρίσης γίνεται συρρίκνωση τοῦ ἔργου τοῦ Κέντρου μέ τήν ἀπόσπαση λιγότερων ἐκπαιδευτικῶν καί τή διάθεση ἐλάχιστων χρημάτων. Οἱ ἐναπομείναντες ἐκπαιδευτές διατηροῦν ἐν ζωῇ τό Κέντρο μέ πολύ προσωπικό κόπο καί συνεχή ἐργασία ἀκόμα καί ὧρες ἀπογευματινές καί ἡμέρες ἀργιῶν.

Ἀποτελεῖ ἐνθαρρυντικό στοιχεῖο γιά τήν ἐποχή μας ἡ πρωτοβουλία τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κυροῦ Δημητρίου γιά τήν καθιέρωση τῆς Ιης Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέρας περιβάλλοντος. Ἐπίσης ὁ τωρινός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαῖος μέ ἔνθερμο ἐνδιαφέρον ἀσχολεῖται μέ τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος στόν πλανήτη μας. Τά ἀνά τήν ὑφήλιο περιβαλλοντικά Συνέδρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποδεικνύουν τήν ἀγάπη τῆς μητρός Ἐκκλησίας γιά τό περιβάλλον.

Ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ΚΠΕ ἐκφράζω τίς εὐχαριστίες πρός τόν πρώην Δήμαρχο Πεταλούδων κ. Μιχάλη Κορδίνα, πού ἔστησε τό ΚΠΕ Πεταλούδων σέ ἕνα μεγαλόπρεπο κτίριο στό χωριό Θεολόγος. Ἐπίσης εὐχαριστοῦμε ὅσους βοήθησαν στήν εὔρυθμη λειτουργία τοῦ ΚΠΕ καί ἐργάστηκαν στα προγράμματά του. Ἰδιαίτερα εὐχαριστοῦμε τόν κ. Φιλήμονα Καρίκη, τόν νέο χωρικό Ἀντιδήμαρχο κ. Μιχάλη Χριστοδούλου, τόν τοπικό πρόεδρο κ. Στέργο Νικολάου καί τούς γραμματεῖς κ. Ἄρη Γαλαχουσίδη καί κ. Κώστα Καστανάκη, γιά τήν γραμματειακή καί ἠθική ὑποστήριξη. Ἐξόχως εὐχαριστοῦμε τόν νέο Δήμαρχο Ρόδου κ. Στάθη Κουσουρνά γιά τήν ἠθική του συμπαράσταση καί τήν ἀγάπη του στό θεσμό αὐτό.

Ἀξίζουν συγχαρητήρια στούς ἐκπαιδευτικούς, στούς μαθητές καί στούς γονεῖς, πού συμμετεῖχαν δημιουργικά στό ἔργο τοῦ ΚΠΕ.

Νά εὐχηθοῦμε τελειώνοντας νά μήν κλείσει το Κέντρο καί σταματήσει τό παιδαγωγικό του ἔργο.■

Ὁ ρόλος τοῦ πατέρα στή σύγχρονη οἰκογένεια

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Οἱ τεχνολογικές καί οἰκονομικο-κοινωνικές ἀλλαγές καθώς καί οἱ δημοκρατικές κατακτήσεις τῆς ἀνθρωπότητας, ἀπειλοῦν τήν παραδοσιακή οἰκογένεια καί μεταβάλλουν τό χαρακτήρα καί τίς λειτουργίες της. Οἱ ρόλοι τῶν φύλων στήν οἰκογένεια ἐμφανίζονται, παραδοσιακά, μέ μία ξεκάθαρη συντηρητική διάταξη. Ὁ πατέρας προσπαθεῖ νά ἐξασφαλίσει οἰκονομικά τήν οἰκογένεια καί νά βελτιώσει τή θέση της. Ἀποτελεῖ τό συνδετικό κρίκο ἀνάμεσα στήν οἰκογένεια καί τήν ὑπόλοιπη κοινωνία. Ἡ μητέρα ἀποτελεῖ τό σύνδεσμο ἀνάμεσα στόν πατέρα καί τά παιδιά. Εἶναι δικό της καθῆκον νά δώσει ἔκφραση στά συναισθήματα τῆς οἰκογένειας, νά συμβιβάζει τίς ἐνδοοικογενειακές συγκρούσεις, νά ἑρμηνεύει καί νά διευκρινίζει τίς ἀνάγκες καί τίς ἀντιδράσεις τῶν παιδιῶν. Ὁ ρόλος τοῦ πατέρα ἔξω ἀπό τήν οἰκογένεια ἀποτελεῖ μέρος τοῦ οἰκογενειακοῦ του ρόλου, ἐνῶ ὁ γυναικεῖος οἰκογενειακός ρόλος ἀποτελεῖται ἀπό δραστηριότητες μέσα στά πλαίσια τῆς οἰκογένειας.

Ἀπό τίς πιό οὐσιαστικές ἀλλαγές στό οἰκοσύστημα τῆς σύγχρονης οἰκογένειας εἶναι ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυναικῶν πού ἐργάζονται ἐκτός σπιτιοῦ. Ἄν καί ἡ εἴσοδος τῶν γυναικῶν στήν ἀγορά ἐργασίας ἔχει ἐπιφέρει ἀλλαγές στή σχέση ἀντρῶν-γυναικῶν ἀποδυναμώνοντας τούς παραδοσιακούς ρόλους, ἡ ὑποκειμενική ἀναγνώριση καί οἱ ἐπακόλουθες συγκεκριμένες ἀλλαγές στούς ρόλους δέν ἔχουν ἀπαραίτητα ἐπέλθει. Τά προβλήματα ἀπό τήν παραδοσιακή κατανομή τῶν ρόλων στήν οἰκογένεια δέν εἶναι οὔτε ἀναπόφευκτα οὔτε ἀνυπέρβλητα. Πρέπει νά ἀντιμετωπιστοῦν ὡς συμπτώματα ἀδυναμίας τῆς κοινωνίας ν' ἀνταποκριθεῖ στίς ἀνάγκες πού διαμορφώνονται ἀπό τά νέα σχήματα κατανομῆς ρόλων στήν οἰκογένεια[1]. Ὁ πατέρας καί ἡ μητέρα ὁδηγοῦνται εὔκολα σέ ἐνοχές καί αἰσθήματα ἀνεπάρκειας. Ἡ παιδική ἡλικία ὡστόσο εἶναι μία περίοδος πού μπορεῖ νά τούς προσφέρει τήν εὐκαιρία ν' ἀνακαλύψουν ξανά τόν κόσμο μέ τό κέφι καί τόν ἐνθουσιασμό τῶν παιδιῶν τους. Προϋπόθεση γιά κάτι τέτοιο εἶναι ὁ χαλαρός ρυθμός ζωῆς πού θά τούς φέρει κοντά στήν οἰκογένεια, θά τούς ἐμπλουτίσει καί θά τούς ὡριμάσει ὅσο λίγες ἐμπειρίες!

ΠΑΤΡΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

Ὁ καθηγητής Ψυχολογίας στό Πανεπιστήμιο Πατρῶν, Ἀλέξανδρος Κοσμόπουλος, στό βιβλίο του Ψυχολογία καί Ὁδηγητική της παιδικῆς καί νεανικῆς ἡλικίας[2] μᾶς περιγράφει μερικούς τύπους πατρότητας μή κανονικούς (λαθεμένους) ὥστε νά καταδειχθεῖ μέ τίς ἀντιθέσεις τό κανονικό.

Ὁ αὐταρχικός πατέρας

Στό οἰκογενειακό περιβάλλον ἡ στάση τοῦ αὐταρχικοῦ πατέρα θυμίζει τούς ἀφέντες τῆς Ἀνατολῆς. Σύζυγος καί παιδιά ὀφείλουν νά ὑπακούουν τυφλά στίς διαταγές του. Συζήτηση δέ γίνεται μέ τά παιδιά. Σ' ἕνα τέτοιο σπιτικό «ὅλα τά σκιάζει ἡ φοβέρα καί τά πλακώνει ἡ σκλαβιά». Στήν περίπτωση αὐτή καταρρακώνεται ἡ προσωπικότητα τοῦ παιδιοῦ κι ἀφοῦ ἀδυνατεῖ νά προσαρμοστεῖ στό κοινωνικό περιβάλλον μετατρέπεται ἀργότερα, στήν ἐφηβική ἡλικία, σέ οἰκτρό τύπο τῶν ἄκρων, τοῦ σκλάβου δηλαδή ἤ τοῦ τυράννου. Ἄλλη πιθανή κατάληξη εἶναι ἡ ὑποκρισία. Τό παιδί ὡς ἔφηβος καί νέος θά προσαρμοστεῖ στόν πατριαρχικό αὐταρχισμό μόνο φαινομενικά, ὑποκριτικά. Πιθανότατα θά καταλήξει στό συνηθισμένο ἐκεῖνο τύπο ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δέν ἔχει σπονδυλική στήλη δηλ. ξέρει νά προσαρμόζεται καί νά τά ἔχει μέ ὅλους καλά. Πολύ πιθανή εἶναι καί ἡ ἀνταρσία. Τά καθημερινά οἰκογενειακά δράματα φθάνουν κάθε τόσο στό ἀπροχώρητο. Τά παιδιά ἀπομονώνονται, δέν ἀναγνωρίζουν τόν πατέρα, τόν μισοῦν, καί ἀρνοῦνται νά «λιβανίσουν» τήν πατρική γνώμη σέ ὁποιοδήποτε ζήτημα ἀπασχολήσει τήν οἰκογένεια.

Ὁ ἀπροσάρμοστος πατέρας

Ἕνας τύπος «παλιοῦ» πατέρα, μέ γερές ρίζες στά δικά του νεανικά χρόνια. Συγχυσμένος καί ἀδύναμος νά κατανοήσει καθετί τό καινούριο. Οἱ καυγάδες στό σπιτικό μέ τέτοιο τύπο πατέρα εἶναι κα-

θημερινοί, ἀφοῦ ὁ παραπάνω γονιός ἀρνεῖται νά καταλάβει πώς εἶναι ταλέντο νά εἶναι ἕνας πατέρας εὐκίνητος σέ ὅλα τά ἐπίπεδα προκειμένου νά κατανοήσει καί νά συμπαρασταθεῖ στόν ἐξελισσόμενο γιό του καί στήν ἐξελισσόμενη κόρη του.

Ὁ πατέρας φίλος

Ἄλλος πατρικός τύπος εἶναι ὁ τύπος τοῦ πατέρα φίλου. Δέν πρόκειται γιά τό φιλικό πατέρα, τόν πατέρα πού μένει πατέρας, ἐνῶ συγχρόνως φέρεται μέ φιλία καί κατανόηση στό γιό ἤ στήν κόρη του. Εἶναι ὁ πατέρας πού ἀποβάλλει τήν πατρική του ἰδιότητα καί ἀρνεῖται τόν καθοδηγητικό καί προστατευτικό του ρόλο. Ὁ τύπος αὐτός εἶναι ἴσως ὁ χειρότερος ὅλων. Παρουσιάζεται ἀδύνατος καί ἀνεκτικός γιά λόγους, πού δέν ἀποβλέπουν στήν ὠφέλεια τοῦ γιοῦ του ἤ τῆς κόρης του, ἀλλά στήν ἱκανοποίηση δικῶν του ἀπωθημένων καταστάσεων. Τά παιδιά ὅμως καί κυρίως οἱ ἔφηβοι ἔχουν ἀνάγκη ἀπό ἕνα πατέρα ὑπεύθυνο, σταθερό, ἠθικά ἀνώτερο καί δυνατό.

Ὁ πατέρας πού δέν ἔχει κύρος

Ἕνας πατέρας πού δέν ἀναγνωρίζεται ὡς ἠθικό ἄτομο ἀπό τήν κοινωνία μέσα στήν ὁποία ζεῖ δέν εἶναι δυνατό νά ἀναγνωριστεῖ ἠθικά ἀπό τά παιδιά του. Τά παιδιά θέλουν ἕνα πατέρα πού νά μποροῦν νά παραδέχονται καί νά θαυμάζουν. Ἰδιαίτερα τά ἀγόρια ὁδηγοῦνται στήν ἁρμονική ἀποδοχή τῆς ἀνδρικότητας μόνον ὅταν ἔχουν κοντά τους ἕναν πατρικό τύπο πού θαυμάζουν γιά τήν ὡριμότητα καί τήν ἠθική προσωπικότητά του.

Ὁ «δρυοκολάπτης» πατέρας

Εἶναι ὁ τύπος τοῦ πατέρα πού χώνει τή μύτη του παντοῦ. Ἀπό ὑπερβολική ἀνησυχία ἴσως, περιέργεια καί σχολαστικότητα γίνεται ἀδιάκριτος μέ τά παιδιά του. Ἰδιαίτερα οἱ ἔφηβοι ζητοῦν νά τούς φέρονται ὅλοι καί πιό πολύ οἱ γονεῖς τους μέ διακριτικότητα καί νά σέβονται τήν ἰδιωτική τους ζωή καί αὐτοτέλεια. Ἄν οἱ ἔφηβοι νιώσουν τόν πατέρα τους ὄχι ὡς κριτή ἀλλά ὡς ἔμπιστο σύμβουλο, τότε δέν ἔχουν λόγο νά κρατοῦν μυστικά ἀπό αὐτόν. Ὅταν μεταξύ πατέρα καί παιδιῶν ὑπάρχει ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη δέ δημιουργοῦνται συγκρούσεις, ἀλλά κι ἄν δημιουργηθοῦν, τελικά θά διευθετηθοῦν χάρη στό δημοκρατικό διάλογο, πού ἔχει ἤδη θεμελιωθεῖ στίς σχέσεις πατέρα καί παιδιῶν.

Ὁ ἐπιτυχημένος πατέρας

Εἶναι ὁ πατέρας πού ἔχει μία λαμπρή κοινωνική προσωπικότητα. Εἶναι ὁ ἐπιτυχημένος πατέρας, χάρη εἴτε στή μόρφωση εἴτε στίς σπάνιες ἀρετές του εἴτε στό ἐμπορικό του δαιμόνιο. Τό «ὄνομα» ἑνός τέτοιου πατέρα εἶναι δυσβάστακτο εἰδικά στούς ἐφήβους. Ὅταν ὁ ἔφηβος ζεῖ συνεχῶς στήν προστατευτική σκιά ἑνός θεόρατου δέντρου πού τοῦ κρύβει τόν ἥλιο, γιά νά ἀναπτυχθεῖ, δέν πρόκειται νά μεγαλώσει. Ζεῖ μέσα στήν ἀνασφάλεια καί ἡ ἐπικοινωνία μέ τόν πατέρα ἔχει δυσκολίες.

Ὁ «ἀπών» πατέρας

Εἶναι ὁ ἀδιάφορος πατέρας, πού ἐνῶ σωματικά εἶναι παρών στό σπιτικό του, ἀπουσιάζει συναισθηματικά ἀπό αὐτό. Τό ἐπάγγελμα, τό θέλγητρο τοῦ κέρδους, ἡ κλίση στήν πολιτική, ἡ κοσμική ζωή ἀπομακρύνουν πολλούς γονεῖς ἀπό τά παιδιά τους. Ὅταν εἶναι μικρά τά μεγαλώνουν ὑπηρέτριες κι ὅταν εἶναι ἔφηβοι τούς δίνουν ἀπόλυτη ἐλευθερία, γιά νά μήν μπλέκονται στά πόδια τους, τήν ὥρα πού θέλουν νά ζήσουν τήν ἰδιωτική τους ζωή. Οἱ ἀπόντες γονεῖς δέν ἔχουν ἀφομοιώσει τή γονική τους ἰδιότητα.

Ἄν οἱ πατέρες δέν ἐπιδιώξουν συνειδητά νά συνδεθοῦν ἀναπόσπαστα μέ τήν καθημερινή ζωή τῶν παιδιῶν τους, τότε εἶναι πολύ πιθανό νά διαπιστώσουν ὅτι ἀπομακρύνονται ἀπό αὐτά, χάνοντας τίς πολύ οἰκεῖες προσωπικές λεπτομέρειες πάνω στίς ὁποῖες πατέρας καί παιδιά οἰκοδομοῦν τή σχέση τους. Καθώς τά παιδιά μεγαλώνουν καί μεταφέρουν πολλές ἀπό τίς δραστηριότητες ἐκτός σπιτιοῦ, ἴσως ἀποδειχθεῖ δύσκολο γιά τόν πατέρα νά βρεῖ χρόνο νά μείνει μόνος μαζί τους. Παρ᾽ ὅλα αὐτά οἱ ἀλληλεπιδράσεις μαζί του εἶναι ἀνεκτίμητες γιά τά παιδιά κάθε ἡλικίας. Εὐκαιρίες μπορεῖ νά εἶναι: μία μισάωρη διαδρομή μέ τό αὐτοκίνητο μέχρι τό φροντιστήριο, μία δραστηριότητα ἤ ἕνα ἄθλημα πού μποροῦν νά κάνουν μαζί καί ἐνδιαφέρει καί τούς δυό. Μερικές φορές οἱ καλύτερες συζητήσεις γίνονται ὅταν ἡ οἰκογένεια «μοιράζεται» μικροδουλειές, ὅπως ἡ προετοιμασία τοῦ φαγητοῦ, τό πλύσιμο τοῦ αὐτοκινήτου, τό πότισμα τῶν λουλουδιῶν. Ἐπιτυχημένος πατέρας δέν εἶναι αὐτός πού ρυθμίζει τά πράγματα ἀνεξάρτητα ἀπό τά παιδιά του. Εἶναι αὐτός πού ἀφιερώνει χρόνο στά παιδιά του -στό καθένα χωριστά- καί δημιουργεῖ μαζί τους σχέσεις ἀνάλογες μέ τήν ἡλικία τους. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1.Ἀν. Χουντουμάνη, «Παιδιά καί γονεῖς στό ξεκίνημα μίας σχέσης», ἐκδόσεις Ἑλληνικά Γράμματα, Ἀθήνα 1996, σελ. 72.

2.Ἀλ. Κοσμόπουλος, «Ψυχολογία καί Ὁδηγητική τῆς Παιδικῆς καί Νεανικῆς ἡλικίας», ἐκδόσεις Γρηγόρης, Ἀθήνα 2007, σελ. 312.

Ὁ ναός τῆς Παναγίας Ἐλεούσης στίς Καλυθιές Ρόδου

τοῦ Δρ. Ἰωάννη Ἠλ. Βολονάκη
Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Ε.Τ.

Βορειοανατολικά τῶν Καλυθιῶν τῆς Ρόδου καί σέ ἀπόσταση 1,5 χλμ. περίπου ἀπό τό κέντρου τοῦ οἰκισμοῦ, δεξιά τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Ρόδου-Καλυθιῶν, σέ εὔφορη περιοχή, δίπλα σέ πηγή νεροῦ, ὑψώνεται ὁ ναός τῆς Παναγίας Ἐλεούσης, Καθολικόν ἄλλοτε Ἱερᾶς Μονῆς.

Πρόκειται γιά μικρῶν διαστάσεων μονόχωρο καί καμαροσκέπαστο οἰκοδόμημα, τό ὁποῖο ἐμφανίζει δυό οἰκοδομικές φάσεις, ἤτοι:

Α΄ οἰκοδομική φάση: Πιθανῶς 14ος αἰ.

Κατά τόν 14ον αἰ., ἴσως στή θέση παλαιοτέρου ναοῦ, ἀνηγέρθη μικρῶν διαστάσεων μονόχωρο οἰκοδόμημα, πού τό ἐμφανίζει ὀρθογωνίου σχήματος κάτοψη (ἐσωτ. διαστ. 6,20 Χ 3,32 μ.) καί καλύπτεται μέ κτιστή, ἡμικυλινδρική ὀροφή καί γαλλικά κεραμίδια. Ἡ ἀνατολική αὐτοῦ πλευρά περατοῦται σέ μίαν ἀψίδα, ἐσωτερικά ἡμικυκλική (χορδῆς 2,76 καί βέλους 1,32 μ.) καί ἐξωτερικά τρίπλευρη ἤ ἡμιεξαγωνική. Στό μέσον τῆς ἀψίδας ἀνοίγεται ἕνα μονόλοβο, πολεμιστροειδές παράθυρο (πλάτ. 0,16/0,20 μ).

Ὁ ναός αὐτός ἀπετέλει τό Καθολικόν Παλαιᾶς Μονῆς, ὅπως συνάγεται, τόσον ἀπό τήν διατηρούμενη κτητορική ἐπιγραφή, ὅσον καί ἀπό τήν ὕπαρξη κελλιῶν καί βοηθητικῶν χώρων, νότια καί δυτικά τοῦ ναοῦ.

Ὁ ναός εἶναι ἀφιερωμένος στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγούστου).

Β΄ οἰκοδομική φάση: Τέλος 19ου αἰ.

Στά τέλη τοῦ 19ου αἰ. ὁ ναός ἐπεξετάθη πρός Δ. Καθαιρέθηκε ὁ δυτικός τοῖχος τοῦ ἀρχικοῦ ναοῦ καί προσετέθη τετραγώνου κατόψεως χῶρος (ἐσωτ. διαστ. 3,32 Χ 3,32 μ.), ὁ ὁποῖος καλύπτεται ἐπίσης μέ κτιστή, ἡμικυλινδρική ὀροφή καί κεραμίδια. Στό μέσον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς προσθήκης ἀνοίγεται ἡ εἴσοδος (πλάτ. 1,14 μ). Στό μέσον της Ν. καί Β. πλευρᾶς τῆς προσθήκης ἀνοίγεται ἀνά ἕνα παράθυρο (πλάτ. 1,00 μ).

Τό δάπεδο τοῦ ναοῦ καλύπτεται σήμερα μέ νεότερα πλακίδια.

Τέμπλο

Τό Ἱερό Βῆμα χωρίζεται τοῦ κυρίως ναοῦ μέ ξύλινο, ξυλόγλυπτο τέμπλο, κοσμούμενο μέ βλαστό κληματίδας καί σταφύλια. Κάτω ἀπό τά Λυπηρά καί ἐπί τοῦ ἐπιστυλίου τοῦ τέμπλου παρίσταται ὁ Ἰησοῦς Χριστός καί οἱ Δώδεκα Ἀπόστολοι.

Οἱ δεσποτικές εἰκόνες εἶναι ἔργα τοῦ ἁγιογράφου Νεοφύτου τοῦ Συμαίου καί φέρουν τήν χρονολογία « ΑΨΠΒ΄» ἤτοι: 1782.

Ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ Ἰω. τοῦ Προδρόμου ἔχει καλυφθεῖ μέ φύλλο τσίγκου, ἐπί τοῦ ὁποίου ἔχουν ζωγραφηθεῖ καινότεχνες εἰκόνες τοῦ 1917.

Τοιχογραφίες

Οἱ ἐσωτερικές ἐπιφάνειες τοῦ ἀρχικοῦ ναοῦ καλύπτονται μέ τοιχογραφίες οἱ ὁποῖες διατηροῦνται σέ καλή σχετικῶς κατάσταση. Τό εἰκονογραφικό πρόγραμμα ἔχεις ὡς ἑξῆς:

Ι. Ἱερό Βῆμα

Ἀψίδα: Τεταρτοσφαίριο: Εἰκονίζεται ἡ Ἁγία Τριάδα (δυτικοῦ τύπου).

Ἐπίσης παρίστανται τά σύμβολα τῶν τεσσάρων (4) Εὐαγγελιστῶν, Ἑξαπτέρυγα, Ἄγγελοι κλπ

Κόγχη: Παρίστανται ἕξι (6) Ἅγιοι, ὁλόσωμοι, συλλειτουργοῦντες Ἱεράρχες. Φέρουν ἀρχιερατικά ἄμφια καί κρατοῦν ἀνεπτυγμένα ἐνεπίγραφα λειτουργικά εἰλητάρια, ἤτοι (ἀπό Β. πρός Ν.): 1. Σπυρίδων Τριμυθοῦντος, 2. Νικόλαος Μύρων, 3. Ἰωάννης Χρυσόστομος, 4. Μέγας Βασίλειος, 5. Γρηγόριος Θεολόγος, 6. Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης.

Καμάρα: Τό κλειδί τῆς καμάρας καταλαμβάνει διακοσμητική ταινία.

Νότιο μισό: Α΄ Ἄνω ζώνη: Εἰκονίζονται τρεῖς Ἅγιοι σέ στηθάρια. Β΄ Μεσαία ζώνη: 1. Εὐαγγελισμός Θεοτόκου, 2. Γέννηση τοῦ Χριστοῦ. Γ΄ Κάτω ζώνη: Οἱ Οἶκοι τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου: Α΄ καί Β΄.

Βόρειο Μισό: Α΄ Ἄνω ζώνη: Παρίστανται τρεῖς Ἅγιοι σέ στηθάρια. Β΄ Μεσαία ζώνη: 1. Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ, 2. Ἡ Πεντηκοστή. Γ΄ Κάτω ζώνη: Οἱ Οἶκοι τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου: Υ καί Φ.

Νότιος τοῖχος: Εἰκονίζονται Ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι καλύπτονται μέ ξύλινο τέμπλο (ντουλάπα).

Βόρειος τοῖχος: Τό ὅραμα τοῦ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

Πρόθεση: Ἡ Ἄκρα Ταπείνωση

II. Κυρίως ναός

Καμάρα: Τό κλειδί τῆς καμάρας καλύπτεται μέ διακοσμητική ταινία.

Νότιο Μισό: Α΄ Ἄνω ζώνη: Εἰκονίζονται δεκατρεῖς (13) Ἅγιοι σέ στηθάρια. Β΄ Μεσαία ζώνη: Σκηνές ἀπό τά Δωδεκάορτο (ἀπό Α. πρός Δ.): 1. Ἡ βάπτιση τοῦ Χριστοῦ 2. Ἡ Ὑπαπαντή, 3. Ἡ Μεταμόρφωση, 4. Ἡ Παραβολή τῶν Δέκα Παρθένων, 5. Ἡ ἔγερση τοῦ Λαζάρου, 6. Ἡ Βαϊοφόρος, 7. Ἡ Προδοσία. Γ΄ Κάτω ζώνη: Οἱ οἶκοι τοῦ Ἀκαθίστου (ἀπό Α. πρός Δ.): Γ΄ ἕως Λ΄.

Βόρειο Μισό: Α΄ Ἄνω ζώνη: Παρίστανται δεκατρεῖς (13) Ἅγιοι σέ στηθάρια. Β΄ Μεσαία ζώνη: Σκηνές Δωδεκάορτου (ἀπό Δ. πρός Α.): 1. Ἡ Σταύρωση, 2. Ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος, 3. Ἡ Ἀνάσταση (δυτικός τύπος), 4. Ἡ ψηλάφιση τοῦ Θωμᾶ, 5. Ὁ Λίθος, 6. Ἡ θεραπεία τοῦ Παραλυτικοῦ στή Βηθεσδά, 7. Ὁ Ἰησοῦς καί ἡ Σαμαρείτιδα, 8. Ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ. Γ΄ Κάτω ζώνη: Οἱ οἶκοι τοῦ Ἀκαθίστου (ἀπό Δ. πρός Α.): Μ΄ ἕως Τ΄.

Ἐλλείπουν οἱ Οἶκοι Χ΄, Ψ΄ καί Ω΄, ἐπειδή προφανῶς εἰκονίζοντο στήν ἐπιφάνεια τοῦ ἀρχικοῦ δυτικοῦ τοίχου, ὁ ὁποῖος καθηρέθη κατά τήν προέκταση τοῦ ναοῦ πρός Δ.

Νότιος τοῖχος (ἀπό Α. πρός Δ.): 1. Ἀρχάγγελος Μιχαήλ, ὡς ψυχοπομπός, 2. Μέγας Ἀντώνιος, 3. Ἅγιος Φραγκίσκος τῆς Ἀσίζης: Εἰκονίζεται ὁλόσωμος, ὄρθιος, μετωπικός, μέ ὡραία χαρακτηριστικά, φέρων μοναχικό κουκούλιο. Ἐπί τοῦ ἀριστεροῦ του ὤμου ὑπερίσταται περιστερά. Πιθανῶς πρόκειται γιά τόν Ἅγιο Φραγκίσκο τῆς Ἀσίζης (1182-1226 μ.Χ.), προσωπικότητα οἰκουμενικῆς ἐμβέλειας. Στήν Κρήτη καί σέ τέσσερεις μεσαιωνικούς τοιχογραφημένους ὀρθόδοξους ναούς διατηροῦνται ἰσάριθμες ἀπεικονίσεις τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης. 4. Ἅγιος ἀδιάγνωστος, 5. Μέγας Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, 6. Ἅγιος ἀδιάγνωστος: Λείψανα.

Βόρειος τοῖχος (ἀπό Δ. πρός Α.): 1. Μάμας, 2. Θεόδωρος Τήρων, 3. Δημήτριος Θεσσαλονίκης, 4. Γεώργιος Τροπαιοφόρος, 5. Ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου.

Στό ἐσωτερικό ἄκρο τῆς βόρειας ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ κυρίως ναοῦ καί ἐντός τοῦ πάχους τοῦ τοίχου δημιουργεῖται ἕνα τυφλό ἀψίδωμα, τοξωτό ἄνω. Στό τύμπανο αὐτοῦ εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος, ὁλόσωμος, ὄρθια μετωπική, βρεφοκρατούσα. Πρόκειται γιά τήν λατρευτική εἰκόνα τοῦ ναοῦ.

Κτητορική ἐπιγραφή

Ἄνωθεν τοῦ προηγούμενου τυφλοῦ ἀψιδώματος παρίστανται δυό Ἄγγελοι ὁλόσωμοι, φέροντες ἀνεπτυγμένο εἰλητάριο, μέ τήν γραπτή, πεντάστιχο(5) κτητορική ἐπιγραφή, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

«ΑΝΙΣΤΟΡΗΘΗ ΟΥΤΟΣ Ο [ΘΕ]ΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΕΥΛΟΓΗΜΕ2/ΝΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ[ΧΑΡΙ]ΤΩΜΕΝΗΣ ΕΛΕΟΥΣΗΣ, ΔΙΑ ΣΗΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑ3 /ΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΥΡ ΝΕΟΦΥΤΟΥ, ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΕ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ, ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥ4/ΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑ[ΤΟΥ] [ΑΓΙ]ΟΥ ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ, ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΨ, ΑΨΠΑ΄ 5 /ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ Α[ΥΓΟΥΣΤ]ΟΝ, ΧΕΙΡ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟ ΣΥΜΗΣ»

Στήν κτητορική ἐπιγραφή ἀναφέρονται μεταξύ ἄλλων καί τά ἑξῆς:

Ὁ ναός ἦταν ἀφιερωμένος ἐξ ἀρχῆς στήν Παναγία Ἐλεοῦσα, ἐπωνυμία τήν ὁποία διατηρεῖ μέχρι σήμερα.

Γιά τήν ἐνιστόρηση τοῦ ναοῦ ἐφρόντισε ὁ Καθηγούμενος τῆς ἐκεῖ Μονῆς Ἱερομόναχος Νεόφυτος, μέ δαπάνες τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Ὁ ναός ἁγιογραφήθη ἐπί ἀρχιερατείας τοῦ Ἁγίου Ρόδου Καλλινίκου.

Ἡ ὁλοκλήρωση τῶν τοιχογραφιῶν συντελέσθη τόν Αὔγουστον τοῦ ἔτους 1781 μ.Χ.

Ἁγιογράφος τοῦ ναοῦ ἦτο ὁ Ἱερομόναχος Νεόφυτος ὁ Συμαῖος, γνωστός καί ἀπό ἄλλα ἔργα του σέ ναούς τῆς Δωδεκανήσου.

Ἀναφέρεται ὅτι ὁ ναός «ἀνιστορήθη», ἤτοι ἁγιογραφήθηκε χωρίς τήν ἀναφορά «ἀνηγέρθη», ἄρα ὁ ναός προϋπῆρχε, πιθανῶς ἀπό τόν 14ον αἰ., λόγω ἀρχιτεκτονικῆς μορφῆς καί τοιχοποιίας.

Οἱ τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Ἐλεούσης στίς Καλυθιές Ρόδου ἔχουν ἐντόνως ἐπηρεασθεῖ ἀπό τήν τέχνη τῆς Δύσεως. Παρά ταῦτα ὁ Ἁγιογράφος Νεόφυτος ὁ Συμαῖος κατόρθωσε νά ἀφομοιώσει τίς ξένες ἐπιδράσεις καί νά τίς ἐντάξει στήν Ὀρθόδοξη Ἀνατολική Παράδοση καί Εἰκονογραφία.

Ὁ ναός τῆς Παναγίας Ἐλεούσης ἀποτελεῖ ἐξαίρετο μνημεῖο καί ἡ μελέτη του φωτίζει πολλές πλευρές τῆς ἱστορίας τῆς περιοχῆς τῶν μέσων καί τῶν νεωτέρων χρόνων. ■

Λειτουργία τῶν Κατασκηνώσεων (Καλοκαίρι 2011)

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Πολλές εὐχαριστίες ἀπευθύνουμε πρός τόν δωρεοδότη τῶν πάντων Κύριο, ὁ Ὁποῖος μᾶς ἀξίωσε κι ἐφέτος νά λειτουργήσουμε τίς Κατασκηνώσεις τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας. Γιά ἐννέα ἡμέρες βρέθηκαν κοντά μας περίπου πεντακόσια ἄτομα, παιδιά καί ἔφηβοι, κορίτσια καί ἀγόρια.

Ἐλπίζουμε στίς Κατασκηνώσεις τά κατασκηνωτόπουλα νά ἔχουν βοηθηθεῖ στή μάθηση τῆς ὀρθόδοξης πίστης καί στή βίωση τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς.

Εἶναι τόσο εὐχάριστες οἱ ἀναμνήσεις ἀπό τήν κατασκηνωτική ζωή πού ὅλον τόν Χειμώνα τά παιδιά ζοῦν μέ τή νοσταλγία καί τήν προσμονή τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ ἑπόμενου Καλοκαιριοῦ, γιά νά ξαναπᾶνε στίς Κατασκηνώσεις.

Ἐφέτος οἱ Ἀρχηγοί, Ὑπαρχηγοί καί Ὁμαδάρχες πού ἀφιέρωσαν τόν πολύτιμο χρόνο τους στό ἔργο τῆς Κατασκήνωσης ἦταν οἱ ἑξῆς:

Α΄ περίοδος: *Ἀρχηγός:* Γραμματική Μοίρα, *Ὁμαδάρχες:* Νομική Καλίτση, Σεβαστή Μανέττα, Χριστίνα Βαράκη, Ἑλένη Βούλγαρη, Ἄννα Σκανδαλιάρη, Γεωργία Κανελοπούλου, Αἰκατερίνη Κολιάδη καί Νομική Φράγκου.

Β΄ Περίοδος: *Ἀρχηγός:* Στέλλα Ξεπαπαδάκη, *Ὁμαδάρχες:* Ἀνθούλα Τσαβαρῆ, Ἀναστασία Ξεπαπαδάκη, Τριανταφυλλιά Ξεπαπαδάκη, Εὐανθία Κρητικοῦ, Ζωή Φτάκλα, Ἄννα Πολυζώη, Μαρία Πολυζώη, Ἄννα Σκανδαλιάρη, Δέσποινα Διακαντώνη, Ἐλευθερία Νικολίτση, Μαρία Πάσαλη, Γεωργία Τσαλώλη, Δήμητρα Κεφάλα, Νίκη Σκόνη καί Χρυσάνθη Μανωλᾶ.

Γ΄ περίοδος: *Ἀρχηγός:* Ρώσσου Αἰκατερίνη, *Ὁμαδάρχες:* Βασιλική Ἀρφαρά, Σταματία Κλαδάκη, Καλλιόπη Ἀλεξανδροπούλου, Ἄννα Σκανδαλιάρη, Ἀνθή Κεφάλα, Ζωή Ἀντωνέρια, Μαρία-Στέλλα Σταβλᾶ, Κατερίνα Καραγιάννη, Ξένια Μαρτάκη, Οὐρανία Βλάχου, Χριστίνα Εὐσταθιάδη, Μουσικός: Εἰρήνη Κωλέττη.

Δ΄ Περίοδος: *Ἀρχηγός:* Ἠλίας Κονισῆς, *Ὑπαρχηγός:* Ἐμμανουήλ Μπούμπας, *Ὁμαδάρχες:* Ἰωάννης Λάνδρου, Τσαμπίκος Πατσιούρας, Χαράλαμπος Μπαρκανίκας, Ἐμμανουήλ Μανωλᾶς, Σταῦρος

Νταβαρίνος, Σταμάτης Νικολίκος, Γεώργιος Μιχελάκης, Νικόλαος Κούλαρος, Ἰωάννης Κεφάλας, Μιχαήλ Παρδαλός, Χαράλαμπος Περάκης, Παναγιώτης Σαρδέλης.

Ε΄ Περίοδος: *Ἀρχηγός:* Βασίλειος Δημητράκης, *Ὑπαρχηγός:* Δημήτριος Λυριστής, *Ὁμαδάρχες:* Σταῦρος Νταβαρίνος, Ἰωάννης Λάνδρου, Γεώργιος Λάνδρου, Βασίλης Λυριστής, Χαράλαμπος Μπαρκανίκας, Ἰωάννης Λάνδρου, Γεώργιος Γιούλης, Γεώργιος Βουλγαρίδης, Μανώλης Μανωλᾶς, Μερκούρης Γιανναρᾶς, Διαμαντής Φλάγκος, Ἀποστόλης Ξεπαπαδάκης.

Νοσηλευτές ὑπῆρξαν οἱ νοσηλεύτριες Φλώρου Εἰρήνη καί Παυλῆ Δέσποινα καί ὁ γιατρός Βάσης Λουκᾶς.

Στήν Κουζίνα ἐργάσθηκαν οἱ κυρίες: Γεωργία Βογιατζῆ, Δέσποινα Αὐγενικοῦ, Χαριστούλα Ματσίγκου, Παρασκευή Ροδίου, Φωτεινή Φτάκλα, Μαρία Παπαοικονόμου, Ἀναστασία Ἀναγνώστου, Θεοδοσία Μπότση, Μαρία Κοντεκάκη, Κυριακή Ἀγγελίδου, Βασιλεία Μοσκιοῦ καί Δήμητρα Ἀγοραστούδη.

Στήν προμήθεια τῶν τροφίμων καί στήν ὁδήγηση τοῦ Λεωφορείου ἐργάσθηκαν οἱ: Μιχάλης Κλαδάκης, Γιάννης Βογιατζής, Νικόλαος Γιορδαμνής καί Μιχάλης Λυριστής.

Εὐχαριστοῦμε ὅλους τούς συνεργάτες πού ἐργάστηκαν ἐθελοντικά καί εὐχόμεθα ὁ Κύριος νά τούς προστατεύει καί νά τούς δίνει δυνάμεις καί ὑγεία γιά νά προσφέρουν πάντοτε τήν ἀγάπη τους.■

Παρουσίαση Ροδιακοῦ Λειμωναρίου (21 Αυγούστου 2011)

Τό ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς 21 Αὐγούστου ἡ Ἐνορία Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς, στά πλαίσια τῶν κατ᾽ ἔτος ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων τῆς πανηγύρεως τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ της, ὀργάνωσε στό Πνευματικό Κέντρο Κρεμαστῆς ἐκδήλωση παρουσιάσεως τοῦ ὑμνογραφικοῦ ἔργου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου, κατά τήν ὁποία πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπίσημη παρουσίαση τοῦ νέου βιβλίου του μέ τίτλο «ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ». Ἡ ἐκδήλωση, τήν ὁποία παρουσίασε ἡ δημοσιογράφος κ. Μαρία Βάλλα καί στήν ὁποία παρέστησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖτες Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γενάδιος καί Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλόχιος, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Σάββας, ὡς καί οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, περιελάμβανε: **α)** Εἰσαγωγική ὁμιλία τοῦ Προϊσταμένου τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς Ἀρχιμανδρίτου Μελίτωνος Μπέλλου, **β)** Εἰσήγηση τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη: *«Παρουσίαση Ροδιακοῦ Λειμωναρίου»*, **γ)** Εἰσήγηση τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Χρυσοστόμου Σταμούλη: *«Οἱ δογματικές προϋποθέσεις τοῦ Ὑμνολογικοῦ ἔργου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου»* καί **δ)** Εἰσήγηση τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς Παιδαγωγικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Αἰγαίου κ. Μάνου Κόνσολα: *«Ἡ κοινωνική δραστηριότητα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου μέσα ἀπό τό Ὑμνολογικό του ἔργο. Νέες προοπτικές γιά ὁλοκληρωμένες δράσεις καί συνέργειες κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης»*. Ἡ ἐκδήλωση ἔκλεισε μέ τήν ἀπόδοση ὑμνογραφημάτων τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀπό τήν χορωδία τοῦ Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν Ρόδου, ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς κ. Κωνσταντίνου Κουκιᾶ καί τήν ἀπόδοση κλασσικῶν ἀσμάτων ἀπό τήν μικτή χορωδία τοῦ Δήμου Ρόδου ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ κ. Μιχαήλ Καλαεντζῆ.

Στή συνέχεια παραθέτουμε τήν εἰσήγηση τοῦ

π. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη.

«Ἡ ἀποδοχή ἐκ μέρους μου τῆς τιμητικῆς προσκλήσεως τοῦ πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Μελίτωνος Μπέλλου νά παρουσιάσω τό λειτουργικό βιβλίο «ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ», τό ὁποῖον ἡ δόκιμος ὑμνολογική γραφίδα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου συνέταξε, ἔγινε, ἀφοῦ ξεπεράστηκε ἡ ἀρχική συστολή, τήν ὁποία κατόρθωσα νά ὑπερβῶ, συγκατανεύοντας, μέ μόνη τήν σκέψη στήν βεβαιότητα ὅτι ἡ ὑποδειγματική συνεργασία καί ἀλληλοκατανόηση, πού εἴχαμε πρό ἐτῶν μέ τόν Σεβασμιώτατο, στή σύνταξη τοῦ «ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ», καθώς καί ἡ μετ᾽ εὐλαβείας τήρηση τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνογραφίας, ἀποτελοῦν ἐχέγγυα προσεγγίσεως, ἀξιολογήσεως καί παρουσιάσεως τοῦ ἐν λόγῳ Τόμου.

Σεβασμιώτατοι, Θεοφιλέστατε,
σεβαστοί Πατέρες,

Τό «ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ», πού κρατᾶμε στά χέρια μας, μέ τήν ἔγκριση καί εὐλογία τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας κ.κ. Βαρθολομαίου, ἔχει εἰσαχθεῖ ἤδη στήν λειτουργική χρήση τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας καί εἶναι καρπός πολύμοχθης ἐργασίας καί κόπου ἀνυπολογίστου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου, ἀποτελεῖ δέ πραγματικόν ἆθλο, ἐάν σκεφθοῦμε ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος κατόρθωσε νά καταρτίσει καί νά ἐκδώσει τό μνημειῶδες αὐτό ἔργο ὕστερα ἀπό ἑπτά μόνο ἔτη τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας του (25.4.2004), στήν Ἱερά Μητρόπολη τῆς Ρόδου[1]. Καί τοῦτο καθίσταται ἀκόμη περισσότερο κατανοητό, ἄν σκεφθοῦμε ἐπιπροσθέτως τίς διοικητικές καί ποιμαντικές φροντίδες ἑνός νέου Ἱεράρχου, πού ἀναλαμβάνει καθήκοντα διαποιμάνσεως μιᾶς Μητροπόλεως μέ ἀξιώσεις καί μάλιστα κάτω ἀπό τό βάρος τῆς εὐθύνης, πού ὑπαγορεύουν οἱ σύγχρονες συγκυρίες καί ἀπαιτοῦν νέες προοπτικές, ἐξιδιασμένες ποιμαντικές μεθόδους, καί αὐξημένες διοικητικές φροντίδες.

Ἐκεῖνο, ὅμως, πού πρέπει νά τονίσομε στό σημεῖο αὐτό καί νά καταλογίσομε μετά χαρᾶς ὡς τό κυριότερο κίνητρο τοῦ Σεβασμιωτάτου εἶναι, κατά τήν γνώμη μας, ἡ ἀγάπη πρός τήν λειτουργική ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό δηλαδή πού ὑπῆρξε πάντοτε ἡ κινητήριος δύναμη στή διακονία, τή ζωή καί τήν πράξη τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Πρίν ἀπ᾽ ὅλα ἡ λειτουργική ζωή, τό θυσιαστήριο. Ἀπό ἐκεῖ ἐκπορεύονται ὅλες οἱ δραστηριότητες τοῦ ποιμένος. Καί ἡ κοινωνική ζωή καί ἡ φιλανθρωπική διακονία, πού διαποτίζονται ἀπό τήν προσευχητική συνεπικουρία καί ἐπιστασία τῶν Ἁγίων, ἡ ὁποία ἐπικαιροποιεῖται σέ κάθε πράξη, σέ κάθε ἐνέργεια, σέ κάθε βῆμα γιά τήν ἱστορική πραγμάτωση τοῦ εὐαγγελικοῦ Λόγου.

Χωρίς λειτουργική ζωή, ὅ,τι καί νά ἀρχίσει κανείς, ὅ,τι καί νά κάνει, ὅ,τι καί ἄν κατορθώσει μπορεῖ γιά λίγο νά περπατήσει μέσα στόν χρόνο, ἀκόμη καί νά τό χειροκροτήσει ὁ κόσμος, πού δέν γνωρίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ἱδρυματική, ἀλλά μία λειτουργική ἀέναος γαμήλια πορεία τοῦ καθολικοῦ σώματος τῶν πιστῶν *«σύν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις»* (Ἐφεσ. 3.18), πρός τό Πάσχα τό συνεχές καί τό αἰώνιο, διαφορετικά, ἀργά ἤ γρήγορα τό ἐστερημένο λειτουργικῆς δομῆς ἔργον μαραίνεται καί ἀργοσβήνει.

Ἡ λειτουργική ζωή εἶναι ὁ βαρύτιμος ἐξοπλισμός τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος, ἡ μορφωτική δύναμη καί ἀνάπλαση, πού ἐκταμιεύεται ἀπό τό ζωντανό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, γιά νά αὐξηθεῖ *«εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»* (Ἐφεσ. 4.13).

Οἱ Ἅγιοι, πού ἀποτελοῦν τά ἐξιδιασμένα ἀντίγραφα τῆς ἀνθρώπινης φύσεώς μας, ἔζησαν λειτουργικά καί ἐκφράστηκαν μέ τίς λατρευτικές κατηγορίες τῆς ἐξαγιασμένης κοινότητος σέ ὅλους τοῦ τομεῖς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καί γι᾽ αὐτό βρίσκονται ἑνωμένοι ὀργανικά μέ τό Εὐχαριστιακό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας: Ἀπόστολοι, Ἱεράρχες, Ὅσιοι, Μάρτυρες, Ὁσιομάρτυρες καί Νεομάρτυρες καί πάνω ἀπ᾽ ὅλους ἡ Κυρία Θεοτόκος, τό φριχτό καί παναμώμητο θυσιαστήριο, ὁ τόπος ὁ ἅγιος, ὅπου ὁ μονογενής Υἱός τοῦ Θεοῦ ἀναπαύεται διά τῶν ἁγίων μυστηρίων, γιατί αὐτή ἔγινε *«γῆ ζωοδότις», «θεία τράπεζα προσφέρουσα ἐξ ἑαυτῆς τήν κοινήν ἀμβροσίαν...»* (Βλ.: *Ἡ θεία Λειτουργία,* ἱερομ. Γρηγορίου, σελ. 292).

Αὐτά, ὁ Σεβασμιώτατος, ὡς ὑμνογράφος, τά γνωρίζει πολύ καλά, ὄχι μόνο γιατί μεγάλωσε μέσα στό ἱερόν Βῆμα, ἀλλά καί γιατί *«ὁ ἐρευνῶν νεφρούς καί καρδίας»* Κύριος (Ἀποκ. 2.23), τοῦ ἔδωσε τήν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς ἄνωθεν, ὥστε παιδιόθεν ἀγάπησε καί ὕμνησε τούς Ἁγίους τοῦ Θεοῦ καί τήν Κυρία Θεοτόκον. Ἐνθυμοῦμαι, παλαιότερα, ὅταν πρωτοεῖδα Ἀκολουθίες καταχωρημένες στό «ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ» τοῦ ἀειμνήστου Μητροποπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κυροῦ Τίτου μέ τήν ἔνδειξη Κωνσταντίνου Κογεράκη, τήν ἐπιθυμίαν μου νά γνωρίσω αὐτόν τόν νέον ὑμνο-

γράφον. Ἀργότερα καί τόν γνώρισα καί δεθήκαμε μέ πραγματική φιλία. Καμάρωσα τήν πνευματική ἐξέλιξή του καί τήν ἄνοδό του στήν κλίμακα τῆς ἱερατικῆς καί ἀρχιερατικῆς διακονίας καί μετέχω στή χαρά τῆς Ἐκκλησίας ὅτι καί κατά τήν μετέπειτα ζωή του, ὡς Ἐπισκόπου, ἀξιοποιεῖ θεαρέστως, χωρίς νά καταποθεῖ ἀπό διοικητικές μέριμνες τό τάλαντον τῆς ὑμνογραφίας, μέ πλῆθος ὑμνογραφημάτων, ὅλων τῶν κατηγοριῶν τῆς ὑμνογραφίας, πού ἀποτελοῦν τόν πλούσιον ὑμνογραφικόν ἀμητόν τῆς θεοκινήτου γραφίδος τοῦ ἀκούραστου, φιλαγίου καί Θεοτοκοφίλου Ἱεράρχου.

Τό «ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ», τυπωμένο σέ μεγάλο σχῆμα, στό γνωστό τῶν συνηθισμένων ἐν χρήσει μηναίων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχει τυπωθεῖ στό καλλιτεχνικό Τυπογραφεῖο «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» τῆς Ἀθήνας, σέ σατινέ χαρτί, φιλικό στόν ἀναγνώστη καί περιέχει τίς ἱερές Ἀκολουθίες ὅλων τῶν Ἁγίων τῆς Ρόδου. Σέ αὐτές δέν συμπεριελήφθησαν, κατά τήν γνώμη τοῦ ὑμνογράφου, οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ἁγίων, οἱ ὁποῖοι ἁπλῶς πέρασαν ἀπό τή Ρόδο, ὅπως ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ Πορφύριος Ἐπίσκοπος Γάζης, ὁ Αὐξίβιος Ἐπίσκοπος Σολίας ἤ Σόλων τῆς Κύπρου, οἱ Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων καί Μελέτιος Πηγᾶς καί πολλοί ἄλλοι. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ἡ περίπτωση τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Κλήμεντος Ἐπισκόπου Ἀγκύρας καί Ἀγαθαγγέλου, ἐπειδή τό Συναξάριό τους ἀναφέρεται ἐκτενῶς στή διέλευσή τους ἀπό τήν Ρόδο καί κάνει λόγο καί γιά τόν πρῶτο ἱστορικά γνωστό Ἐπίσκοπό της Φωτεινό.

Ὅλες οἱ ἱερές Ἀκολουθίες εἶναι πλήρεις: μέ Μικρόν Ἑσπερινό, Λιτή καί Ὄρθρο καί ἀναπτύσσονται κατά τό ἐκκλησιαστικό ἑορτολόγιο, πού, ὡς γνωστόν, ἄρχεται ἀπό τοῦ μηνός Σεπτεμβρίου. Τό ὅλο ὑμνογραφικό ἔργο μποροῦμε νά τό κατατάξομε σέ κατηγορίες: ἁπλῶν Ἀκολουθιῶν, πού εἶναι μόνη ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου ἤ τῶν Ἁγίων, τῶν Ἀκολουθιῶν πού πλουτίζονται μέ Παρακλητικό Κανόνα, τῶν Ἀκολουθιῶν πού πλαισιώνονται μέ Παρακλητικό Κανόνα καί Χαιρετιστηρίους Οἴκους καί σέ Ἀκολουθίες πού ἔχομε ἐπιπλέον καί Ὀκταήχους Κανόνες.

Ἰδιαίτερη κατηγορία ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἀποτελοῦν οἱ Συνάξεις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἔναντι τῶν ὁποίων ὁ ὑμνογράφος στάθηκε μέ ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια καί διάκριση. Οἱ κάτοικοι τῆς Ρόδου, ὅπως, ἄλλωστε, ὅλων τῶν νησιῶν τοῦ Ἀρχιπελάγους, εἶναι Παναγιόφιλοι. Ὅπου καί νά πάει κανείς θά βρεῖ νά τιμᾶται μία Παναγία μέ ξεχωριστό ὄνομα. Ὁ κάθε τόπος διεκδικεῖ τή δική του Παναγία, ὀνοματολογικά. Γι᾽ αὐτό θησαυρίζονται στό νησί πλεῖστες ὅσες θαυματουργές Ἐφέστιοι Εἰκόνες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἁπλές, ἀλλά πλήρης, Ἀκολουθίες, ἔχομε: Τήν 23η

Ἰανουαρίου, τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Κλήμεντος Ἐπισκόπου Ἀγκύρας καί Ἀγαθαγγέλου, τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ ἀθλησάντων. Τήν δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, τῆς Συνάξεως Πάντων τῶν ἐν Ρόδῳ Ἁγίων. Τήν 9ην Αὐγούστου, τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Εὐθυμίου Μητροπολίτου Ρόδου, καί τήν 26ην Αὐγούστου τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Ἀδριανοῦ καί Ναταλίας, προεόρτια τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Φανουρίου τοῦ Νεοφανοῦς.

Ἀκολουθίες, πού ἀναφέρονται σέ Ἁγίους, πού τιμᾶ περισσότερον ὁ λαός καί ἔχει συνταχθεῖ Παρακλητικός Κανών εἶναι: στή μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Νέου Ὁσιομάρτυρος Μαλαχίου τοῦ Λινδίου, τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις μαρτυρήσαντος, 29 Σεπτεμβρίου. Στή μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου, τοῦ ἐν Ρόδῳ ἀθλήσαντος, 14 Νοεμβρίου. Τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Μελετίου τοῦ ἐν Ὑψενῇ, 12 Φεβρουαρίου. Τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου, 21η Ἰουνίου καί τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Σίλα, 30 Ἰουλίου.

Χαιρετιστήριοι Οἶκοι ἔχουν συνταχθεῖ στούς Ἁγίους: στόν ἅγιον ἔνδοξο ὁσιομάρτυρα Μαλαχία τόν Λίνδιο, 29 Σεπτεμβρίου, στόν ἅγιο ἔνδοξο νεομάρτυρα Κωνσταντῖνο τόν Ὑδραῖο, τόν ἐν Ρόδῳ ἀθλήσαντα, 14 Νοεμβρίου, στόν ὅσιο καί θεοφόρο Πατέρα ἡμῶν Μελέτιο τόν ἐν Ὑψενῇ, 12 Φεβρουαρίου, στόν ἅγιο ἔνδοξο Ἱερομάρτυρα Κύριλλο τόν Λούκαρι, 27 Ἰουνίου καί στόν ἅγιο ἔνδοξο Μεγαλομάρτυρα Φανούριο τόν Νεοφανῆ 27 Αὐγούστου.

Ξεχωριστή ὑμνολογική τιμητική μέριμνα ὑπάρχει γιά τόν ἅγιο ἔνδοξο Νεομάρτυρα Κωνσταντῖνο τόν Ὑδραῖο, πού γιά χάρη του ἔχουν συνταχθεῖ ὀκτάηχοι Κανόνες, καθώς καί στόν ἅγιο ἔνδοξο Μεγαλομάρτυρα Φανούριο, πολιοῦχο, πού ἔχει συνταχθεῖ ἐπί πλέον Προεόρτιος καί Μεθεόρτιος Ἀκολουθία.

Τέλος, θά ἀναφερθοῦμε στίς ἱερές Συνάξεις τῶν Ἁγίων Εἰκόνων, ἐκ τῶν ὁποίων, ὅπως σημειώνει ὁ Σεβασμιώτατος, τόν Πρόλογο τοῦ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΥ, οἱ μέν τῆς «Σκιαδενῆς», τῆς «Τσαμπίκας», τῆς «Ὑψενῆς», τῆς «Καθολικῆς» καί τῆς «Φανερωμένης» τιμῶνται ἰδιαιτέρως καί πλήν τῆς «Καθολικῆς» ἔκπαλαι ἐκ παραδόσεως λιτανεύονται σέ καθορισμένες ἡμέρες, οἱ δέ: τῆς «Παραμυθίας», τῆς «Παντανάσσης» καί τῆς «Φιλερήμου», τιμῶνται στίς φερώνυμες ἱερές Μονές, ὅπου φυλάσσονται ἀντίγραφά τους.

Οἱ ἱερές Ἀκολουθίες τῶν Συνάξεων τῶν ἁγίων Εἰκόνων, ὅπως ἀναπτύσσονται εἰς τό ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ, ἔχουν ὡς ἑξῆς: *Σεπτεμβρίου 8:* Ἡ Σύναξις τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνος τῆς ἐπονομαζομένης «Σκιαδενῆς». *Σεπτεμβρίου 24:* Σύναξις τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνος τῆς Ὑπεραγίας θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης «Φιλερήμου». *Ἰανουαρίου 21:* Ἡ Σύναξις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης «Παραμυθίας». *Κυριακή, Γ΄ τῶν Νηστειῶν:* Ἀνάμνησις τῆς ἐλεύσεως καί εὑρέσεως τῆς Εἰκόνος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης «Τσαμπίκας». *Τρίτη τῆς Διακαινησίμου:* Ἡ Σύναξις τῆς Εἰκόνος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης «Τσαμπίκας». *Τετάρτη τῆς Διακαινησίμου:* Ἡ Σύναξις τῆς Εἰκόνος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης «Ὑψενῆς». *Παρασκευή τῆς Διακαινησίμου:* Ἡ Σύναξις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καί τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνος Αὐτῆς τῆς ἐπονομαζομένης «Φανερωμένης». *Ἰουλίου 2:* Ἡ Σύναξις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐπονομαζομένης «Παντανάσσης». *Αὐγούστου 23:* Ἡ Σύναξις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐπονομαζομένης «Καθολικῆς».

Σέ ὅλες τίς Θεομητορικές Συνάξεις τῶν ἱερῶν Εἰκόνων ἔχουν συντεθεῖ Παρακλητικοί Κανόνες, πλήν τῆς Ἀναμνήσεως καί Ἐλεύσεως τῆς ἐπονομαζομένης «Τσαμπίκας». Ἐπίσης, ὅλοι οἱ Παρακλητικοί Κανόνες ἔχουν συντεθεῖ ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κυρίου Κυρίλλου, πλήν τοῦ εἰς τήν Παναγία τήν «Παραμυθίαν», πού εἶναι ποίημα τοῦ ἀοιδίμου Ὑμνογράφου τῆς τοῦ

Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κυροῦ Γερασίμου τοῦ Μικραγιαννανίτου.

Σεβασμιώτατε, ἀγαπητοί μου, ἡ Ρόδος εἶναι τό νησί, πού κατά τήν μυθολογία *«γοήτευσε τόν ἥλιο, γι᾽ αὐτό τό πῆρε καί τό ἔκανε κτῆμα δικό του»*. Εἶναι νησί στεφανωμένο μέ χρυσά ἀκρογιάλια, λουσμένο στό φῶς τοῦ ἥλιου, πού σάν ρόδο ἀμάραντο ξεπετιέται μέσα ἀπό τά κύματα καί τό ριπίζουν οἱ αὖρες καί τά μαϊστράλια. *«Εἶναι τό νησί πού σάν τό δελφίνι ταξίδεψε κι ἀκόμη ταξιδεύει στίς διάφανες θάλασσες τοῦ νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου, ἐκεῖ πού ἡ Δύση συναντᾶ τήν Ἀνατολή»*. Ἀπό τότε ὅμως, πού ὁ Χριστός, *«ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης»* ἦρθε στήν Ρόδο μέ τό κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων Του, ἄφησε τά σημάδια Του χαραγμένα στό χῶμα, στίς πέτρες, στά ἀκρογιάλια, στίς σπηλιές καί τίς χαράδρες, ὅπου ἔπνευσε ἡ δύναμη τοῦ Σταυροῦ καί πύργωσε ἡ εὐσέβεια τῶν κατοίκων τά τεκμήρια τῆς νέας πίστεως μέ τά ὄμορφα ἐκκλησάκια, πού διάσπαρτα, σάν διαμαντόπετρες, τήν στολίζουν ἀπ᾽ ἄκρη σ᾽ ἄκρη. Τά πάντα μεταμορφώθηκαν, ἡ νῆσος Ρόδος πῆρε μιά καινούργια μορφή. Ἁγιάστηκε ἀπό τίς προσευχές ἁγίων Ἱεραρχῶν, τά αἵματα τῶν Μαρτύρων της, τά δάκρυα καί τίς ἱκεσίες τῶν Ἁγίων της καί τήν εὐσέβεια τοῦ εὐλαβεστάτου λαοῦ τοῦ Θεοῦ, σκεπάζεται δέ μέ τό ἱερό μαφόρι τῆς πανάγνου Θεομήτορος.

Τό «ΡΟΔΙΑΚΟ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟ» τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου ἔρχεται νά καλύψει ἕνα σημαντικό κενό. Ἦταν ἡ μόνη Ἐκκλησία στόν γύρω χριστιανικό χῶρο πού ὑστερεῖτο βιβλίου, Λειμωναρίου ἐν προκειμένῳ, πού νά περιλαμβάνει ὑμνογραφικά τό σύνολο τῶν Ἁγίων τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρομε ἐνδεικτικά ὅτι ἡ Μυτιλήνη εἶχε τό δικό της «ΛΕΣΒΙΑΚΟΝ ΜΗΝΑΙΟΝ», ἀπό τοῦ ἔτους 1969, ἡ Χίος τό δικό της «ΝΕΟΝ ΧΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ» καί μάλιστα σέ ἑπτά ἐκδόσεις, ἡ Κρήτη τό «ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ», πού ἐξέδωσε ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κυρός Τίτος τό 1984 καί τό «ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΠΑΝΑΓΙΟΝ», πού ἐξεδόθη τό 2000, ἡ νῆσος Πάτμος ἔχει τό δικό της «ΠΑΤΜΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ», τό ὁποῖο μέ πρόνοια τοῦ Καθηγουμένου καί Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Πάτμου κ. Ἀντίπα, συνετάχθη ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου καί ἐξεδόθη τό 2007.

Μέ τό «ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ» ἡ νῆσος τῆς Ρόδου ἀποκτᾶ μιά ἀνυπέρβλητη ὁμορφιά. Γιατί στολίζεται καί περιβάλλεται ἀπό τό ἁγιόπλοκο ἀμαράντινο στεφάνι τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας της. Ντύνεται τό κάλλος τοῦ οὐρανοῦ μέ τήν παρουσία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου στίς Συνάξεις τῶν ἱερῶν Εἰκόνων της, τῶν Ἁγίων, ὡς Φίλων γνησίων τοῦ Θεοῦ, πού τούς χαρίτωσε τό Πνεῦμα τό Ἅγιον καί τώρα μέ τά ὑμνογραφικά μελουργήματα, πού τούς προσφέρομε, χαριτωνόμαστε κι ἐμεῖς ὡς ὑμνητές δι᾽ αὐτῶν τοῦ παναγάθου Τρισυποστάτου Θεοῦ μας.

Τό «ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ» φέρνει στό προσκήνιο τῆς καθημερινῆς λατρείας ὅλες αὐτές τίς ἱερές μνῆμες τῆς Κυρίας Θεοτόκου καί τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ καί μέ αὐτές ἀναρριπίζεται ἡ πίστη καί ἡ ἐλπίδα στίς καρδιές τῶν χριστιανῶν. Ἀνακαινίζεται ἡ θαμπή ἀτμόσφαιρα τῆς καθημερινότητας καί γίνεται χαροποιός καί λειτουργική μέ τίς ἑορτές τῶν Ἁγίων, πού ὑμνοῦνται μέ τρόπο πανηγυρικό καί ἡ ἐμφαντική παρουσία τους στή σκέψη μας καί στή ζωή μας, τούς κάνει νά γίνουν δικοί μας φίλοι, γιατί πορεύτηκαν καί αὐτοί στούς ἴδιους δρόμους μέ᾽μᾶς καί ξεδιπλώνουν τό ἱστορικό τους διάβα μπροστά μας μέ τά ἱερά Συναξάρια τους καί ἔτσι γίνονται ἀκριβοί πρεσβευτές πρός τόν Θεό καί πολύτιμοι συνοδίτες στόν κακοτράχαλο βίο μας.

Αὐτή, κατά τήν ταπεινή γνώμη μας, εἶναι ἡ κυριότερη συμβολή τοῦ «ΡΟΔΙΑΚΟΥ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΥ»: ὅτι ἐπικαιροποιεῖ ὑμνολογικά ὅλους τούς στεφανωμένους καί δοξασμένους νικητές τῆς πίστεώς μας, μέ πρώτη τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, καί τούς ἑνώνει μέ τό ἐκκλησιαστικό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, στόν χορό τῆς δοξολογικῆς ὑμνωδίας, ὡς εὐχαριστιακή προσφορά εἰς τόν «ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενον Κύριον».

Καί, ἀφοῦ σᾶς εὐχαριστήσω γιά τήν ὑπομονή πού εἴχατε νά μέ ἀκούσετε, θά κλείσω μέ τήν εὐχή τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου μας, κ.κ. Βαρθολομαίου, ὅπως: «διά πρεσβειῶν πάντων τῶν ἐν Ρόδῳ καί ἐξ αὐτῆς διαλαμψάντων Ἁγίων, ὧν μιμητάς εἴθε νά ἀναδείξῃ ὁ ἁγιάσας καί στεφανώσας αὐτούς τῷ τῆς δικαιοσύνης στεφάνῳ Κύριος τῆς δόξης πάντας τούς ἀναγινώσκοντας τούς βίους αὐτῶν καί ψάλλοντας κατά τήν ἡμέραν τῆς ἐνιαυσίου μνήμης αὐτῶν τάς ἱεράς αὐτῶν Ἀκολουθίας. Ἀμήν!». ■

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

1. Κατά τήν διάρκεια τῶν ἐτῶν αὐτῶν πραγματοποιήθηκε καί ἡ ἔκδοση ἑνὸς ἀκόμη μνημειώδους ἔργου τοῦ Σεβασμιωτάτου μέ τίτλο «Πατμιακόν Λειμωνάριον» (2007), ὡς καὶ ἡ ἔκδοση πολλῶν ἐπιμέρους ἱερῶν Ἀκολουθιῶν διαφόρων Ἁγίων.

Μνημόσυνο Μητροπολίτου Ἀποστόλου

Τήν Πέμπτη 30 Ἰουνίου ἐτελέσθη τό ἐννεάμηνο μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου πρ. Ρόδου κυροῦ Ἀποστόλου στόν ἱερό Ἐνοριακό Ναό Ἁγίων Ἀποστόλων πόλεως Ρόδου, ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας. Τόν ἐπιμνημόσυνο λόγο ἐκφώνησε ὁ Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος Πόκιας.

Κατά τήν ἀπόλυση τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβασμιώτατος εὐχαρίστησε τούς ἐκπροσώπους τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί τόν λαό γιά τήν παρουσία του καί τίς ἐκφράσεις τιμῆς πρός τό πρόσωπον τοῦ σεπτοῦ Προκατόχου του καὶ εὐχήθηκε γιά τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Προκατόχου του. Τόν ἐπιμνημόσυνο Λόγο ἐξεφώνησε ὁ Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος Πόκιας, ὡς ἀκολούθως:

«Ἑορτή χαρμόσυνος, ἐπέλαμψε τοῖς πέρασι σήμερον ἡ πάνσεπτος μνήμη τῶν σοφωτάτων Ἀποστόλων, διό καί ἡμεῖς ἀδελφοί, ἐν ᾠδαῖς καί ὕμνοις ἑορτάσωμεν φαιδρῶς τήν πανσεβάσμιον ταύτην ἡμέραν...».

Μεγάλη καί λαμπρά εἶναι Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, φιλέορτο ἐκκλησίασμα ἡ Σύναξις τῶν Ἁγίων ἐνδόξων καί Πανευφήμων Ἀποστόλων τούς ὁποίους τιμοῦμε καί γεραίρουμε σήμερα μέ ἰδιαίτερη μεγαλοπρέπεια στόν περικαλλῆ τοῦτο ὁμώνυμο Ἱερό Ναό, πού ὁμορφαίνει καί πλουτίζει πνευματικά τήν συνοικία καί τήν εὐρύτερη περιοχή τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Διερωτᾶται κανείς, πῶς μπορεῖ πρεπόντως νά ἑορτασθεῖ ἡ ἱερά καί πάντιμος αὐτή τῶν μαθητῶν δωδεκάς, εἰ μή ἐν εὐχαριστιακῇ συνάξει;

Στή θεία εὐχαριστία ζοῦμε πράγματι τήν παρουσία τοῦ ζῶντος Θεοῦ. Μνημονεύουμε τούς ζῶντες ἀδελφούς μας, πού ἀποτελοῦν τήν στρατευομένη Ἐκκλησία, ἀλλά ἐνθυμούμεθα καί τούς τεθνεῶτες ἀδελφούς μας, πού βρίσκονται στήν ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσα Ἐκκλησία.

Ἔτσι καί ἐμεῖς σήμερα, προεξαρχούσης στήν εὐχαριστιακή σύναξη τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, Πάτερ καί Δέσποτα, ἐν ἐκκλησίᾳ πληθούσῃ μετά πλειάδος Ἱερέων τελοῦμε τό ἐννιάμηνο μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου πρώην Ρόδου κυροῦ Ἀποστόλου. Ἔρχεται ἔτσι νοερά στή σκέψη ὅλων μας ἡ σπινθηροβόλα ματιά του καί τό πλατύ του χαμόγελο.

Γόνος πολυμελοῦς οἰκογενείας ἀπό τήν ἔνδοξο καί παραδοσιακή κωμόπολη τοῦ Ἀρχαγγέλου ὁ Μητροπολίτης Ἀπόστολος ἐφοίτησε στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ὅπου καί ἐμυήθη εἰς τήν ἱεράν ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας.

Ἐχειροτονήθη Διάκονος καί Πρεσβύτερος ἀπό τόν τότε Σχολάρχην Μητροπολίτην Ἰκονίου κυρόν Ἰάκωβον καί μετεκπαιδεύθη εἰς τήν Ρουμανίαν στήν Θεολογική Σχολή τοῦ Βουκουρεστίου ἐπιδείξας ἀρίστην διαγωγήν. Ὑπό τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ ὁραματιστοῦ καί μεγαλοπνόου -ὅπως συνήθιζε νά λέει- ἔλαβε τό ὀφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου. Ἡ θεία πρόνοια τοῦ ἐπεφύλαξε τήν Ἡγουμενείαν τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς, Σταυροπηγιακῆς καί Πατριαρχικῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμα-

κολυτρίας. Ἀπό τῆς θέσεως αὐτῆς ἔδειξε τίς ὀργανωτικές, ἀλλά καί διοικητικές του ἱκανότητες, μέ ἀποτέλεσμα νά προαχθεῖ Ἐπίσκοπος Εὐμενείας τήν 20ην Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1973. Στίς 17 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1977 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καί Θείρων, τίτλο τόν ὁποῖο διατήρησε ἕως τήν 5ην Μαΐου τοῦ ἔτους 1988 ὁπότε ἐξελέγη Μητροπολίτης Ρόδου διαδεχθείς τόν μακαριστόν πεπαρρησιασμένον Ἱεράρχην Σπυρίδωνα Συνοδινόν τόν Κεφαλλήνα.

Ὁ μακαριστός προκάτοχός σας Σεβασμιώτατε, ἐποίμανε τήν Παυλική τῶν Ροδίων Ἐκκλησία ἐπί 16 ἔτη, εὐόρκως καί θεαρέστως. Τό μαρτυροῦν τά ἔργα ἐπί τῶν ἡμερῶν του, τά ὁποῖα ἄφησαν ἀνεξίτηλη τήν σφραγίδα του καί τήν ὑποθήκη γιά ἕνα εὐοίωνο μέλλον τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας. Μεγαλοπρεπεῖς Ναοί, ὅπως τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου,τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ροδινιοῦ,τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου, ὡς καί ὁ Ναός πού εὑρισκόμεθα σήμερα καί ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη πρός τιμήν του, ἐγκαινιάσθηκαν ἐπί τῶν ἡμερῶν του. Μονές ἐπανασυγκροτήθηκαν καί ἀνακαινίσθηκαν, βιβλιοπωλεῖα ἄνοιξαν, Ραδιοτηλεοπτικός Σταθμός ἱδρύθηκε, κατασκηνώσεις λειτούργησαν, νέοι κληρικοί χειροτονήθηκαν καί πλεῖστα ἄλλα, πού μαρτυροῦν τήν ἀγάπη καί τό ἀνύστακτο πατρικό του ἐνδιαφέρον γιά τήν πνευματική πρόοδο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

Διέθετε ἕναν πρᾶο καί μειλήχιο χαρακτήρα καί διακρινόταν γιά τήν εὐγένεια, ἀλλά καί τήν σεμνότητα του. Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἔλεγε ὅτι ὁ Μητροπολίτης Ἀπόστολος ἦταν ἀνίκανος μόνο γιά ἕνα πράγμα. Νά κάνει κακό σέ κάποιον. Εὐεργετοῦσε τούς πάντες ἔχοντας κατά νοῦν τό *«μή γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου»*.

Ὅταν συνανεστρόφουν μαζί του εἰσέπραττες μιά ἐσωτερική χαρά καί διέκρινες τήν ἀγαπῶσα καρδία του καί τό πλατύ χαμόγελο του.

Σέ ὅλη του τήν διακονία ὁ Μητροπολίτης Ἀπόστολος ἐπέδειξε γνήσιο ἐκκλησιαστικό φρόνημα. Καί ὅταν λέμε γνήσιο ἐκκλησιαστικό φρόνημα ἐννοοῦμε τήν ἀπόκτηση ὑγιοῦς συνειδήσεως τοῦ εὐσεβῶς ζεῖν καί τοῦ μετά διακρίσεως πολιτεύεσθαι. Ἡ προσήλωσή του στόν θεσμό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἡ ἀγάπη του καί ἡ πιστότης του εἰς αὐτό, ἦταν ἄνευ ὅρων καί ὁρίων. Εἶμαι φανατικός Φαναριώτης συνήθιζε νά λέει στίς κατ᾽ ἰδίαν συζητήσεις του ὑπακούωντας στά κελεύσματα τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Τόν παρακαλουθούσαμε στίς Ἐκκλησίες τῆς πόλεως καί τῶν χωριῶν στίς πανηγύρεις νά λειτουργεῖ ἀδιάκοπα ἔχοντας μία λειτουργική ἁπλότητα. Τό ἱερό θυσιαστήριο ποτέ δέν κουράζει, ἔλεγε. Διέθετε ἐπίσης δυνατή πένα, γράφοντας ἀκόμη καί στά τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του, μέ διαύγεια καί καθαρότητα σκέψης. Ὅλοι, κλῆρος καί λαός τόν ἐνθυμούμεθα μέ σεβασμό καί ἀγάπη ἀκόμη καί ὅταν ἀποσύρθηκε ἀπό τό προσκήνιο. Ἦταν ὁ Γέροντας Ἐπίσκοπος πού σήκωνε τό βάρος τῆς ἡλικίας καί τῆς ἀσθενείας. Κοντά του ἦταν ὅλοι ὅσοι τόν ἀγάπησαν καί ἀγαπήθηκαν ἀπ᾽ αὐτόν.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα.

Δέν θέλω νά προσκρούσω στήν ταπεινοφροσύνη σας, ἀλλά νά ὁμολογήσω καί νά ἐκδηλώσω εὐθαρσῶς τίς εὐχαριστίες ὅλων πρός τό σεπτό πρόσωπο σας, διότι καί ἡ πάνδημος ἐξόδιος Ἀκολουθία μέ τό ἄρτιο τελετουργικό πρόγραμμα, καί τά διατεταγμένα μνημόσυνα ἀλλά καί ἡ ἐν γένει στάση σας ἔναντι τοῦ προκατόχου σας ἔδειξαν καί δείχνουν ὅτι *«πάντα εὐσχημόνως καί κατά τάξιν γινέσθω»*, ἀλλά καί τήν ἀφειδώλευτη ἀγάπη καί τόν υἱϊκό σεβασμό σας πρός τόν ἐκλιπόντα Ἱεράρχη Ἀπόστολο.

Σέ ὅλους ἐμᾶς τούς νεωτέρους πολύτιμη παρακαταθήκη θά εἶναι τό ἁπλοῦν καί ἀνεπιτήδευτον τοῦ χαρακτῆρος του, ἡ σύνεσις καί ἡ ἀγάπη του πρός τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους, ὡς καί ἡ εὐπροσηγορία του.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου πρώην Ρόδου κυροῦ Ἀποστόλου ἄς εἶναι ἡ μνήμη αἰωνία καί ἀπαλαίωτος.■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα

➤ Προσκυνηματική ἐπίσκεψη στήν περιοχή τῆς Βιθυνίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πραγματοποίησε τή Δευτέρα 9 Μαΐου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Ἐπισκέφθηκε τόν Ἱ. Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μουδανιῶν, ὁ ὁποῖος σήμερα λειτουργεῖ ὡς πολιτιστικό κέντρο τοῦ Δήμου, τόν ἐγκαταλελειμμένο καί ἐρειπωμένο Ναό τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τούς Ἱ. Ναούς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀπολλωνιάδος, τῆς Παναγίας καί τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς στό Ντερέκιοϊ, τίς Ἱ. Μονές τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Χηνολάκκου καί Παντοβασιλίσσης, τόν Ἱ. Ναό τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καί τό Καθολικό τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀβερκίου.

➤ Τριήμερη ἐπίσκεψη, ἀπό 18 ἕως 20 Μαΐου, πραγματοποίησε, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ οἰκείου ποιμενάρχου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος στήν Καβάλα μέ ἀφορμή τόν ἑορτασμό τῆς μνήμης τῆς πρώτης Ἑλληνίδας καί Εὐρωπαίας χριστιανῆς, τῆς Ἁγίας Λυδίας τῆς Φιλιππησίας. Πρῶτος σταθμός τοῦ Πατριάρχου ἦταν ἡ Νέα Καρβάλη, ὅπου προσκύνησε τά ἱερά λείψανα τοῦ προκατόχου του Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου πού ἔφεραν πρόσφυγες ἀπό τήν Καππαδοκία. Ἀκολούθησε ἡ ἐπίσημη Δοξολογία στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου, παρουσίᾳ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Ἀρχῶν καί τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς πόλεως. Κατά τή διάρκεια συγκινητικῆς τελετῆς στή νέα πτέρυγα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Καβάλας ὁ Πατριάρχης ἀνακηρύχθηκε ἐπίτιμος Δημότης Καβάλας, γιά τίς προσπάθειές του γιά τήν εἰρηνική συνύπαρξη ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἀνεξαρτήτου καταγωγῆς καί φύλου, γιά τίς περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες καί τούς ἀγῶνες του γιά τή διαφύλαξη τῆς κληρονομιᾶς καί τή στήριξη τῆς ὁμογένειας. Ἐπίσης ἀναγορεύτηκε ἐπίτιμος καθηγητής τοῦ τμήματος Τεχνολογίας Πετρελαίου καί Φυσικοῦ Ἀερίου τοῦ Τ.Ε.Ι. Καβάλας. Τέλος, τήν Παρασκευή 20/5 ὁ Πατριάρχης προέστη στήν πανηγυρική πολυαρχιερατική θεία Λειτουργία στόν ὑπαίθριο χῶρο τοῦ Βαπτιστηρίου τῆς Ἁγίας Λυδίας.

➤ Τήν Κυριακή τῆς Σαμαρείτιδος 22 Μαΐου, ἐπί τῇ ἑορτῇ τῶν ἐν Ἁγίοις Ἀρχιεπισκόπων καί Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Πατριάρχης προέστη τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς θείας Λειτουργίας στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καί ἀκολούθησε ἡ καθιερωμένη σύναξη τῶν Ὀφφικιάλων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν αἴθουσα τοῦ Θρόνου.

➤ Τό ἐτήσιο προσκύνημά του στήν Καππαδοκία πραγματοποίησε στό τέλος τοῦ Μαΐου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης. Τό Σάββατο 28 Μαΐου χοροστάτησε κατά τήν θεία Λειτουργία πού τελέσθηκε ἐπί τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στά ἐρείπια τῆς ὁμώνυμης Βασιλικῆς τῆς ἀρχαίας Ἐφέσου. Τό ἑσπέρας ὁ Πατριάρχης καί ἡ συνοδεία του μετέβησαν στά Ἀλάτσατα, ὅπου ὁ Παναγιώτατος χοροστάτησε στήν ἀκολουθία τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ στόν ἀνακαινισθέντα Ἱ. Ναό τῆς Παναγίας τῆς Ἀλατσατιανῆς, 88 χρόνια καί ἑπτά μῆνες μετά τήν τελευταία θεία Λειτουργία τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1922. Ὁ ναός, πού θά λειτουργεῖ ὡς ἱστορικό μνημεῖο καί θά παραχωρεῖται καί γιά λατρευτική χρήση ἀπό τούς χριστιανούς, ἦταν κατάμεστος ἀπό προσκυνητές τοῦ Συλλόγου Ἀλατσατιανῶν Ἡρακλείου Κρήτης καί ἀπό διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας. Ὁ Πατριάρχης τέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν διακονησάντων στό Ναό κληρικῶν καί τῶν κτιτόρων του, καθώς ἐπίσης καί ὑπέρ πάντων τῶν Ἀλατσατιανῶν, πού ἀναπαύονται στήν περιοχή.

➤ Τήν Κυριακή τοῦ Τυφλοῦ 29/5 ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος χοροστάτησε κατά τή θεία Λειτουργία στόν Ἱ. Ναό Ἁγίας Φωτεινῆς Σμύρνης, ὅπου ἀπηύθυνε τόν ἀναστάσιμο χαιρετισμό πρός τό ἐκκλησίασμα, τό προσωπικό τοῦ Γενικοῦ Προξενείου Ἑλλάδος καί τό κλιμάκιο τῶν ἐκεῖ ὑπηρετούντων Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν τοῦ ΝΑΤΟ, μέ τίς οἰκογένειές τους, καί διένειμε πρός ὅλους πασχαλινά αὐγά.

➤ Τή γενέτειρά του νῆσο Ἴμβρο ἐπισκέφθηκε ὁ Πατριάρχης, ἀπό 3 ἕως 5 Ἰουνίου. Τόν Πατριάρχη καί συμπατριώτη τους ὑποδέχθηκαν μέ χαρά καί συγκίνηση οἱ ἐναπομείναντες Ἴμβριοι στό νησί μέ ἐπικεφαλῆς τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κύριλλο. Κατά τήν τριήμερη παραμονή του στήν Ἴμβρο ὁ Πατριάρχης περπάτησε στά μονοπάτια τῆς πολύπαθης γενέτειράς του, γιά νά προσκυνήσει ἀπόμακρα ἐξωκκλήσια, ἐνῶ δέν παρέλειψε νά ἐπισκεφθεῖ τό Κοιμητήριο τῆς πρωτεύουσας τῆς Παναγίας, τό ὁποῖο εἶχε βεβηλωθεῖ τόν περασμένο Νοέμβριο καί ἔψαλε τρισάγιο γιά ὅλους τούς Παναγιαλῆδες καί Εὐλαμπιανούς. Τό Σάββατο 4/6 τελέσθηκαν τά Θυρανοίξια στό ἐξωκκλήσι τοῦ Τιμίου Προδρόμου Μυρσινιωτίσσης ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα. Τήν Κυριακή 5 Ἰουνίου ὁ Πατριάρχης προέστη τῆς θείας Λειτουργία στόν Ἱ. Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, στό χωριό του Ἅγιοι Θεόδωροι, καί ἐτέλεσε τήν εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ π. Ἀστερίου Ὀκουμούση, καί τήν εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ ὑποδιακόνου Ἀθανασίου Ντινιάκου ἀπό τήν Ἴμβρο.

➤ Σέ ἑόρτια καί πανηγυρική ἀτμόσφαιρα ἑορτάσθηκαν τά σεπτά ὀνομαστήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς στήν

Ἱερά Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς, ὅπου καί τέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου καί τοῦ ἀειμνήστου Ἱερομονάχου Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ. Τήν Παρασκευή 10/6 κατά τή θεία Λειτουργία πού τελέσθηκε ἐπί τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στό Φανάρι χοροστάτησε ὁ ἑορτάζων Πατριάρχης σέ συγχοροστασία μέ Ἱεράρχες τοῦ Θρόνου ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἀλλοῦ, παρουσίᾳ πλήθους πιστῶν ἀπό τήν Πόλη καί τήν Ἑλλάδα. Ὁ Πατριάρχης δέχθηκε στό Γραφεῖο του τήν σεβασμία Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, καθώς καί τούς Κληρικούς καί λαϊκούς ὑπαλλήλους τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς.

➤ Τήν Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς 12/6, γενέθλιο ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προέστη τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς θείας Λειτουργίας στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

➤ Μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα πανηγύρισε ὁ Ἱερός Ναός Ἁγίας Τριάδος Σταυροδρομίου (Πέραν) τήν ἑορτή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος χοροστάτησε στή θεία Λειτουργία, στό τέλος τῆς ὁποίας χειροθέτησε τόν κ. Κωνσταντίνο Μπαντουβᾶ, πρ. Βουλευτή καί ἐπιχειρηματία ἀπό τό Ἡράκλειο Κρήτης, στό ὀφφίκιο τοῦ Ἄρχοντος Εὐταξίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

➤ Τετραήμερη ἐπίσημη ἐπίσκεψη ἀπό 24 ἕως καί 28 Ἰουνίου πραγματοποίησε στήν Ἀθήνα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μέ αφορμή τήν τελετή ἔναρξης τῶν παγκοσμίων ἀγώνων Special Olympics. Ὁ Παναγιώτατος εἶχε συνάντηση μέ τόν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμο, ὁ ὁποῖος παρέθεσε γεῦμα πρός τιμήν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη, παρουσίᾳ Μητροπολιτῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Ἄννας Διαμαντοπούλου καί τοῦ ὑφυπουργοῦ Ἐξωτερικῶν κ. Δημ. Δόλλη, καί συναντήθηκε μέ τόν Ἀντιπρόεδρο τῆς Κυβέρνησης καί ὑπουργό Οἰκονομικῶν κ. Εὐάγγελο Βενιζέλο. Ὁ Πατριάρχης εἶχε ἰδιαίτερη συνάντηση μέ τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας κ. Κάρολο Παπούλια στό Προεδρικό Μέγαρο, ὅπου ἀπό κοινοῦ ἐμφανίσθηκαν στήν ἐπίσημη αἴθουσα ἀκροάσεων τοῦ Προεδρικοῦ Μεγάρου, ὅπου ὁ κ. Παπούλιας καλωσόρισε τή διεθνή ἀντιπροσωπεία ἀθλητῶν. Ἀκόμα, παρουσίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, πραγματοποιήθηκαν τά ἐγκαίνια τοῦ πάρκου Special Olympics «ΕΥΝΙΚΗ» Ἀμαρουσίου, στή μνήμη τῆς Eunice Kennedy Shriver, τῆς γυναίκας πού χάρη στίς προσπάθειές της καθιερώθηκαν οἱ Special Olympics. Τήν Κυριακή 26/6 τελέσθηκε Πατριαρχική θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀμαρουσίου. Ἀκολούθησε εἰδική τελετή στήν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Δημαρχείου τῆς πόλης, ὅπου, παρουσίᾳ πλήθους δημοτῶν καί κατοίκων τοῦ Ἀμαρουσίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀνακηρύχθηκε Ἐπίτιμος Δημότης τοῦ Δήμου καί ἔλαβε ἀπό τόν Δήμαρχο Ἀμαρουσίου κ. Γεώργιο Πατούλη τό χρυσό κλειδί τῆς πόλης. Τέλος, τή Δευτέρα 27/6 ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος συναντήθηκε μέ τόν Πρωθυπουργό τῆς Ἑλλάδος κ. Γεώργιο Παπανδρέου, καθώς καί μέ τόν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων κ. Φιλ. Πετσάλνικο κατά τήν εἰδική ἐκδήλωση στή Βουλή γιά τήν ὑπογραφή τῆς Διακηρύξεως γιά τά δικαιώματα τῶν ἀτόμων μέ νοητική ὑστέρηση. Κατά τήν παραμονή του στήν Ἀθήνα, ὁ Παναγιώτατος παρέστη καί ἐπισφράγισε μέ τόν χαιρετισμό του τήν ἐκδήλωση παρουσίασης τῆς Μεγάλης Ὀρθόδοξης Χριστιανικῆς Ἐγκυκλοπαίδειας, ἐπισκέφθηκε τόν Σύλλογο Ἰμβρίων καί παρέστη στίς ἐκδηλώσεις μέ τήν εὐκαιρία τοῦ Διεθνοῦς ἔτους Δασῶν στόν κῆπο τοῦ Μουσείου Γουλανδρῆ Φυσικῆς Ἱστορίας, στήν τελετή ἐγκαινίων τῆς ἐκθέσεως «Τό Βυζάντιο στήν ἱστορική συνέχεια» τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου Δελφῶν καί τοῦ Μουσείου Μπενάκη, καί τέλος τοῦ ἀπενεμήθη τό Βραβεῖο «Βύρωνα Ἀντίπα» ἀπό τήν Ἑλληνική Ἑταιρεία Προστασίας τῆς Φύσης.

➤ Κατά τούς μῆνες Μάιο καί Ἰούνιο τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη καί τήν Μητέρα Ἐκκλησία, μεταξύ ἄλλων, ἐπισκέφθηκαν ὁ τέως Βασιλεύς καί πρώην Πρωθυπουργός τῆς Βουλγαρίας κ. Συμεών μέ τή σύζυγό του Μαργαρίτα, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Νέας Δημοκρατίας κ. Δημ. Ἀβραμόπουλος, ὁ Βουλευτής καί Τομεάρχης Ἐξωτερικῶν τῆς Ν.Δ. κ. Π. Παναγιωτόπουλος, ὁ Πρέσβης τῆς Γερμανίας στήν Ἄγκυρα Dr. Eckhard Cuntz, Ἀρχιερεῖς, Κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἀλλοῦ.

➤ Τήν 12η Ἰουλίου ἡ Α.Θ.Π., ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἀπέστειλε θερμό ἀδελφικό μήνυμα συμπάθειας πρός τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο γιά τό τραγικό ἀτύχημα στή ναυτική βάση στήν περιοχή Ζύγι τῆς Λεμεσοῦ πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀπώλεια πολλῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων.

➤ Τήν 25η Ἰουλίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀπηύθυνε συλλυπητήρια ἐπιστολή πρός τόν Πρωθυπουργό τῆς Νορβηγίας κ. Jens Stoltenberg, μέ τήν ὁποία ἐκφράζει τόν ἀποτροπιασμό καί τήν ὀδύνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τά τραγικά γεγονότα πού συνέβησαν στή χώρα του, ὅπως καί τίς εὐχές του γιά τήν ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν τῶν θυμάτων καί τήν παραμυθία τῶν οἰκείων καί συγγενῶν τους καί ὅλου τοῦ Νορβηγικοῦ λαοῦ.

➤ Τήν Παρασκευή 15η Ἰουλίου, ἐπισκέφθηκε τά Πατριαρχεῖα ὁ νέος Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Σταῦρος Λαμπρινίδης, ὁ ὁποῖος μετέβη στήν Πόλη μέ τήν εὐκαιρία τῆς 4ης Συνόδου Κορυφῆς τῆς Ὁμάδος Ἐπαφῆς γιά τή Λιβύη. Ὁ κ. Λαμπρινίδης εἶχε συνάντηση μέ τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο μέσα σέ ἐγκάρδιο κλίμα. Μετά τό πέρας τῆς συνάντησης ὁ Παναγιώτατος καί ὁ κ. Ὑπουργός προέβησαν σέ δηλώσεις πρός τούς ἐκπροσώπους τῶν Μέσων Γενικῆς Ἐνημερώσεως, κατά τίς ὁποῖες ὁ κ. Λαμπρινίδης ἐξῆρε τίς προσπάθειες τοῦ Πατριάρχου ὑπέρ τῆς προαγωγῆς τῶν σχέσεων μεταξύ Τουρκίας καί Ἑλλάδος καί ἐξέφρασε τήν ἀμέριστο συμπαράσταση τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καί ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως στό ἔργο καί τήν ἀποστολή τῆς Μητρός Ἐκκλησίας, ἐνῶ ὁ Πατριάρχης εὐχαρίστησε καί εὐχήθηκε στόν νέο Ὑπουργό καλή ἐπιτυχία.

➤ Τήν Πέμπτη 21η Ἰουλίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, συνοδευόμενος ἀπό τούς Σεβ. Μητροπολίτες Μοσχονησίων κ. Ἀπόστολο καί Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ, μετέβη ἀεροπορικῶς στήν Ἄγκυρα, ὅπου ἐπεσκέφθηκε τόν Διευθυντή Θρησκευτικῶν Ὑποθέσεων τῆς Τουρκίας κ. Mehmet Gormez, Καθηγητή Πανεπιστημίου, καί τόν συνεχάρη γιά τόν πρό ὀλίγων μηνῶν διορισμό του στήν θέση αὐτή. Ὁ Παναγιώτατος καί ὁ Διευθυντής Θρησκευτικῶν Ὑποθέσεων προέβησαν σέ δηλώσεις πρός τά Μέσα Γενικῆς Ἐνημερώσεως, καί ἀργότερα ὁ Πατριάρχης με τούς συνοδούς του παρεκάθησαν σέ γεῦμα πού παρατέθηκε πρός τιμήν τους.

➤ Τήν Παρασκευή 5 Αὐγούστου ὁ Πατριάρχης, χοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς τῆς θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στήν πανηγυρίσασα φερώνυμη Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή τῆς νήσου Ἀντιγόνης. Ὁ Πατριάρχης στή συνέχεια μετέβη στό παρακείμενο Κοινοτικό Κοιμητήριο τοῦ Προφήτου Ἠλιού καί ἀνέγνωσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀνα-

παύσεως τῶν ἐκεῖ ἀναπαυομένων.

➤ Τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, Σάββατο 6/8, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στή θεία Λειτουργία πού τελέσθηκε στήν πανηγυρίσασα Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου Πριγκήπου, ὅπου στό τέλος μίλησε κατάλληλα καί διένειμε τήν εὐλογηθεῖσα σταφυλή, καί στή συνέχεια ἀνέγνωσε Τρισάγιο ἐνώπιον τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Χρυσάνθου (1824-1826), πού βρίσκεται στόν αὐλόγυρο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Ἀκολούθως, ὁ Παναγιώτατος μετέβη στήν ἕδρα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πριγκηποννήσων, στήν αἴθουσα τῆς ὁποίας ἐγκαινίασε καί εὐλόγησε τήν ἔκθεση ζωγραφικῆς Ρωμηῶν καλλιτεχνῶν, πού διοργάνωσε ἡ Κοινότητα Πριγκήπου.

➤ Τό ἑσπέρας τῆς Δευτέρας 8ης Αὐγούστου ὁ Πατριάρχης παρέστη συμπροσευχόμενος κατά τήν Ἱερά Ἀκολουθία τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, ἡ ὁποία τελέσθηκε γιά πρώτη φορά μετά ἀπό 40 ἔτη στόν ἱστορικό Ἱερό Ναό τῆς Παναγίας Παραμυθίας στό Βλάχσαραϊ, καί χοροστάτησε κατά τήν Ἱερά Ἀκολουθία τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Χαραλάμπους Βεβεκίου.

➤ Τήν Παρασκευή 12η Αὐγούστου ἐπισκέφθηκε τήν Ἴμβρο ὁ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Σταῦρος Λαμπρινίδης, γιά νά συμμετάσχει στίς ἐκδηλώσεις, πού διοργάνωσαν οἱ Ἴμβριοι πρός τιμήν τοῦ συντοπίτη τους Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, γιά τή συμπλήρωση φέτος 50 χρόνων ἱερωσύνης καί 20 ἐτῶν πατριαρχίας. Ἦταν ἡ πρώτη ἐπίσκεψη Ἕλληνα ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν στό νησί. Τόν κ. Λαμπρινίδη ὑποδέχθηκαν μέ θερμά λόγια ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κύριλλος. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὑποδεχόμενος τόν κ. Λαμπρινίδη δήλωσε ὅτι: «Οἱ λιγοστοί μόνιμοι κάτοικοι τῆς Ἴμβρου καί τά ξενιτεμένα παιδιά της, πού νοσταλγικά γυρίζουν ἐδῶ κάθε καλοκαίρι, ὁ Ποιμενάρχης τους Μητροπολίτης Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κύριλλος καί ὁ Ἴμβριος Πατριάρχης, σᾶς ὑποδεχόμεθα σήμερα μέ μεγάλη χαρά καί μέ εὐγνωμοσύνη γιά τήν τιμή πού μᾶς κάνετε καί γιά τό κουράγιο πού μᾶς δίνετε».

➤ Τό Σάββατο 13η Αὐγούστου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προεξῆρχε τῆς θείας Λειτουργίας, πού τελέσθηκε στόν Ἱ. Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἴμβρου γιά τή συμπλήρωση πενῆντα ἐτῶν ἀπό τῆς εἰσόδου του στόν ἱερό Κλῆρο. Στήν Πατριαρχική θεία Λειτουργία ἔλαβαν μέρος οἱ Σεβ. Μητροπολῖτες Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμος καί Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος καί συμμετεῖχε πλῆθος Ἰμβριωτῶν.

➤ Τήν Δευτέρα 15η Αὐγούστου, ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τελέσθηκε μέ λαμπρότητα καί σέ κλῖμα κατάνυξης, γιά δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, Πατριαρχική θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Παναγίας Σουμελᾶ στήν Τραπεζούντα. Στήν θεία Λειτουργία προέστη ὁ Πατριάρχης καί συμμετεῖχαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Παῦλος καί ὁ Θεοφ. Ἐπίσποπος Ποντόλσκ Τύχων, ἀπό τό Πατριαρχεῖο Μόσχας, ἐνῶ παρέστησαν συμπροσευχόμενοι οἱ Σεβ. Μητροπολῖτες Νεαπόλεως κ. Βαρνάβας καί Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Θεόδωρος ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, καθώς καί κληρικοί καί πλῆθος προσκυνητῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα, τή Ρωσία, τή Γεωργία καί ἀπό πολλές ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες, τήν Ἀμερική καί τήν Αὐστραλία. Μετά τή θεία Λειτουργία μίλησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἔλκει τήν καταγωγή του ἀπό τήν Τραπεζούντα, καί ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος πού ὑπογράμμισε ὅτι: «Μετά ἀπό ὀγδόντα ὀκτώ ἔτη ληθάργου καί σιωπῆς ... εἰς τήν πανίερον Πατριαρχικήν ἡμῶν καί Σταυροπηγιακήν Μονήν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Σουμελιώτισσας, ἔστω καί χωρίς «λαλίαν» ἀπό τά τέως "τριανταπέντε σήμαντρα καί τάς δεκαοχτώ καμπάνας" τοῦ ἄσματος, ἀκούσθηκε καί πάλιν γλυκύτατον τό "Πεποικιλμένη τῇ δείᾳ δόξῃ ἡ ἱερά καί εὐπρεπής, Παρθένε, μνήμη σου"!». Τήν Τρίτη 16/8 ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, συνοδευόμενος ἀπό ἀρχιερεῖς, κληρικούς καί λαϊκούς, ἐπισκέφθηκαν ἱερούς τόπους, ὅπως τήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Ἰωάννου Βαζελώνα καί τήν ἱστορική Μονή τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεώτα.

➤ Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, μετά τήν ἔκκληση τοῦ Πατριάρχου πρός τήν διεθνή κοινότητα γιά νά βοηθήσει τούς φτωχούς ἀδελφούς μας στήν Ἀφρική, ἀπέστειλε μέσῳ τῆς Ἐρυθρᾶς Ἡμισελήνου (Kızılay) τό ποσό τῶν δέκα χιλιάδων (10.000) δολλαρίων ὡς συμβολή στό ἔργο ἀνακούφισης τῶν ὡς ἄνω πληγέντων ἀπό τήν μακροχρόνιο ξηρασία στήν περιοχή τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς.

➤ Τήν Τρίτη 23 Αὐγούστου, ἑορτή τῆς Ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προεξῆρχε κατά τή θεία Λειτουργία πού τελέστηκε στόν Ἱερό Ναό τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, στούς Ἁγίους Θεοδώρους τῆς Ἴμβρου, γενέτειρας τοῦ Πατριάρχου. Συλλειτούργησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ κ. Ἰλαρίων, Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καί ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δορυλαίου κ. Νίκανδρος ἀπό τήν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Αὐστραλίας.

➤ Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας στούς Ἁγίους Θεοδώρους στήν Ἴμβρο ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐγκαινίασε τό Οἰκολογικό Πάρκο τῶν Ἁγίων Θεοδώρων. Παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κύριλλος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δορυλαίου κ. Νίκανδρος, Ἄρχοντες τῆς Μ.τ.Χ.Ε., μέ ἐπικεφαλῆς τόν Πρόεδρο τῶν Ὀφφικιάλων κ.Ὀδ. Σασαγιάννη, ὁ ὁποῖος καί μίλησε κατάλληλα, πολλοί Ἴμβριοι καί ἀπόδημοι. Ἐμφανῶς συναισθηματικά φορτισμένος ὁ Παναγιώτατος μίλησε, κάνοντας ἀναφορά στήν ἰδιαίτερη πατρίδα του, τονίζοντας ὅτι «Ἡ Ἴμβρος, μᾶς παροτρύνει, κοντά εἰς τά πολλά ἄλλα, καί νά μή λησμονοῦμε τό χρέος μας διά τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος, τήν διατήρησιν τῆς φύσεως εἰς τό κάλλος καί τήν εὐρυθμίαν πού τήν ἐδημιούργησεν ὁ Θεός!».

➤ Τήν Παρασκευή 19η Αὐγούστου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, συνοδευόμενος ἀπό τόν Πανοσιολ. Μ. Ἱεροκήρυκα κ. Βησσαρίωνα, μετέβη στήν Ἱ. Μονή τῆς θείας Μεταμορφώσεως στήν νήσο Πρώτη, ὅπου παρέστη στή λήξη τῆς Β΄ κατασκηνωτικῆς περιόδου τῆς Παιδοπόλεως τοῦ Πατριαρχείου καί ἀπηύθυνε πατρικές συμβουλές στά παιδιά.

➤ Τό δίμηνο Ἰουλίου-Αὐγούστου τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπισκέφθηκαν Ἀρχιερεῖς, κληρικοί, μοναχοί, λαϊκοί, ὅμιλοι προσκυνητῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἀπό ἀλλοῦ, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ κ. Hillary Clinton, Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α., ὁ κ. John Baird, Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τοῦ Καναδᾶ, ὁ καλλιτέχνης κ. Γιῶργος Νταλάρας, ὁ ὁποῖος βρέθηκε στήν Πόλη γιά μιά προγραμματισμένη συναυλία, καί ἡ σύζυγός του βουλευτής καί πρώην ὑφυπουργός κ. Ἄννα Νταλάρα, καί ἄλλοι βουλευτές.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΕΣ

Τήν Τρίτη 17 Μαΐου (Ἑσπερινός τῆς Μεσοπεντηκοστῆς) ὁ Σεβασμιώτατος ἐχοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στό Καθολικό τῆς Ἱ. Μονῆς Παναγίας Παραμυθίας καὶ ἐτέλεσε τή μοναχική κουρά σέ ρασοφόρο τοῦ δοκίμου Δημητρίου Κωτάκη, στόν ὁποῖο ἐδόθη τό ὄνομα Ἀγάπιος εἰς μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ρόδου κυροῦ Ἀγαπίου (1792–1829). Ὁ Σεβασμιώτατος στήν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε στήν προσφορά τοῦ Ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ καί στή σύγχρονη παρουσία του στήν τοπική μας Ἐκκλησία.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Τήν Παρασκευή 22 Ἰουλίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Μυροφόρου καί Ἰσαποστόλου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, Παρεκκλησίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑψενῆς. Ὁ Ναός ἀνηγέρθη ἀπό τόν Μοναχό Κύριλλο Χατζηπέτρου, Ἀδελφό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θαρρίου.

Τό Σάββατο 23 Ἰουλίου ἐτέλεσε τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ στήν πόλη τῆς Ρόδου. Ὁ Ναός ἀνηγέρθη ἀπό τό ζεῦγος Ἐλευθερίου Κυπραίου καί Ἀφροδίτης Μοσχάκη ἐντός τῶν ὁρίων τῆς Ἐνορίας Ἁγίων Ἀποστόλων (Ὁδός Σεφέρη).

Ἐπίσης τό Σάββατο 30 Ἰουλίου ἐτέλεσε τά Ἐγκαίνια τοῦ ἀνακαινισθέντος Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Σίλα (Σουλᾶ) Σορωνῆς. Στήν ὁμιλία του ἐξέφρασε τήν εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας στόν Ἐφημέριο καί τήν Ἐκκλησιαστική Ἐπιτροπή τῆς Ἐνορίας Ἁγίου Λουκᾶ Σορωνῆ γιά τό ἐπιτελεσθέν ἔργο στόν ἱστορικό αὐτό Ναό, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ πανροδιακό προσκύνημα καί ἐτίμησε διά τῆς ἀπονομῆς ἀναμνηστικῶν τούς εὐσεβεῖς δωρητές.

ΕΟΡΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Ἡ Ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἑορτάστηκε μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα στούς πανηγυρίζοντες Ἱεροὺς Ναούς τῆς Μητροπόλεως μας. Ὁ Σεβασμιώτατος ἐχοροστάτησε κατά τίς Ἀκολουθίες τῶν Παρακλήσεων πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς. Τό Σάββατο 13 Αὐγούστου ἐχοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό καί προέστη τῆς Ἀκολουθίας Ἐπιταφίου τῆς Παναγίας στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ. Τήν παραμονή τῆς Ἑορτῆς ἐχοροστάτησε κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό καί προέστη τοῦ Ἐπιταφίου τῆς Θεοτόκου στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς, ἐνῶ τήν κυριώνυμη ἡμέρα ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ.

Ὁ ἑορτασμός κορυφώθηκε κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἀποδόσεως τῆς Ἑορτῆς στόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου (Καθολικῆς) Κρεμαστῆς. Κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό τήν Δευτέρα 22 Αὐγούστου ἐχοροστάτησε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Σάββας καί ἐκήρυξε ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Εὐάγγελος Παχυγιαννάκης. Τήν Τρίτη 23 Αὐγούστου, κυριώνυμη ἡμέρα, τῆς Θείας Λειτουργίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίας Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιος συλλειτουργούντων τοῦ Θεοφιλεστάτου ἁγίου Μπουρούντι καί τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας.

Ὁ Σεβασμιώτατος μετά τό πέρας τῆς πανηγυρικῆς Λιτανείας εὐχαρίστησε τούς ἁγίους Ἀρχιερεῖς γιά τήν τιμητική συμμετοχή τους στήν πανήγυρη, τούς ἐκπροσώπους τῶν Ἀρχῶν γιά τήν παρουσίαν τους καί τόν Προϊστάμενο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀρχιμανδρίτη Μελίτωνα Μπέλλο γιά τήν ἄριστη διοργάνωση τῶν λατρευτικῶν καί τῶν ἄλλων ἐκδηλώσεων στόν ὡς ἄνω Ἱερό Ναό.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΑΓΙΟΥ ΦΑΝΟΥΡΙΟΥ

Μέ τήν συμμετοχή πλήθους πιστῶν καί τήν παρουσία τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν ἡ τοπική μας Ἐκκλησία πανηγύρισε τήν μνήμη τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Φανουρίου, τό Σάββατο 27 Αὐγούστου. Κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό ἐχοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος, στήν δὲ Λιτανεία συμμετέσχε καί ὁ Θεοφιλέστατος Μητροπολίτης Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Σάββας. Τήν κυριώνυμη ἡμέρα ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὄρθρο καί ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία ὁ Θεοφιλέστατος ἅγιος Μπουρούντι.

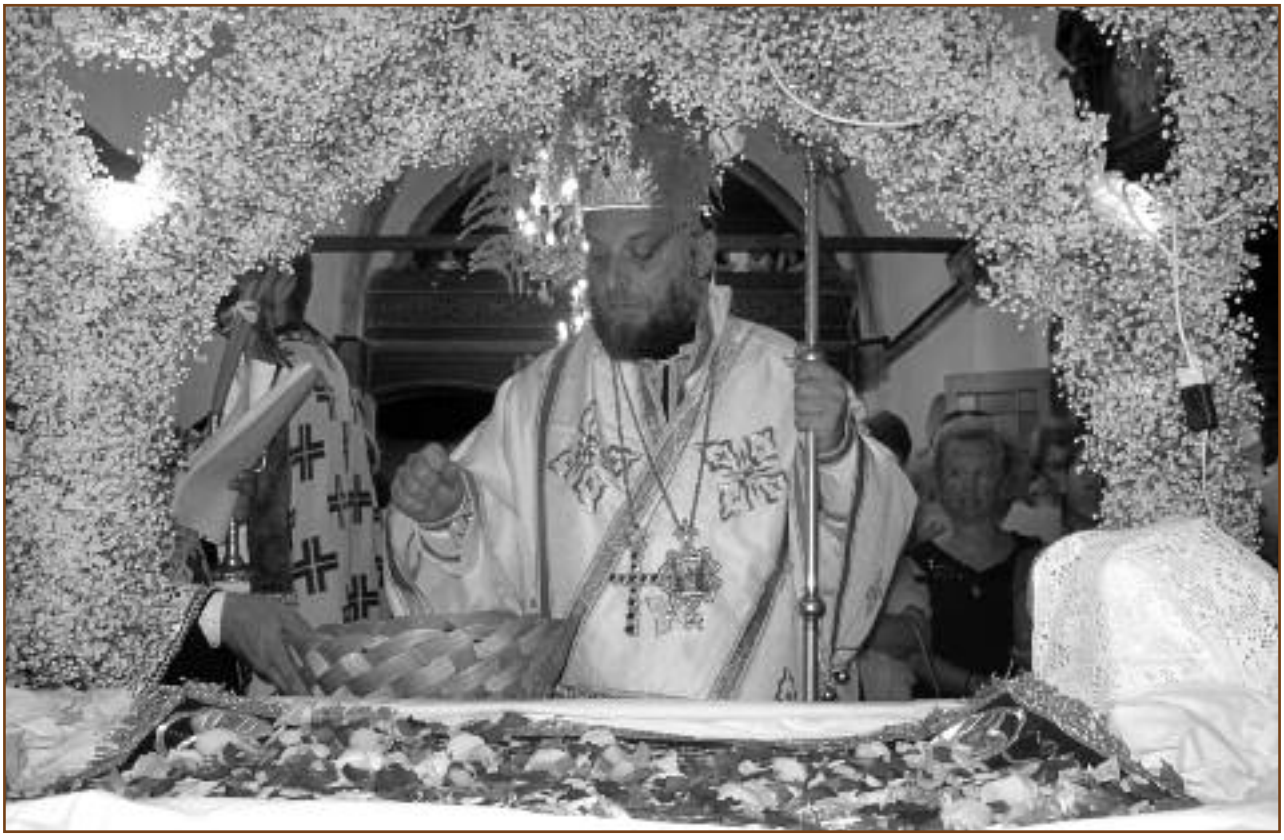

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

Ἡ Ἕνωση Ἱεροψαλτῶν, συνεχίζοντας μέ ἀγάπη καί σεβασμό πρός τήν Ἐκκλησία μας τίς ποικίλες δραστηριότητές της, πρωτίστως θέλει νά εὐχαριστήσει τά μέλη της, τούς ἀγαπητούς Ἱεροψάλτες γιά τήν ὑποστήριξη καί τήν ἄμεση ἀνταπόκριση σέ κάθε ἐκδήλωση.

Δραστηριότητες τοῦ Συλλόγου

Πολύπλευρη καί πλούσια ἡ δραστηριότητα τῶν Ἱεροψαλτῶν καί τό δεύτερο τετράμηνο τοῦ 2011. Μετά τήν παρουσίαση τοῦ ψηφιακοῦ δίσκου (cd) «Τά πάθη τά σεπτά», ἡ Ἕνωσις Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων δέχθηκε εὐμενέστατα σχόλια καί τά θερμά συγχαρητήρια ὅλου τοῦ κόσμου πού ἄκουσε καί ἀπόλαυσε τό μεγαλεῖο τῶν Ὕμνων τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος.

Τήν 6η Μαΐου, ὁ Πρόεδρος κ. Στέργος Παρασκευᾶς ἐπισκέφθηκε τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο στήν Κωνσταντινούπολη. Μετά ἀπό συζήτηση γιά διάφορα Ἱεροψαλτικά θέματα, παρέδωσε στόν Παναγιώτατο μερικούς ψηφιακούς δίσκους, ἀπό τό «Ἰδού ὁ Νυμφίος ἔρχεται» καί «Τά πάθη τά σεπτά» πού ἐκδόθηκαν ἀπό τήν Βυζαντινή χορωδία μας. Ὁ Παναγιώτατος ἀφοῦ εὐχαρίστησε τόν Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου μας δίδοντας τά συγχαρητήρια γιά τήν παραγωγή, πού μέσω αὐτῆς ἀναδεικνύονται οἱ ἀξίες τῆς ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς μας μουσικῆς, ἔδωσε τήν εὐλογία καί τίς εὐχές του πρός ὅλους τούς Ἱεροψάλτες τῆς Ρόδου.

Ἐτήσια ἐκδρομή τοῦ Συλλόγου

Ὁ Σύλλογος Ἱεροψαλτῶν πραγματοποίησε τήν ἐτήσιά του προσκυνηματική ἐκδρομή στήν Ἱερά Μονή Πανορμίτου Σύμης, στίς 15/07/2011, ὅπου τελέστηκε ἀρτοκλασία χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σύμης κ. Χρυσοστόμου. Μετά ἀπό σύντομη δεξίωση μεταβήκαμε στήν πόλη τῆς Σύμης ὅπου γευματίσαμε σέ ἑστιατόριο τοῦ νησιοῦ. Ἦταν ἄλλη μία ἐπιτυχημένη ἐκδρομή, πού βοήθησε ἀκόμη περισσότερο στήν σύσφιξη τῶν σχέσεων τῶν μελῶν.

Συμμετοχές τῆς χορωδίας

Πολλές καί οἱ συμμετοχές τῆς Βυζαντινῆς χορωδίας τοῦ Συλλόγου μας σέ Ἱερές ἀκολουθίες, ὅπως:

Στίς 28-05-11 μετά ἀπό πρόσκληση τοῦ πατρός Νεκταρίου Πόκια, ἡ Βυζαντινή χορωδία τοῦ Συλλόγου μας ἔψαλλε στήν Ἱερά Μονή Θάρρι τήν θεία Λειτουργία ἐπί τῆς Ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα μέ μεγαλοπρέπεια καί θρησκευτική κατάνυξη. Μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἡ Ἱερά Μονή δεξιώθηκε τά μέλη τῆς χορωδίας παραθέτοντας τράπεζα μέ ἐδέσματα καί γλυκά. Ἡ Ἕνωσις Ἱεροψαλτῶν ἐκφράζει τίς εὐχαριστίες της πρός τήν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς καί δή πρός τόν Ἀρχιμανδρίτη π. Νεκτάριο Πόκια γιά τήν ἄριστη φιλοξενία.

Μέλη τοῦ Συλλόγου μας ἔψαλλαν στόν παρακλητικό κανόνα στήν Παναγία Καθολική Κρεμαστῆς, ἀλλά καί κατά τήν κυριώνυμη ἑορτή τῆς Παναγίας στόν Ἱερό Ναό.

Στίς 21-08-2011, στό πνευματικό κέντρο Κρεμαστῆς ἡ Βυζαντινή χορωδία τοῦ Συλλόγου μας ἔλαβε μέρος στήν ἐκδήλωση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς πρός τιμήν τοῦ Μητροπολίτου μας κ.κ. Κυρίλλου ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτη τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ κ. Κωνσταντίνου Κουκιᾶ.

Στίς 27-08-2011 μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετεῖχαν στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό καί τήν θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Φανουρίου (Προστάτη τῆς νήσου Ρόδου).

Μαθήματα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς

Ἡ Ἕνωση Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων, μέ τίς εὐλογίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. Κυρίλλου, ὀργανώνει μαθήματα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς γιά τά παιδιά καί τούς νέους τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, ἀπό διπλωματούχους καθηγητές Ἱεροψάλτες. Ἡ πατροπαράδοτη ἐκκλησιαστική μας μουσική ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο στήν ὀρθόδοξη λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας, προάγει τήν ἑλληνορθόδοξη κληρονομιά τῆς πατρίδας μας καί ἐπιδρᾶ ἠθικοπλαστικά στήν ψυχή τῶν παιδιῶν. Ἐπίσης ὡς στοιχεῖο τῆς παράδοσής μας ἔχουμε ὑποχρέωση νά τή διασώσουμε καί νά τή διαδώσουμε. Πρός τόν σκοπό αὐτό πρέπει ὅλοι νά συνειδητοποιήσουμε τήν κρισιμότητα τῶν περιστάσεων καί νά ἐκμεταλλευτοῦμε τόν πλοῦτο τῆς ἀνεξάντλητης ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς καί νά συνεργασθοῦμε ὅλοι, ὁ καθένας ἀπό τό δικό του μετερίζι (γονεῖς, ἱερεῖς, ἱεροψάλτες, καθηγητές καί δάσκαλοι) γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, πού δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τήν προσέλκυση νέων ἀνθρώπων στό ἀναλόγιο καί τήν ἐξύψωση τῶν παιδιῶν μας στά ἐκκλησιαστικά ἰδεώδη.

Τά μαθήματα θά ξεκινήσουν μέ τήν νέα σχολική χρονιά 2011-12, περί τά τέλη Σεπτεμβρίου. Οἱ ἐγγραφές θά γίνονται στό γραφεῖο τοῦ Συλλόγου (Νέα ἀγορά, Α΄ ὄροφος, ἀρ. 6 - Τρίτη καί Πέμπτη 6-8 μ.μ.) ἤ στά τηλέφωνα: 6932220378, 6972235951, 6932383187.

Ὡράριο λειτουργίας γραφείου

Ὑπενθυμίζουμε ὅτι τό γραφεῖο τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν στήν Νέα Ἀγορά (Α΄ ὄροφος, ἀρ. 6), λειτουργεῖ κάθε Τρίτη καί Πέμπτη 6 - 8 μ.μ.. (τηλ. 6932220378 – 6972235951 καί www.ieropsaltesrodou.gr).

ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Κάθε ἐνεργός πολίτης καί κάθε ἐνημερωμένος γιά τά γεγονότα τῆς καθημερινότητας βλέπει πώς ὑπάρχει πολύ κακό στήν κοινωνία μας.

Διάφορες ἰδεολογίες μιλοῦν γιά τήν ἀλλαγή τοῦ κόσμου καί τῆς κοινωνίας. Νομίζουν ὅτι μέ τούς νόμους καί τήν ἀστυνομία, τίς συνθῆκες ἐργασίας καί ζωῆς θά ἀλλάξει ὁ κόσμος. Ψεύτικη ἐλπίδα.

Ἄν δέν ἀλλάξει ὁ ἄνθρωπος ἐσωτερικά, τότε δέν ἐφαρμόζει τούς κρατικούς νόμους κι οὔτε σέβεται τά δικαιώματα τοῦ συνανθρώπου του. Νόμοι καλοί καί σήμερα ὑπάρχουν σ' ὅλα τά κράτη τοῦ κόσμου, ὅμως καταστρατηγοῦνται.

Στήν ἐποχή μας προβάλλεται ἡ ἠθική χωρίς Θεό. Φιλόσοφοι, κοινωνιολόγοι καί ψυχολόγοι προσπαθοῦν νά κατασκευάσουν μία ἠθική μέ μέτρο τόν ἀνεξάρτητο ἀπό τόν Θεό ἄνθρωπο. Χωρίς τόν Θεό, ὅμως, ὅλα ἐπιτρέπονται (Ντοστογιέφσκι). Χωρίς τόν Θεό ὁ καθένας θεοποιεῖ τόν ἑαυτό του καί ὑπηρετεῖ κάθε του ἐπιθυμία. Χωρίς τόν Θεό, τέλος, δέν ὑπάρχει φρένο στήν ἀσυδοσία.

Ἀλλαγή δέν γίνεται χωρίς τόν Χριστό. Ὁ Χριστός ἀλλάζοντας τόν ἄνθρωπο στό βάθος του ἀλλάζει καί τήν κοινωνία. Οἱ προσκλήσεις ἀλλαγῆς εἶναι προσωπικές, δέν εἶναι προγράμματα πολιτικά. Ὅταν κανείς βρεῖ τόν Θεό, τότε σέβεται καί τά δικαιώματα τοῦ συνανθρώπου του καί ζεῖ μέ καλοσύνη καί ἀγάπη.

ΟΙ ΣΥΧΝΕΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΙΣ

Ἀποτελεῖ εὐχάριστο γεγονός τό ὅτι πολλοί χριστιανοί καθημερινά ἤ κάποιες μέρες τῆς ἑβδομάδας διαβάζουν τίς παρακλήσεις τῆς Παναγίας ἤ κάποιων ἁγίων. Αὐτή ἡ καλή συνήθεια βοηθᾶ καί τούς ἴδιους καί τίς οἰκογένειές τους στήν ἀντιμετώπιση τῶν δυσκολιῶν τῆς ζωῆς. Καλό θά εἶναι νά γίνονται αὐτές οἱ Παρακλήσεις καί γιά τήν προστασία τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τούς ἐχθρούς της, τούς ἄθεους, τούς αἱρετικούς καί τούς σχισματικούς. Ἐπίσης καλό εἶναι νά γίνονται εἰδικές Παρακλήσεις γιά τήν πατρίδα μας, νά τήν προστατεύει ὁ Θεός καί ἡ Παναγία ἀπό τούς ποικίλους ἐχθρούς της. Τώρα πού περνᾶμε οἰκονομική κρίση νά παρακαλοῦμε τήν Παναγία καί τούς ἁγίους νά φωτίζουν τούς κυβερνῶντες νά παίρνουν σωστές ἀποφάσεις καί νά δίνουν κουράγιο καί δύναμη στούς ἄνεργους, στούς ἄπορους καί σ' ὅλους τούς δυστυχισμένους.

Δεῖγμα σωφροσύνης εἶναι ἡ ἱκεσία πρός τήν Παναγία καί τούς ἁγίους πρίν ἔρθουν οἱ δυσκολίες καί οἱ ἀσθένειες στή ζωή μας. Δεῖγμα θυσιαστικῆς ἀγάπης εἶναι νά κάνουμε Παρακλήσεις γιά τούς ψυχικά καί σωματικά ἀσθενεῖς καί γενικά γιά ὅλους ἐκείνους πού βρίσκονται σέ δύσκολη κατάσταση.

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Πνευματικός ἄνθρωπος γιά τήν Ἐκκλησία δέν εἶναι ὁ μορφωμένος, ὁ διανοούμενος, ὁ φιλόσοφος καί ὁ καλλιτέχνης, ἀλλά αὐτός πού ζεῖ κατά Θεόν καί ἔχει τόν Θεό, τό Ἅγιο Πνεῦμα μέσα του. Σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο οἱ καρποί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στόν πιστό εἶναι: «ἀγάπη (στόν Θεό καί στόν συνάνθρωπο), χαρά (ἀπό τήν ἀγαθή συνείδηση), εἰρήνη (ἐσωτερική), μακροθυμία (ὑπομονή), χρηστότης (προσφορά βοήθειας), ἀγαθοσύνη (γενική καλοσύνη), πίστις (ἀξιοπιστία), πραότης (πραότητα), ἐγκράτεια (ἀπό κάθε ἁμαρτία)» (Γαλ. 5, 22-23).

Ὁ κατά Θεόν πνευματικός ἄνθρωπος ὑπακούει στόν νόμο τοῦ Θεοῦ τηρώντας τίς ἐντολές Του καί συμμετέχει στά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι ἔρχεται ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά τόν καθαρίσει ἀπό τά πάθη, νά τόν φωτίσει στό διαχωρισμό τοῦ καλοῦ ἀπό τό κακό καί νά τόν δυναμώσει στή διάπραξη τοῦ καλοῦ.

Ὁ κατά Θεόν πνευματικός ἄνθρωπος ἔχει ἁπλότητα καί ταπείνωση, ἀγάπη καί ἀνιδιοτέλεια, σωφροσύνη καί ἀφιλοχρηματία.

Ὁ κατά κόσμον πνευματικός ἄνθρωπος ἐνδέχεται νά εἶναι ἐγωιστής καί χωρίς ἠθική. Πολλοί καλλιτέχνες παίρνουν ναρκωτικά, πολλοί ἐπιστήμονες βελτιώνουν τά καταστροφικά ὅπλα καί πολλοί φιλόσοφοι ἀρνοῦνται τήν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ.

ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ νέοι ἀποτελοῦν τήν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος. Ἡ διάπλαση τοῦ χαρακτήρα τους θά προσδιορίζει τή μελλοντική μορφή τῆς πατρίδας μας. Πρῶτο πρότυπο τῶν μικρῶν παιδιῶν εἶναι οἱ γονεῖς. Κατόπιν στό σχολεῖο ἔρχονται οἱ δάσκαλοι. Στήν ἐφηβεία ψάχνουν γιά καινούργια πρότυπα.

Σήμερα προβάλλονται ὡς πρότυπα τῶν νέων διάσημοι καί πλούσιοι ἠθοποιοί, τραγουδιστές καί ἀθλητές. Ὅλοι αὐτοί εἶναι σάν τούς διάττοντες ἀστέρες, πού μία στιγμή λάμπουν ἔντονα καί τήν ἐπόμενη σβήνουν ἐντελῶς. Πίσω ἀπό τήν τεχνική διαφήμιση αὐτῶν τῶν στάρ κρύβονται τά συμφέροντα τῆς βιομηχανίας τοῦ σινεμά, τοῦ τραγουδιοῦ καί τῶν σπόρ. Μόλις τούς ἀπομυζήσουν οἰκονομικά τούς πετᾶνε σάν τήν ἄχρηστη πεπονόφλουδα. Ὑπάρχει τό Star System πού προάγει ἀκόμα καί μή ταλαντούχους καλλιτέχνες μέ στόχο τήν προσφορά στήν ἀγορά συνεχῶς καινούργιων προϊόντων. Πόσοι καλλιτέχνες δέν εἶναι μπλεγμένοι σέ σεξουαλικά καί οἰκονομικά σκάνδαλα!

Γιά τούς χριστιανούς νέους πρότυπο εἶναι οἱ ἅγιοι. Αὐτοί ἔζησαν θεάρεστα καί ἔφθασαν στό ὑψηλότερο σημεῖο πνευματικῆς ἀνάπτυξης. Αὐτοί μέσω τῶν προσευχῶν βοηθοῦν ἐκείνους πού ἐπιθυμοῦν νά τούς μιμηθοῦν.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΡΟΔΟΣ 8017